SABAH NAMAZINA NASIL KALKILIR?

Cemil Tokpınar

1962 yılında Afyon'un Bolvadin ilçesinde dünyaya geldi. Burada imam hatip lisesini bitirdikten sonra Marmara Üniversitesi İlâhiyat Fakültesine girdi ve 1985'de mezun oldu.

Aynı yıl Yeni Asya gazetesinde çalışmaya başlayan Tokpınar, 15 yıl boyunca muhabirlik, köşe yazarlığı ve idarecilik yaptı.

Cevşen, Tesbihat ve Büyük Cevşen tercümeleri bulunan yazarın Işıktan Çiçekler, Gençlerle Biz Bize ve Peygamberimizin Diliyle Gençlik isimli kitapları 1996 yılında yayınlandı.

2000 yılında yayınlanan Ömür Boyu Aşk isimli eseri büyük bir yankı yaptı. Aile içi iletişim ve sorun çözme yöntemleri üzerine çalışan yazarın Gençlik ve Aşk isimli kitabı da büyük ilgi gördü. Risale-i Nur'u Okuma ve Anlama Teknikleri isimli kitabı ise, bu alanda yapılan ilk çalışma özelliğini taşıyor.

www.omurboyuask.com isimli bir web sitesi bulunan yazar, Cumartesi günleri saat 17'de Moral FM'de "Ömür Boyu Aşk" isimli programı hazırlayıp sunuyor.

Kadriye Hanım'la evli olan Cemil Tokpınar'ın, Kezban Nur ve Hasan Hüseyin isminde iki çocuğu bulunuyor.

cemil@omurboyuask.com

Cemil Tokpınar'ın Eserleri

- Ömür Boyu Aşk-1
- Ömür Boyu Aşk-2
- Gençlik ve Aşk
- Peygamberimizin Diliyle Gençlik
- Işıktan Çiçekler
- Gençlerle Biz Bize
- Risale-i Nur'u Okuma ve Anlama Teknikleri
- Sabah Namazına Nasıl Kalkılır?
- İnanç ve Aksiyon

İÇİNDEKİLER

Önsöz 11
Namaz İçin Ağlanır mı? 13

1. BÖLÜM
EN BÜYÜK İBADET NAMAZ

1. Namaz En Vazgeçilmez İbadet 19
2. Güçlü İman Nedir? 22
3. Güçlü İman Nasıl Kazanılır? 25

2. BÖLÜM
NAMAZIN ÖNEMİ

1. Namaz, Kur'an'da En Çok Emredilen İbadettir 28
2. Namaz, Mü'minin Miracıdır 29
3. Namaz, En Büyük Şükürdür 30
4. Namaz En Cami İbadettir 34
5. Namaz, Dinin Direğidir 36
6. Basit Sebepler Namazın Mazereti Olamaz 37
7. Namaz Ahirete İmanla Gitmeye Vesiledir 37
8. Namaz, Mü'minin İlk Hesaba Çekileceği Amelidir 40
9. Namazı Terk Etmenin Azabı Çok Şiddetlidir 41

10. Namaz Kötülüklerden Alıkoyar 42
11. Namaz Kılanın Bütün Yaptıkları İbadettir 43
12. Namazsızlık, Şirk Ve Küfre Götürebilir 44
13. Namaz En Büyük Koruyucudur 45
14. Namaz, Müslümanın Alâmetidir 46
15. Namaz İnsanı Mutlu Eder, Korkuları Yok Olur 47
16. Namaz Kâinatın Meyvesi, İnsanın Aslî Görevidir 48

3. BÖLÜM
SABAH NAMAZININ ÖNEMİ

1. Sabah Namazını Kılan, Allah'ın Garantisindedir 50
2. Sabah Namazının Sünneti Bile Dünyadan Hayırlı 51
3. Hz. Ömer Yaralıyken Bile Sabah Namazını Kıldı 51
4. Sabah Namazının Vakti Güneş Doğunca Çıkar 53

4. BÖLÜM
NAMAZI TERK ETMENİN BAHANELERİ

1. Önemini Bilmemek 55
2. "Allah Gafûr Ve Rahîmdir, Affeder" Düşüncesi 56
3. Daha Gençsin, Yaşlanınca Kılarsın 58
4. "Zamanım Yok" İddiası 59
5. "Çalışmak Da İbadettir" Gerçeğini Yanlış Anlamak 60
6. Hiç Bitmiyor, Usanıyoruz 61
7. Sihirli Formül Arayışı 62
8. Kılacağım Ama Duaları Bilmiyorum 63
9. Çok Yoğun İşlerim Var 64
10. Hastayım, Nasıl Kılayım? 66
11. Elimde Yara Var, Abdestim Olmaz 67

12. Üzerim Temiz Değil 68
13. İş Yerinde İzin Vermiyorlar 69
14. Askerde Nasıl Kılayım? 71
15. Yolculukta Nasıl Kılayım? 75
a. Vasıta Ve Zaman Seçimi 75
b. Mecbursanız Araçta Kılabilirsiniz 76
c. Cem'i Takdim Veya Cem'-i Te'hir Yapabilirsiniz 79
16. Kılacaktım Ama Unuttum 74
17. O Kadar Çok Engelim Var Ki 83
18. Yer Temiz Mi, Ortam Uygun Mu,
Kıble Nasıl Bulunur? 86
19. Camiye Ve Abdest Yerine Uzağız Veya Bilmiyoruz 87
20. Benim Kalbim Temiz, Niye Namaz Kılayım? 88

5. BÖLÜM
SABAH NAMAZININ BAHANELERİ

1. Çok Yorgunum, Uykum Var 90
2. Çocuk Uykusuz Bırakıyor,
Sonra Da Uyuyup Kalıyorum 91
3. İhtilâm Oldum, Gusül Yapmam Gerekir 92
a. Gusül İçin Mutlaka Sıcak Suyla
Yıkanmanız Gerekmez 93
b. Gusül Zamanı, Köklü Bir Temizliğin
Yapılmasını Gerektirmez 94
c. Gusül İçin Her Şeyin En Güzel
Ve En Mükemmel Olmasını Beklemeyin 94
d. Bazen Kalabalık Bir Yerde Kalıyor Olabilirsiniz 95
e. Guslettikten Sonra Bazı Kimseler
Havluyla Kurulanmaya Ve Giyinmeye
Uzun Zaman Harcarlar96

f. Gusülden Sonra Vakit Çok Darsa,
Namaz Kılmaya Hemen Farzdan Başlayabilirsiniz 96
4. Güneş Doğmak Üzereydi 98
5. Yatağın İçi Sıcacık, Dışarısı Soğuk, Üşeniyorum 99
6. Misafirlikte İken Nasıl Davranılacak? 100
7. Saati Kurmayı Unuttum 101
8. Yatsı Ve Teheccüd, Sabah Namazına Engel Mi? 102

6. BÖLÜM
SABAH NAMAZINA KALKMA FORMÜLLERİ

1. Zamanında Uyuyun 105
2. İçten Dua Edin 107
3. Uyarıcı Araçlardan Yararlanın 108
a- Çalar Saat Kurmak 108
b- Telefonu Kullanmak 110
c- Uyandırması İçin Birisine Söylemek 111
d- Nöbetleşe Beklemek 113
4. Sabah Namazına Nasıl Kaldırılır? 114

7. BÖLÜM
SABAH NAMAZI NASIL KILINIR?

1. Sabah Namazına Coşkuyla Kalkın 117
2. Hızlı Kılmayın 118
3. Namazı Resmî Ve Üstünkörü Kılmayın 121
4. Huşû Ve Tâdil-İ Erkân İle Kılın 123
5. Cemaatle Kılın 127
6. Büyük Camilerde Sabah Namazı Kılın 132
7. Tesbihat Ve Duayı Hiç İhmal Etmeyin 133

8. BÖLÜM
NAMAZI BİR DAVA VE DERT EDİNİN

1. Namazla İlgili Kitap Okuyun 135
2. Namazla İlgili Yaşadığınız, Duyduğunuz
İlginç Olayları, Sorunları, Soruları
Bizimle Paylaşır Mısınız? 137
3. Namaz Vakfı Veya Derneği Kurulmalı 137

ÖNSÖZ

“Kâinatta imandan sonra en büyük hakîkat olan namaz,” maalesef hak ettiği kıymet ve ehemmiyeti görmüyor. Yaşadığımız asırda iman zayıflığıyla birlikte ibadete de gereken hassasiyet gösterilmiyor.

Miraç’ta namaz emrini alan ve nasıl kılınacağını bize gösteren Peygamber Efendimiz (a.s.m.) ve sahabeleri, savaşta bile cemaatle namaz kılmaktan geri durmuyorlardı. Günümüzde ise, hiçbir ciddi mazereti olmayan nice Müslüman, basit bir tembellik yüzünden namazı ihmal edebiliyor.

Namaza karşı gösterilen bu duyarsızlık, bu ilgisizlik ve bu kıymet bilmezlik, mutlaka iman zayıflığından, namazın paha biçilmez değerini bilmemekten kaynaklanıyor.

Bu probleme karşı, namazın Allah katında nasıl en vazgeçilmez bir ibadet olduğunu anlatmak, Peygamberimizin (a.s.m.) ne derece önemsediğini göstermek gerekiyor.

İşte Cemil Tokpınar’ın hazırladığı, “Sabah Namazına Nasıl Kalkılır?” isimli bu kitap, hem namazın, hem de sabah namazının ehemmiyet ve kıymetini dinî kaynakların ışığı altında açıklıyor.

Sabah namazı, birçok bakımdan özel nitelikler taşıdığı için, maalesef en çok kazaya bırakılan namaz. Uyku, yorgunluk, vaktinin dar oluşu gibi sebepler, sabah namazına özel bir önem verilmesi gerektiğini gösteriyor.

Bu açıdan bakıldığında şunu rahatlıkla söyleyebiliriz: Bir kimse sabah namazını kılabiliyorsa, inşaallah bütün vakit namazlarını kılabilir. Çünkü, en zoru başaran, diğerlerini de başarır.

Elinizdeki kitap, umumî manada namazı inceleyerek sabah namazının ehemmiyetini, bahanelerini aşma usullerini, her türlü şartta kılabilme formüllerini anlatıyor. Bunları işlerken, bol miktarda yaşanmış örnekler ve pratik formüller sunuyor.

Kitabın, namaza lâyık olduğu kıymetin verilmesine vesile olmasını ve Rabbimizin tesir halk etmesini niyaz ediyoruz.

Mehmed Emin Birinci

NAMAZ İÇİN AĞLANIR MI?

Yaklaşık on beş sene önce, bir arkadaşımızı ziyarete gidiyorduk.

Arkadaşlarımızla birlikte otobüsümüzde yol alırken sabah namazının vakti girmişti. Açıkçası, yolun ne kadar süreceğini, sabah namazına yetişip yetişmeyeceğimizi bilmiyordum. Her yolculukta yaşadığım "namaz sancısı" öylesine kaplamıştı ki her yanımı, uyuyamıyordum.

Bu güzergâhta ilk defa seyahat ettiğimden, nerede mola verileceğini ve gideceğimiz yere ne zaman varılacağını bilmiyordum. Tecrübeli arkadaşlarımdan birine yaklaştım:

"Namazı ne zaman kılacağız? Ben buraları bilmiyorum, namazı kılacağımız yere geldiğimizde bana haber ver" dedim.

Uykulu gözlerle cevap verdi:

"Tamam kılarız, merak etme." Sonra da gözlerini kapayıp uyumaya devam etti.

Hem de namazını kılan, çok dindar bir arkadaşımızdı o. "Merak etme" dedi, ama merak etmemem mümkün mü?

Ne zaman uyanacak, nasıl uyanacak, belli değil. Hani dese ki, "Seni uyku tutmuyorsa, beni şu saatte uyandır ki hazırlık yapalım." Tamam. Ama yok.

Dakikalar birbirini kovalıyor, sabırsızlık içerisinde sayıyorum saniyeleri. Güneş ışığı doğmak için saniyede 300 bin kilometre hızla koşuyor. Etrafta hiçbir çaba yok.

Keşke, güzergâhın nasıl olduğunu bilip abdestli olsaydım, hiç değilse arabada kılardım. Şimdi bu da mümkün değil.

Çaresiz, bir diğer arkadaşımıza yöneldim: "Namaz geçmek üzere. Ben şoföre namaz için ricada bulunacağım. Durmazsa ineceğim" dedim. Kaşlarını çattı, alaycı bir ifadeyle:

"Ya sen aklını mı kaçırdın?" dedi.

Şaşırdım, üzüldüm, kırıldım. Namazlarını kıldığını bildiğim bir kimseydi o. Gerçekten ben aklımı mı kaçırmıştım? Otobüste mışıl mışıl uyuyup, uslu uslu, ses çıkarmadan, Rabbimi düşünmeden oturmalı mıydım?

Kendimi sorguladım. Sabah namazını bu kadar düşünmekte haksız mıydım?

Cevabını, merhum babamdan dinlediğim şu hatırada bulabilirsiniz:

Babam, 1950'lerde Emirdağ'da, dayısına misafir oluyor. Onların iş yeri, büyük İslâm âlimi Bediüzzaman Hazretlerinin kaldığı evin tam karşısında.

Geceyi dayısıgilde geçiren babam, sabahleyin bir ağlama sesiyle uyanıyor.

Şöyle anlatıyor babam: “Baktım ki, dayımın oğlu hıçkıra hıçkıra ağlıyor. Kocaman delikanlı, ama çocuk gibi gözyaşı döküyor.”

Bu durum karşısında, başına kötü bir olay geldiğini veya acı bir haber aldığını sanıyor.

“Hayrola Ceylan, neyin var, niçin ağlıyorsun?” diye soruyor. Aldığı cevap ilginç:

“Sabah namazına kalkamadık. Baksana, güneş doğmuş. Onun için ağlıyorum.”

İşte ikinci bir örnek:

Olay, Mehmed Paksu Hocanın dedesinin başından geçiyor. Dedesi tarlaya ekin biçmeye gidiyor. Tabiî, uzun yaz günlerinde geç saatlere kadar çalışıyor. Yorgun ve bitkin bir şekilde uyuyor. Sabah kalktığında bir de ne görsün? Güneş doğmuş ve sabah namazı kaçmış.

Namazı kaçırdığına o kadar üzülmüş ki, hıçkırıklara boğulmuş. Beyaz sakalını kırmızı toprağa sürerek, ağlıyor ve sürekli şöyle diyormuş:

“Ben ne yaptım, ben ne yaptım da sabah namazını kaçırdım?”

O kadar ağlamış ki, beyaz sakalı, toprağa sürmekten dolayı kırmızılaşmış.

Evet, namaz için ağlanır, namaz için akıl kaçırılır, ona can ve canan feda edilir.

Ama şimdi bu gerçek tam anlaşılmıyor.

Öyle bir çağda yaşıyoruz ki, sabah namazını düşünmek “delilik”, kalkamayınca ağlamak “gariplik” olabiliyor!

Gerçekten sabah namazını kaçırınca üzülmemiz gerekmez mi?

“İmandan sonra en büyük ve en mühim mesele olan namaz”ın bir vakti geçirilince hiçbir şey olmamış gibi normal mi karşılamalıyız?

Bir vakit namazı kaçırmak sıradan bir hadise mi?

Sabaha kadar dünya kupası maçlarını izlemek mantıklı, ama sabah namazını düşünmek gereksiz mi?

Oysa, uykusundan uyanamadığı için üniversite imtihanını kaçıran bir genç, üzüntüsünden, kahrından, yeri göğü yıkabiliyor.

Peki, Peygamberimizin (a.s.m.), iki ayrı hadiste, “Dünya ve içindekilerden hayırlıdır” dediği sabah namazının sünneti ve farzı, bir maç kadar önemli değil mi?

Dünya ve içindeki tüm hazinelerden daha değerli olan sabah namazı, bir üniversite imtihanı kadar ehemmiyet taşımıyor mu?

Namaz için ağlamak, üzülmek gerekmiyor mu?

Büyük velîlerden Beyazıd-ı Bestamî Hazretleri bir gün sabah namazına uyanamaz. Sabah olduğunda o kadar üzülür, o kadar ağlar, nefsini suçlayıp yüreği yanarak öylesine bir istiğfar eder ki, bu yüzden sabah namazının sevabından daha fazla ecir kazanır.

Bunu gören şeytan ertesi gün o zatı erkenden sabah namazına uyarır. Çünkü, mü'minler sevap kazandıklarında şeytan kahrolur. Madem ki, o zatın namaz kılamaması Allah'a daha çok yalvarmasına sebep olmuştur; şeytana düşen onun ikinci kez gözyaşı döküp yalvarmasını engellemektir.

Acaba bu zamanda, sabah namazını kaçırdığında ağlayan, pişman olan, tövbe ve istiğfar eden, nasıl kalkabilirim diye çırpınan ne kadar mü'min var dersiniz?

Elimizde çok sağlıklı bir istatistik yok. Ama şu kadarını söyleyebiliriz: Üç büyük ilimizdeki üniversiteli gençler arasında yapılan bir ankete göre, beş vakit muntazam namaz kılanların oranı yüzde 10. Bunların da en çok kaçırdıkları namaz, hiç şüphesiz sabah namazı.

Beş vakit namaz kılan mü'minler içinde, haftada, ayda veya birkaç ayda bir sabah namazı kaçıranların sayısı oldukça fazla. İsterseniz, başta kendi nefsinizde, sonra çevrenizde küçük bir araştırma yapın. Bu acı gerçeği bütün çıplaklığıyla göreceksiniz.

Oysa sabah namazı ve tüm farz namazlar, başta Peygamberimiz (a.s.m.) ve onun güzide ashabının üzerinde titrediği muhteşem bir ibâdettir. Bir mü'min sabah namazını kaçırdığında "aklını kaçırmış gibi" deli divane olmalı, tepesi atmalı, dünyası kararmalı, kahvaltı yapacak bir iştah bulamamalı, akşama kadar kendini cezalandırmalıdır.

Sabah namazı kaçtığı gün, yer yerinden oynamalı, aklı başından gitmeli, tövbe ve istiğfar için Allah'a el açmalı, yalvarmalı, af dilemelidir.

Ve hepsinden önemlisi, sabah namazını kaçırma işini kesinlikle "sıradan" görmemeli, "olabilir" kabul etmemeli; nefsine, gafletine, uykusuna isyan etmelidir. Hemen, "Nerede hatâ ettim? Hangi tedbiri almalıyım ki, bir daha bu acıklı azaba düşmeyeyim?" diyerek çözüm arayışına girmeli, çözümü bulmalı ve derhal uygulamalıdır.

Çünkü, söz konusu olan çocuk oyuncağı değil, sıradan bir olay değil, üç günlük dünya hayatını ilgilendiren bir mesele değil.

Sözünü ettiğimiz; bizim, kâinatın ve her şeyin Sahibi, Sultanı, Yaratıcısı olan Allah'ın huzuruna girme; Onun dergâhında secdeye kapanma; canımız, cananımız, biricik varlığımız, sevenimiz, sevgilimiz olan Zât-ı Zülcelâle ibadet etme meselesidir.

Dünyada hiçbir şey bundan daha mühim, daha lüzumlu, daha sevimli, daha vazgeçilmez olamaz.

Eğer burada bir eksiğimiz varsa, hatâ bizdedir.

Bir mü'min, haftada bir, ayda bir sabah namazı kaçırmayı normal göremez, kabullenemez!

Namazlarımızı kaçırıyorsak, bu gidişe dur demek, silkinmek, titremek, ihmalimize isyan etmek, "Artık yeter" demek durumundayız.

Kulu olmakla iftihar ettiğimiz Rabbimiz bizden böyle bir umursamazlık, böyle bir vurdumduymazlık istemiyor.

Ümmeti olmakla şereflendiğimiz Sevgili Peygamberimiz (a.s.m.), bize ihmalkârlığı ders vermiyor. Onun bütün ömründe kaçırdığı sabah namazı sadece bir tanedir. O da, savaş dönüşü, aşırı yorgun ve uykusuz olduğu bir zamanda, nöbetçinin uyuması yüzünden ve belki de ümmetine böyle durumlarda nasıl davranması gerektiğini ders vermek hikmetiyle olmuştur.

Gerçek bu iken sabah namazına duyarsız kalamayız.

Sabah namazı için nasıl bir durumda olursak olalım, ister onu haftada bir, ister yılda bir, hattâ birkaç yılda bir kaçırıyor olalım; yeni bir ubudiyet şuuruyla donanmak, yeni bir cehd ve gayret kılıcını kuşanmak, yeni bir tebliğ ve ikaz harekâtı başlatmak durumundayız.

Elinizdeki kitap, "namaz" mücadelesinin acılı-sevinçli, kederli-mutlu bir serüvenidir. "Namaz için ne yapabilirim?" diye çırpınan bir ruhun, zonklayan bir beynin çözüm arayışlarıdır. Allah'a karşı hiçbir hasenesini göremeyen, "günah hamalı" olmaktan başka elinde bir sermayesi bulunmayan, ama Allah'ı sevdiğine inanıp, Ona hakkıyla ibâdet edemediğine yanan bir kardeşinizin çözüm önerileridir.

Kitabın, "namaz" dâvâsında hiç değilse zihinleri düşünmeye sevk etmesini ve çok daha kapsamlı teşebbüslere vesile olmasını Cenab-ı Hak'tan niyaz ediyorum.

Cemil Tokpınar

Haziran 2002

EN BÜYÜK İBADET: NAMAZ

1. Namaz En Vazgeçilmez İbadet

Rabbimizin bize emrettiği en büyük ve en vazgeçilmez “namaz ibâdeti”ni hakkıyla ve eksiksiz yerine getirebilmemiz için ilk şart, “namazın önemini çok iyi kavramak”tır.

Her şey önemi derecesinde vazgeçilmezdir. İslâm büyükleri, ölüm döşeğinde bile namazlarını kılmaktan vazgeçmemiştir. Ama biz, ahir zaman Müslümanları, hiçbir gerçek mazeretimiz olmadığı halde namazlarımızı terk edebiliyoruz.

Gereken önemi verseydik böyle durumlara düşer miydik? Yemekten, sudan, havadan vazgeçtiğiniz oldu mu hiç? Daha fazla imkâna kavuşabilmek için yapılan “açlık grevi” dışında hiçbir insan, yeyip içmeyi terk etmez, unutmaz, vazgeçmez.

Maddî hayatımızın devamı bu ihtiyaçlarımızın karşılanmasına bağlıdır. Onların önemi ve değeri, onları vazgeçilmez kılmıştır.

Mânevî hayatımızın canlılığının devamı da, başta namaz olmak üzere tüm ibâdetlerimizi hakkıyla yerine getirmemize bağlı olacaktır.

Sevgili Peygamberimiz (a.s.m.) ve yüce sahabeleri, Bedir Savaşının en şiddetli ânında bile namaz kılmayı ihmal etmemişlerdi. Canlarını kurtarmayı değil, sonu ölüm de olsa namazı tercih etmişlerdi.

Niçin?

Çünkü biliyorlardı ki, canı korumak, canı bağışlayanın elinde. Namaz ise, canı verenin emri. Canlar cananının emrini hiçe sayan candan hayır gelir mi? Hem bütün canları elinde tutanın emri hiçe sayılarak o can korunabilir mi?

Ahmed Ziyaeddin Gümüşhanevî (k.s.) Hazretleri, en şiddetli hastalık ânında dahi ibâdetlerini ihmal etmemiş, hattâ rahatlaması için ayağının uzatılması üzerine hemen ayağını geri çekmiş, “Rabbime saygısızlık yapamam” demişti.

Büyük İslâm âlimi Bediüzzaman Hazretleri, bir Ramazan ayında, çok şiddetli bir hastalık döneminde, beş gün boyunca, neredeyse yeyip içmeden yaşamış, ama namazını ve orucunu asla ihmal etmemişti.

Onlar namazı nasıl görüyorlardı ki, onun önünde hiçbir engel tanımadılar? Günümüz Müslümanının eksiği ne ki, en basit bir engelde namazdan kolayca vazgeçiyor?

İşte burada Rabbimize ve Onun Yüce Resulüne (a.s.m.) yönelmemiz gerekiyor. Çünkü, namazı bize emreden, öğreten, anlatan onlardır.

Namazı biz icat etmedik. Durup durduk yerde, “Bizi Yaratanı nasıl hoşnut edebiliriz? Gelin şöyle yatıp kalkalım ve dua edelim” diyerek namazı biz uydurmadık.

Namazı Allah emrettiğine göre, namazın önemi konusunda da Ona başvurmamız gerekiyor. Yoksa, hem “Müslümanım” deyip, hem de namaz konusunda dilimizle veya fiilimizle akıl yürütemeyiz.

“Müslüman”, Allah’a teslim olan, her meselede Ona başvuran, Onun rızasını gözeten demek, değil mi?

Oysa namaz konusundaki ihmaller, kusurlar, tembellikler ve öne sürülen bahaneler, “Allah’a teslim olunmadığını” gösteriyor. Bu ise, büyük bir çelişkidir, büyük bir hatadır.

Bunun için namaz konusunda nefsimizi konuşturmak yerine Allah’ın kitabına, Onun Yüce Resulüne (a.s.m.) ve bu iki kaynaktan beslenen İslâm âlimlerine yönelmek gerekir.

Acaba onlar, namazı nasıl görmüşler, nasıl bir önem ve değer vermişler, nasıl anlatmışlar, nasıl kılmışlar?

Bunları öğrenirsek, namaza verdiğimiz önem artar ve namaz hiçbir zaman vazgeçemediğimiz bir eylem olur.

Namazı, hayatının en vazgeçilmez bir parçası yapmak isteyen Müslümanın ilk kazanması gereken, “sağlam ve güçlü bir îman”dır.

Emirler ve yasaklar; geldikleri makama olan inanç, saygı, güven ve bağlılığın derecesine göre önem ve değer kazanırlar. Bir çocuk, kardeşinin emrine kulak asmayabilir. Ama babasına itiraz edemez.

Eğer bir kimse, “Müslümanım” dediği halde namazını kılmıyor veya ihmaller gösteriyorsa ilk problemi bellidir: Allah’a olan inancı sağlam değildir.

Çünkü insan bir ağaç veya bina gibidir. Onun kökü ve temeli, îmandır. Dalları ve duvarları ise, ibâdetlerdir.

Kökü hastalanmış bir ağacı dallarını ilâçlayarak kurtaramadığımız gibi, temelleri sarsılmış bir binayı da odalarını boyayarak tâmir edemeyiz.

Bu örneklerde olduğu gibi, namazında ihmali olan bir mü’min de önce îmanını kuvvetlendirmelidir ki, namaza dört elle sarılsın.

Her yerde hazır ve nazır olan Allah’ın, her an kendisini görüp gözettiğini çok iyi bilmelidir ki, hareketlerine çekidüzen versin ve namazını hiç bırakmasın.

Hepimiz, “Acaba güçlü ve sarsılmaz bir îmana nasıl sahip olabiliriz? Dünyamızı ve âhiretimizi aydınlatacak bu muhteşem gücü nasıl kazanabiliriz?” diye düşünmeliyiz.

Kendimizi, bile bile tehlikeye atamayız. Namazı ihmal etmenin dünyada ve ahirette bizi uğratacağı acıklı hâli bilmeyerek vurdumduymaz olamayız. Böyle bir umursamazlık bize yakışmaz. İnsan varlıkların en akıllısı, sonunu en iyi düşüneni ve çıkarını en fazla kollayanı değil mi?

Namaz, kılındığında en fazla sevap kazandıran, ihmal edildiğinde ise en büyük azaba sebep olan bir ibâdet olduğuna göre, her gün namazı düşünmemiz, her gün bir adım daha ilerlememiz gerekmez mi?

2. Güçlü İman Nedir?

İman ve ibadetle ilgili birbirine yakın üç kavram vardır.

Bunlar, “huzur-u daimî”, “hakka’l-yakîn” ve “ihsan”dır.

Hakka’l-yakîn, kendisinden önce gelen iman mertebelerinden ilme’l-yakîn ve ayne’l-yakînin üçüncüsü ve en üstünüdür.

İhsan, iman ve İslâm’dan sonra gelir ve ibâdette en kemal mertebedir.

Huzur-u daimî ise, her an Allah’ın huzurunda olduğunu hissetme hâlidir ve mârifetullahta pek mühim ve faziletli bir yeri vardır.

Bunların hepsi de, tahkikî imanla ilgilidir. Çok kuvvetli ve sarsılmaz bir imanın ifadesidir.

Hakka’l-yakîn, iman hakikatini tam hissetmek, zevk etmek ve yaşamaktır. Nasıl ki, mutfaktaki yemeğin varlığı üç yolla bilinir. Birisi onun kokusunu duyunca ne olduğunu anlamaktır ki, buna ilme’l-yakîn denir. Diğeri, gidip gözle görmektir ki, ayne’l-yakîndir. Üçüncüsü ise, bizzat yemek, onun tadına bakmak ve özelliklerini hissetmektir. Nasıl ki, sonuncusu en kuvvetli bilgi ise, hakka’l-yakîn de, en kuvvetli iman mertebesidir.

İhsan ise, Allah’ı görür gibi ibadet etmektir. Peygamberimiz bir hadislerinde bunu anlatırken, “İhsan, Allah’ı görür gibi ibadet etmektir. Her ne kadar sen Onu görmüyorsan da, O seni görüyor” buyurmuştur. Bu durumda ihsan, “Allah’ın seni gördüğünü bilme şuuru”dur bir bakıma.

Bir gün Allah dostlarından birisi, namaz kılarken evine hırsız girmiş ve ne var ne yok her şeyi toplayıp gitmiş. “Nasıl olur, sen evde iken her şeyi alır gider. Hiçbir şey duymadın mı?” diye sormuşlar.

“Ben o anda namaz kılıyordum. Rabbimle beraberdim. Hiçbir şey ne gördüm, ne duydum” demiş. İşte ihsan budur. Tıpkı Hz. Ali Efendimizin (r.a.) ayağına batan oku, namaza durduğu zaman çıkarmalarını istemesi gibi. Çünkü o anda kendinden geçiyor ve namaz ona, ameliyat anında kullanılan bir anestezi görevi görüyor. Dış âlemden kopup, ulvî âlemlere dalıyor.

Huzur-u daimî, “Ve Hüve meaküm eynemâ küntüm” âyetinin sırrına mazhar olmaktır. Yani “Siz nerede olursanız olun, Allah sizinle beraberdir.” (Hadîd: 4)

Günün 24 saatinde, ne kadar mekân değiştiriyorsak değiştirelim, nereye gidersek gidelim, her yerde isim ve sıfatlarıyla hazır ve nâzır olan Rabbimiz bizimle beraberdir.

“İmanın en mükemmeli, nerede olursan ol, Allah’ın seninle beraber olduğunu bilmendir” buyuran Peygamberimiz (a.s.m.), hem bu âyeti, hem de huzur-u daimîyi açıklamış oluyor.

Huzur-u daimî, Allah'ın varlığını, isimlerini ve sıfatlarını öyle bir hissetmektir ki, her ânının Onun bir ihsanı ve her davranışının Onun kontrolü ve gözetiminde olduğunu bilmektir. Âyetlerde belirtilen, "Onun izni olmadan bir yaprak bile düşmez", "O gönüllerinizdekini bilir", "O, kişi ve kalbi arasına girer" gibi manalar, inandığımız, kabul ettiğimiz gerçeklerdir. Her mü'min bunu kabul ve tasdik eder. Ancak huzur-u daimî, "her an bu gerçeklerin farkında olduğunu bilerek yaşamak"tır.

Allah'ın kendisini görüp gözettiğini, bütün isim ve sıfatlarıyla her yerde tecelli ettiğini, her şeyiyle Ona teslim olduğunu bilen ve her an bu gerçekleri hisseden bir insan, günah işleyebilir mi? Haksızlık yapıp, yalan söyleyebilir mi? Huzur-u daimîyi bütün zerreleriyle hisseden bir mü'min, ezanlar asumanı çınlatırken namaza koşmak dışında bir başka işle meşgul olabilir mi? Hele ibadetlerini ihmal edebilir mi? Sabah namazı vakti geldiğinde uyumaya devam eder mi?

Mümkün değil.

Onun varlığına yürekten inanan, her yerde hazır ve nazır olduğunu bilen, hayatının ve ölümünün, sevincinin ve üzüntüsünün ancak ve ancak Onun kudret ve iradesinde bulunduğunu tam kabul eden bir mü'min, Allah'ın emir ve yasakları dışına çıkamaz.

İşte bu makama ulaşan maneviyat büyüklerinden Gümüşhaneli Ahmed Ziyaeddin Efendi (k.s.), hasta iken bile ayağını uzatmaktan kaçınır. Çünkü o, Allah'ın huzurundadır. Sultanlar Sultanının huzurunda ayak uzatılır mı? Etrafındakiler onu rahatlatmak için ayağını uzatırlar, hemen geri çeker. "Beni günaha sokmayın" der.

Bu yüce makamın yücelerinde olan Bediüzzaman Hazretleri, bir saniyesini bile boş geçirmeden ibadet eder, diz çökmekten ayakları yara olur. Talebesi Molla Resul böylesi takvayı aklına sığıştıramaz ve nazı geçtiği için şunları söylemekten kendini alamaz:

"Biz de Allah'tan korkuyoruz ama, senin ödün patlıyor."

Bediüzzaman Hazretleri, huzur-u daimîyi anlatırken sık sık, bir Arap şairine ait olan şu ifadeyi zikreder: "Her şeyde Allah'ın birliğine delâlet eden bir âyet vardır."

Evet, huzur-u daimî aynı zamanda her şeyle Allah'ı bulmak ve bilmektir. Hava, su, dağ, taş, orman, deniz, nehir hep Allah'ı anlatır. Atom, hücre, çekirdek, arı, yumurta, çiçek, balık, meyve, ağaç Onun isim ve sıfatlarına ayna olur.

İşte huzur-u daimî, bütün varlıklara bakıp Allah'ı hatırlamak, Onun isim ve sıfatlarını kavramaktır.

3. Güçlü İman Nasıl Kazanılır?

Daha önce de kısaca belirttiğimiz gibi, iman, bir binanın temeli veya bir ağacın kökü gibidir. Nasıl ki, ağacın kökündeki değişim ve gelişim dallarında ve meyvelerinde etkisini gösterir; imandaki terakkî de insanın ibadetlerinde duyarlılığa, devama ve gelişime sebep olur.

Bu iman, teknolojik alet ve makinelere hareket veren elektrik veya bedene canlılık kazandıran ruh gibi, fonksiyonel ve etkilidir.

Hiç şüphesiz bahsini ettiğimiz, basmakalıp, üstünkörü, ruhsuz, cansız, etkisiz, kuru bir iman değildir.

Kast ettiğimiz, Kur'an'da ve hadislerde anlatılan, başta Resulüllahın (a.s.m.), ashabının ve maneviyat büyüklerinin yaşadığı coşkun, hareketli, muhteşem imandır.

İşte bu imanı Yüce Rabbimiz, binlerce ayetle anlatıyor. Belki diyebiliriz ki, Kur'an'ın yarısı bu imanı anlatan ibret dolu âyetlerle doludur.

Yoğun bir biçimde Kur'an'ın imanî ayetlerini açıklayan Risale-i Nur'da anlatılan iman ise, Kur'an'ın istediği o coşkun ve fonksiyonel imandır.

Bu iman, Rabbimizin sadece varlığını değil, aynı zamanda isim ve sıfatlarını, hatta şuunatını ve tecellilerini bilmekle elde edilir. Çünkü, Muhyiddin-i Arabî'nin dediği gibi, "Allah'ı bilmek, varlığını bilmenin gayrıdır."

"Allah bilgisi" diyebileceğimiz, mârifetullah, Onun sadece varlığına inanmakla meydana gelmez. Onun bütün isimlerini, sıfatlarını, şuunatını ve bunların zerreden kürelere kadar her şeyde, her varlıkta tecellilerini anbean, günbegün görmekle, bilmekle, inanmakla elde edilir.

İnsan kendi vücudunda, duygularında, âlemdeki bütün varlıklarda bu tecellileri defalarca görmeli, her fırsatta tefekkür etmeli, Rabbine olan bağlılığını her an tazelemelidir.

Zaten Peygamberimizin (a.s.m.) bir hadislerinde, "Bir saat tefekkür, bir sene nafile ibâdetten hayırlıdır" (Aclûnî, Keşfü'l-Hafa, 1:310) demesi, bu sırra işarettir.

Ancak "tefekkür", uçsuz bucaksız, sınırsız, kuralsız bir kavramdır. Onu yapabilmek için bir kurallar silsilesi, bir program, bir rehber lâzımdır.

İşte Risale-i Nur, Kur'an'ın imanî âyetlerini anlatan muazzam bir programdır. Yoksa plânsız, programsız, kuralsız; hangi varlığın, hangi cihetle Rabbimizin hangi isim ve sıfatına delâlet ettiğini bilemeyiz. Onu ne kadar çok okuyup anlarsak, o derece imanımız ziyadeleşir.

Bu eseri şuurlu, plânlı, dikkatli okumanın ve ondan hakkıyla istifade edebilmenin bir dizi kuralı vardır. Bu kurallara uyulduğu takdirde istifade artar. (Bu konuyu, "Risale-i Nur'u Okuma ve Anlama Teknikleri" isimli kitabımızda genişçe işlediğimiz için ona havale ediyoruz.)

İman, nazarımızı, zihnimizi, dikkatlerimizi, Allah'tan başkasından (mâsivadan) alıp Ona yöneltmektir. Ne kadar zihnimizi dağıtan mâsivadan yüzümüzü çevirip, ilgimizi Rabbimize yöneltirsek o kadar imanımız parlar.

Bunun için de Kur'an'ın imanî ayetlerini derinlemesine açıklayan eserleri yoğun okumak gerekir. Yüzeysel, üstünkörü, göstermelik meşguliyet, istediğimiz istifadeyi sağlamaz.

İmanın bütün haşmetiyle hayatımıza hükmetmesini istiyorsak, her gün ve yoğun bir şekilde meşguliyetten başka seçenek yoktur.

NAMAZIN ÖNEMİ

1. Namaz,

Kur'an'da en çok emredilen ibâdettir

Namazı emreden Rabbimiz olduğuna göre, bu ibadetin önemini de ancak Onun kitabı Kur'an'dan öğrenebiliriz. Namaz Kur'an'da tam 70 kez emredilmiştir. Bunun kadar çok zikredilen, üzerinde ısrarla durulan başka bir ibadet yoktur.

Her şeyi yaratan, her şeyin varlığını kudret elinde tutan, her şeyi idâre eden Allah'tır.

En basit bir âmirin emri karşısında hemen boyun eğen biz insanların, Kâinâtın Yaratıcısının bunca emir ve ısrarı karşısında tir tir titrememiz gerekmez mi?

Okulda öğretmenimiz, işyerinde müdürümüz, askerde komutanımız bir iş emrettiğinde derhal yapıp, onların sevgisini ve hoşnutluğunu kazanmak isterken, nasıl olur da Rabbimizin bu emirlerine karşı ilgisiz kalabiliriz? Nasıl olur da, her şeyi elinde tutan Zât-ı Zülcelâle sanki kafa tutar gibi, sanki meydan okur gibi, sanki "Sen ne emredersen emret, benim daha önemli işlerim var" dercesine, namaz kılmadan durabiliriz?

Peygamberimize (a.s.m.), "Allah'ın en çok sevdiği amel hangisidir?" diye sorulunca, "Vakti gelince kılınan namazdır" buyurdu. (Buharî, Namaz Vakitleri: 6) Bu hadis gösteriyor ki, namazdan daha üstün bir ibadet yoktur ve olamaz.

Ayrıca namaz, imandan sonra en önemli ibadettir. Kâinatta ve İslâmda, imandan sonra en büyük hakikat, namazdır.

Bakın Rabbimiz bu konuda ne buyuruyor:

"İman eden kullarıma söyle: Namazı dosdoğru kılsınlar..." (İbrahim: 31)

Emredersin Rabbimiz! İşittik ve can ü gönülden itaat ediyoruz.

2. Namaz, mü'minin miracıdır

Namaz, Mîraç'ta perdesiz ve doğrudan emredilmiştir. Biz Müslümanlar, "Namaz, mü'minin mîracıdır" hadisinin hakikatini tam anlayamıyoruz. Namazın binler güzelliğinden sadece bu özelliği bile tek başına ona sarılmamız ve onu vazgeçilmez kabul etmemize yeter.

Çünkü, okunan her ezan, Allah'ın namaz emrini hatırlatan, bizi Onun huzuruna çağıran İlâhî bir dâvettir. Her çağrı, ruhumuzun derinliklerine kadar bizi sarsan, sevinç ve heyecana boğan, coşkuya sevk eden bir ilândır.

Düşünün bir kere:

Bizi çok sevdiğimiz bir arkadaşımız veya bir büyüğümüz veya bir devlet başkanı huzuruna çağırsa, gitmez miyiz? Devlet başkanının sarayında bir ziyâfet olsa hiç geri durur muyuz?

Bir insan düşünün ki, "Şevketli sultanım, seni sarayına çağırıyor. İkram ve izzette bulunacak, takdir edip hazinesinden çok değerli hediyeler verecek" şeklinde bir çağrı alsa ve buna karşılık, "Benim işim var gelemem" dese, buna akıllı diyebilir miyiz?

Hatta bir arkadaşının telefonuna cevap vermeyen kimse var mıdır?

Diyelim ki, bizi Peygamberimiz (a.s.m.) huzuruna çağırıyor. O tatlı hatıralarını okuduğumuz sahabeler gibi, biz de onu göreceğiz, sohbet edeceğiz. Koşarak gitmez miyiz? İnanın ben sürüne sürüne de olsa gider, o Yüce Nebînin elini öperim. Bırakın canlısını, mübârek kabrini ziyaret için haccetmeye güle oynaya gitmiyor muyuz?

Oysa bize namazı emreden Yüce Rabbimiz, bizim en vefakâr dostumuz, en çok derdimizi dinleyen ve çaresini veren sevgilimiz, her saniye bizi ikram ve hediyelere boğan sultânımızdır.

O öyle yüceler yücesidir ki, üzerimizdeki ikram ve ihsanını bir an kesse, bir saniye bile yaşayamayız.

İşte namaz, O Sultanlar Sultanıyla buluşmak, görüşmek, konuşmak gibidir mü'min için. Ezanı her dinlediğimizde hiç ertelemeden, şevk ve heyecanla Onun huzuruna koşmak gerekir.

3. Namaz, en büyük şükürdür

Rabbimizin bize ihsan ettiği sonsuz nimetlere karşı en güzel şükür, namaz kılmaktır. Çünkü, sayısını bile bilmediğimiz ve ardı arkası kesilmeyen nimetlere, ölünceye kadar hiç bitmeyen ve günde beş vakit yaptığımız namazla karşılık verebiliriz.

Rabbimiz bize öyle nimetler vermiştir ki, onların gerçek değerinden bile habersiziz. Kimse kendisine verilen vücut organlarının, ne kadar mühim ve ne derece değerli olduğunu tam bilemez. Ancak hasta olduğunda veya onları kaybettiği zaman değerini anlar.

Acaba, gözlerimiz görmese, sıhhate kavuşmak için, olsaydı trilyonlarımızı bağışlamaz mıyız? Acaba iki elimizi veya iki ayağımızı, bütün kâinâtı verseler değişir miyiz?

Ya aklımızı? Ya rûhumuzu? Ya her biri birbirinden güzel duygularımızı herhangi bir dünya malı karşılığında satar mıyız?

İşte bize namazı emreden Rabbimiz, tüm bunları, üstelik sayısız nimet ve rızıklarla birlikte bize bağışlamıştır. Zaten Kur'an'da mealen, "Allah'ın nimetlerini saymaya kalksanız, gruplandıramazsınız bile" (Nahl: 18) buyruluyor.

Bizler bu sayısız nimetlerin şükrünü bile edâ edemeyiz beş vakit namaz kılmakla.

Ama o şefkati sonsuz Rabbimiz ne yapıyor? Bir de bize Cenneti veriyor. Cehennemden kurtarıyor.

Onu râzı etmek için, ebedî azaptan kurtulup, tüm dostlarımızla Cennette sonsuz bir hayat yaşamak için namaza dört elle sarılmak, ezan okununca câmiye koşarak gitmek gerekmez mi?

Bize verilen vücut nimetinin değerini anlamak için şu ilginç habere bakın:

"ABD'de, metro çıkışındaki yürüyen merdivenlerde sıkışan ayağını kaybeden 7 yaşındaki bir çocuğa mahkeme, 53 milyon dolar (2002 rakamlarıyla yaklaşık 75 trilyon lira) tazminat verilmesini kararlaştırmış."

Bir çocuk ayağını kaybediyor ve sorumlusu 75 trilyon lira ödemeye mahkûm oluyor.

Düşünün ki, bir ayağınızı 75 trilyon liraya satın alacaksınız. 25 yıl çalışarak, ayda 250 milyar, yılda 3 trilyon lira kazanmanız gerekecek.

Bir ayağın sadece fani âlemde yok edilmesi, bir kimsenin tam 25 yıl çalışmasını gerektirirse, acaba bütün bir vücudu, hatta akıl, kalp, ruh, sır ve duyguları ebediyen mahvetmenin cezası ne olmalıdır?

Rabbimiz, sonsuz nimetler vermesine karşılık bizden çok az, çok hafif, çok kolay ve çok rahat bir ibâdet olan namaz kılmamızı istiyor.

Beş vakit namaz sadece bir saatimizi alıyor. Üstelik Rabbimiz namaz kılana sonsuz bir saadet yurdu olan Cennette yaşama mükâfatı veriyor.

Oysa ki, bizim yaptıklarımız, bir ayağın bile tazminatına kâfi değil.

İsterseniz bırakalım ayda 250 milyar lira gibi hayalî hesapları da gerçeği anlatalım.

Ülkemizde (2005'de) ayda bir milyar lira kazanmak çok iyi paradır. Bu hesapla yılda 12 milyar kazanan bir kimsenin, 75 trilyon lirayı kazanabilmesi için tam 6250 sene çalışması gerekir. Bir bakıma tek bir ayak için, Âdem Aleyhisselâmdan bu yana çalışmak icap eder.

Bununla sadece bir ayağın beşerî hukuka göre, dünyevî ve maddî karşılığı kazanılmış olacak.

Kabaca 25 alet ve organımız için 156 bin yıl çalışmak gerekecek. Tabiî buna ruhumuz, hayal yeteneğimiz, duygularımız dahil değil. Ayrıca vücudumuza ihsan edilen ayrı ayrı sayısız maddî ve manevî nimetleri de saymıyoruz.

Bu durumda Allah'ın verdiği nimetlerin beşerî adaletle bile karşılığını vermek için dünyadaki hiçbir zenginin parası kâfi gelmez.

Şunu da unutmayalım: Bir göz, bir ayaktan çok daha gerekli ve önemli. Bir kalp ve beyin ise, gözden ve kulaktan değerli. Akıl ve ruh ise hepsinin üzerinde. Hele ebedî hayatı bize kazandıran iman nimetinin değerini hiçbir şeyle ölçebilir miyiz?

İşte biz böylesine muhteşem nimetlerle kuşatılmışız. Çocukluğumda bir kıssadan hisse dinlemiştim. Bütün hayatını ibadetle geçiren bir zat vefat edince Cenab-ı Hak şöyle sormuş: "Ey kulum, sana merhametimle mi muamele edeyim, yoksa yaptığın ibadetlerle mi?" Adam bütün hayatını ibadetle geçirdiği için, "İbadetlerimle Ya Rabbi" cevabını vermiş.

Melekler yaptığı ibadetleri bir bir hesaplamışlar. Bir de ne görsünler? Adamın ibadetleri bir gözünün şükrü için bile yeterli değil ve Cehenneme gitmesi gerekiyor. Fakat pişman olup yalvarıyor ve Cenâb-ı Hak affederek Cennete götürmelerini emrediyor.

Allah bizi böyle ucubdan, yani kendi ibadetlerine güvenmekten korusun.

Rabbimizin verdiği vücut ve sağlık nimetiyle ilgili birkaç örnek daha aktarayım.

Boy ve ayak Allah'ın bir nimeti. Askerde iken bir ayağı üç santim kısa olan bir arkadaşa üç ameliyat uyguladılar. Her ameliyattan sonra üç ay yatıyordu ve 6 ayda bir ameliyat oluyordu. Böylece her ameliyat ancak bir santim uzatabiliyordu. Boyumuzun her santimi için ameliyat masasına yatsak, ömrümüz kâfi gelir mi dersiniz? Söz gelişi, 1.70 santim boyu olan bir kimsenin, tam 170 kez ameliyat olması ve 42 yıl yatakta yatması gerekirdi.

Yine hormon bozukluğu yüzünden kısa olanlar gen teknolojisiyle üretilen bir hormonla 30 santim kadar uzayabiliyormuş. Ancak bunun için 120 bin dolar gerekiyormuş. Ayda 500 dolar kazansak, tam 20 yıl çalışmamız gerekir.

Bir tanıdığımın 24 yaşındaki oğlunun beyin ameliyatı Türkiye'de yapılamıyor ve ABD'ye gitmesi için yoğun bakım donanımlı uçak gerekiyordu. Ailesi varlıklıydı ve her türlü masrafı yaptı. Yaklaşık bir milyon dolarlık masrafın sonucu maalesef ölüm oldu.

Boyu posu yerinde, organları sağlıklı, bütün hormonları ve enzimleri doğru çalışan insanlar ne büyük bir nimet içindeler ve bunun için gece gündüz şükretmeleri gerekmez mi?

Bir de bu güzel organlarımızın rızıkları var. Midemiz için binlerce çeşit yiyecek ve içecek, dilimiz için binlerce tat, kulağımız için birbirinden güzel sesler, burnumuz için sayısız koku, gözümüz için sınırsız güzel manzara yaratılmıştır.

Verdiğimiz örnekler sadece maddî varlığımızla ilgili. Oysa bu organlar, insandaki kadar gelişmemiş de olsa, hayvanlarda da var. Bizim asıl zenginliğimiz, aklî, ruhî, kalbî ve hissî derinliğimizde gizli. Bunların her birini sayfalarca anlatmak gerekir.

Özetle, içinde bulunduğumuz şartlar ve sahip olduğumuz nimetler "mükteseb haklar", yani kendi kazançlarımız değildir.

Bunlar bize ihsan edilmiştir ve devam etmesi için her an o nimet elinin üzerimizde olması gerekir. Yani bir kere ihsan ettiği için "Artık bunlar bizimdir" diyemeyiz. O nimetlerin Allah tarafından her an korunması ve devam ettirilmesi gerekir. Bu yüzden her zaman şiddetle duaya, şükre ve ibadete ihtiyacımız var. Şu ayet meallerine bakın:

"Beni zikredin ki, Ben de sizi rahmetimle anayım. Bana şükredin; sakın nankörlük etmeyin. Ey iman edenler! Sabır ve namazla Allah'tan yardım isteyin. Şüphesiz ki Allah, sabredenlerle beraberdir." (Bakara:152-153)

Bir başka ayette ise yine sabır ve namazla yardım istemek emredilir ve "Fakat bu, Allah'tan korkanlardan başkasına pek ağır gelir" buyrulur. (Bakara:45) Demek ki, "namaz kılmamak" bir bakıma Allah'tan korkmamak demektir. Hangi mü'min, her şeyin yaratıcısı ve sonsuz güç sahibi Allah'tan korkmaz? Eğer bütün zerreleriniz bu ifadeden ürperiyorsa, hemen namaza ciddiyetle ve coşkuyla sarılın.

İşte namaz, ayetlerde emredilen şükrün en güzel ifadesidir. Bize verilen nimetleri hatırlayıp, ahiretteki hesap vermeye işaret eden, "O gün bütün nimetlerden sorgulanacaksınız" (Tekâsür: 8) anlamındaki âyeti aklımızdan hiç çıkarmamak gerekir.

Bilhassa namazı, isteksiz ve baştan savma değil, severek ve büyük bir itinayla kılmalıyız.

4. Namaz, en kapsamlı ibâdettir

Namaz en câmi, yani bütün ibadetleri ve zikirleri, özet olarak içinde toplayan, en kapsamlı bir ibadettir.

Namazın manası, Rabbimizin celâline karşı "Sübhanellah" deyip tesbih etmek, cemaline karşı "Elhamdülillâh" diyerek hamdetmek, kemaline karşı "Allahüekber" deyip tâzim etmektir. (Sözler, s.40)

Rabbimiz, sonsuz büyüklük sahibidir, yücedir, eşi benzeri yoktur. Tesbih, Onun her türlü acz, kusur ve eksikten münezzeh olduğunu ifade etmektir.

O, her bakımdan eksiksizdir, mükemmeldir. Tâzim, Onun yüceliğini ve büyüklüğünü belirtir.

Son derece güzeldir ve bütün güzellikler Onun sonsuz güzelliğinin bir tecellisidir. İşte hamd etmek, Onu övmek ve minnettarlığımızı bildirmektir.

Tekbir, tesbih ve hamd namazın her yerinde bulunur. Namaza tekbirle başlarız ve bütün rükünler arasında "Allahüekber" deriz. Arkasından "Sübhaneke" duasıyla tesbih başlar, rükû ve secdelerde üçer defa tesbih ederek Rabbimizin münezzehliğini dile getiririz. Bütün rekâtlarda okuduğumuz "Fâtiha"nın başında Allah'a hamd vardır. Rükûdan kalkınca yine hamd ederiz.

Namaz âdeta tesbih, tekbir ve tahmid çiçekleriyle süslenmiş, rengârenk ışıklarla nurlanmış eşsiz bir ibâdettir.

Ayrıca namazdaki her hareket de aynı manayı ifade eder. Ayakta durmak, önünde el bağlamak saygının ifadesidir. Rükûya eğilmek yine saygıdandır. Diz çökmek, yüce bir varlığın karşısında acizliğin göstergesidir. Secdeye kapanmak ise, sevgi ve saygının, Allah karşısında her şeyini feda etmenin zirvesidir. Secde etmek, "Rabbim, maddî ve manevî bana ne emanet etmişsen, hepsini Senin yoluna serdim, Sana feda ettim, her şeyimle Sana teslim oldum" demektir.

Namaz aynı zamanda bitki, hayvan, melek gibi varlıkların yaptıkları ibadetlerin tümünü içine alır. Çünkü, onların bir kısmı sürekli secdede, bir kısmı sürekli rükûda, bazısı da devamlı ayaktadır. Ayrıca meleklerin kimi tehlil (Lâilâhe illâllah) ile, kimi tesbih (Sübhanellâh) ile, kimi tahmid (Elhamdülillâh) ile, kimi tekbir (Allahüekber) ile Allah'ı zikretmektedir. Namaz onların hem hareketlerini, hem zikirlerini içine alır.

Namazda oruç, zekât ve hac gibi ibadetlerin özü ve ruhu vardır. Namazda yeyip içmemek orucu, kıbleye yönelmek haccı hatırlatır. Namaz aynı zamanda bedenimizin zekâtıdır.

Eğer namaz üstünkörü kılınır, sıradan bir fiilmiş gibi algılanır ve sanki bir alışkanlıkmışçasına geçiştirilirse, ondaki derin sırlar anlaşılmaz, ne muhteşem bir ibadet olduğu fark edilmez.

Bu açıdan namazı hakkıyla anlayıp hakkıyla kılmayı bir ideal hâline getirmek gerekir.

5. Namaz, dinin direğidir

Peygamber Efendimiz (a.s.m.), "Namaz dinin direğidir. Onu terk eden, şüphesiz dini yıkmış olur" (İhyâ, c.1, s. 399) buyurmuştur. Bir binayı ayakta tutan direkleridir, sütunlarıdır. Eğer sütun yoksa, bina ayakta duramaz. Büyük ve muhteşem bir binanın, büyüklüğü ve ihtişamı nispetinde sütunları da büyük ve sağlam olmalıdır.

Söz gelişi, büyük câmileri ziyaret etmişseniz, bu büyük sütunları görmüşsünüzdür. Koskoca Sultanahmed Câmisini ayakta tutan dört dev sütundur.

İşte namaz hem yüce İslâm binasının direğidir, hem de herkesin kendi dinî yaşayışının direğidir. Bir Müslümanın şahsî dünyasındaki ibâdetlerin dayandığı en temel farz namazdır.

Düşünün ki, bir kimse, sevinerek, övünerek, "Ben Müslümanım" diyor. Namaz dışında bazı ibadetlerini de yapıyor. Oruç tutuyor, Cuma'ya gidiyor, dua ediyor, sadaka veriyor. Tabiî ki bunları, Allah emrettiği için yapıyor. Ancak Allah'ın en fazla önem verdiği, en çok emrettiği, "dinin direği" olan namazı ihmal edip diğer ibadetlerle yetinmek bir çelişki olmuyor mu?

Hadisten anlıyoruz ki, bir mü'min namazı hakkıyla kılmadıktan sonra ne yaparsa yapsın, kendi dinini ayakta tutamaz. Çünkü, dinin direği oruç, zekat veya bir başka ibadet değildir; ancak namazdır.

6. Basit sebepler namazın mazereti olamaz

Bazı Müslümanlar, "Niçin namaz kılmıyorsunuz?" sorusuna çok basit mazeretler gösteriyorlar. İleriki bölümlerde daha geniş işleyeceğimiz gibi, "İşim çok, zamanım yok, hastayım" gibi, hiçbir geçerliliği olmayan bahaneler üretiyorlar.

Oysa namazın bir vakit boyu süren bayılmadan, koma hâlinden, hiç nefes aldırmayan savaştan, ameliyat sonrası baygınlığından başka hiçbir ciddi mazereti yoktur. Hatta namaz, savaşta, yoğun iş anında, hasta iken, yolculuk esnasında da kılınır. Namaz bu tür basit bahanelerle aksatılamaz. Sadece bazı kolaylaştırıcı yöntemler vardır. Savaşta korku namazı, hastayken otururak, yolcuyken iki rekat kılmak gibi.

Çünkü, namaz Rabbimizle buluşmaktır. Bizi yaratanla buluşmaya hiçbir şey engel olamaz, olmamalıdır. Namazın vakti girdi mi, uygun zaman, uygun ortam ve uygun yer yok diye namaz kazaya bırakılamaz.

Bir yolculuk sırasında sabah namazının vakti girmişti. Otobüsümüz bir caminin önünde durdu. Hava şiddetli soğuktu ve her taraf karla kaplıydı. Caminin avlusunda bir tulumbadan başka abdest alacağımız çeşme yoktu. Hemen tulumbadan su çekerek sırayla abdest aldık. Cami henüz açılmamıştı. Kıbleyi camiye göre belirleyerek karlar üstünde namazımızı kıldık. Soğuktu, üşüyorduk. Ama, içimiz sımsıcaktı. Görevimizi yapmış, huzur içinde yola devam etmiştik.

7. Namaz ahirete imanla gitmeye vesiledir

Namazla ilgili dinimizin emir ve yasakları, teşvik ve tehditleri tam bilinmiyor. Ayet ve hadislerde, İslâm ulemasının kitaplarında ve uygulamalarında öyle ilginç ve etkili bilgiler vardır ki, bunları bilen bir kimsenin namaza ilgisiz kalması zordur.

İşte birçok mü'mini sorumluluğa sevk edecek Asr-ı Saadette yaşanmış bir olay:

Abdullah bin Ebî Evfâ (r.a.) anlatıyor:

Resul-i Ekremin (a.s.m.) huzurunda bulunduğumuz bir sırada ona birisi gelerek:

"Yâ Resûlâllah, ölüm döşeğinde yatan bir genç var. Kendisine, 'Lâilâheillâllah, de' dendiği halde bunu söyleyemiyor" dedi.

Resul-i Ekrem (a.s.m.):

"Namaz kılar mıydı?" diye sordu.

Adam:

"Evet, (kılardı)" dedi.

Bunun üzerine Resul-i Ekrem (a.s.m.) kalktı. Biz de onunla kalktık. Resul-i Ekrem gencin yanına girdi ve ona:

"Lâ ilâhe illâllah, de" buyurdu.

"Söyleyemiyorum."

Resul-i Ekrem (a.s.m.), "Niçin?" diye sorunca, gelen adam:

"Annesine âsi idi" dedi.

Resul-i Ekrem:

"Annesi sağ mı?" diye sordu. Oradakiler:

"Evet sağdır" dediler. Resul-i Ekrem:

"Çağırın gelsin" buyurdu. Onlar da kadını çağırdılar, kadın da geldi. Resul-i Ekrem kadına:

"Bak şurada büyük bir ateş (olsa) ve 'Oğluna şefaat edersen onu bu ateşte yakmayız; fakat şefaat etmezsen bu ateşte yakarız' deseler ne yapardın? Şefaat eder miydin?" diye sordu.

Kadın:

"Onun şefaatçisi ben olurdum" dedi. Resul-i Ekrem:

"O halde ondan râzı olduğuna, Allah-u Teâlâyı ve beni şâhit göster" buyurdu. Kadın:

"Allah'ım! Seni ve Resul-i Ekremi şâhit tutuyorum. Oğlumdan râzı oldum (hakkımı ona helâl ettim)" dedi.

Bunun üzerine Resul-i Ekrem (a.s.m.) hasta gence:

“Lâ ilâhe illâllahu vahdehû lâ şerikeleh ve eşhedü enne Muhammeden abdühû ve Resulüh, de” diye buyurdu. Hasta hemen şehâdet getirdi.

Bunun üzerine Resul-i Ekrem (a.s.m.):

“Allah’a hamdolsun ki, benim vasıtam ile bu genci Cehennem ateşinden kurtardı” dedi. (Hadisi Taberânî ve özet olarak Ahmed bin Hanbel rivâyet etmiştir.)

Bu müthiş hadisteki ibretli noktalar sizin de dikkatinizi çekmiştir.

Öncelikle, karşımızda hayatının son deminde imansız giderek, sonsuz azaba müstehak olmak üzere olan bir “Müslüman genç” var. Ve bu genç, Asr-ı Saadette yaşayan, o altın çağın mutluluk ortamında yetişen, o atmosferin havasıyla büyüyüp serpilen bir genç. Hadisin başka rivayetlerinden anlıyoruz ki, bu öyle çocuk yaşlarda bir genç değildir; evlenmiş, yuva kurmuş bir gençtir.

İşte iman ve İslâmın zirveleştiği bir dönemde ruhunu Allah’a teslim etmek üzere olan bu genç, imansız gitmek üzere. Üstelik bu bir sahabedir. Çünkü o asırda yaşamış ve Peygamberimizi (a.s.m.) görmüştür. Son anına kadar mü’mindir, inançlıdır. Çünkü, “İnanmıyorum” veya “Söylemeyeceğim” demiyor; “Söyleyemiyorum” diyor.

Bu durumdaki bir gencin problemi kendisine iletildiğinde Peygamberimizin ilk sorusuna bakın: “Namaz kılar mıydı?”

Bu ilk soru, ahirete imanla gitmek, o ebedî davayı kazanmak isteyen bizleri beynimizden vuruyor, ruhumuzu sarsıyor, âdeta titretiyor. Demek, böyle bir problemin ilk sebebi, “namaz kılmamak” olabilir; başka bir şey olamaz ki, Peygamberimizin ilk sorusu bu oluyor.

Şimdi düşünün: Hangimiz bu sonsuz hayatı kaybetmek isteriz? Müslüman olduğunu söyleyen hangi insan, “Ben son nefeste imansız gitsem de olur” diyebilir? Aksine, bütün dualarımızda hüsn-ü hâtime, yani iyi son için, imanla ölmek için dua etmiyor muyuz?

İşte o müthiş imtihanın ilk sorusu iman, ikincisi namazdır. Hadisten, ana baba hakkının, hüsn-ü hâtime üzerinde ne derece etkili olduğunu da anlıyoruz.

Hiç şüphesiz bu hadisten, namaz kılmayan veya anne babasına isyan eden herkesin mutlaka imansız gideceği anlamını çıkaramayız. Çünkü, son nefeste kimin nasıl gideceğini ancak Allah bilir. Fakat bu hadis, önemli bir ipucu veriyor, çok ciddi bir biçimde bizi uyanık ve tetikte olmaya çağırıyor.

8. Namaz, mü’minin ilk hesaba çekileceği amelidir

Namaz, aynı zamanda mü'minin ilk hesaba çekileceği ameldir. Çünkü Peygamberimiz (a.s.m.) şöyle buyurmuştur: "Kulun ilk hesaba çekileceği ameli namazdır." Yine demiş ki, "Kabir âhiret duraklarından bir duraktır. Kim orada hesabını kolay verirse, diğerleri de kolay olur."

Namaz kılmazsak, kabirde ilk başımıza gelecek azap ondan olacak. Orası zor olursa, mahşer de, Sırat da zor olacak. Güneşin tepemize bir mil kadar yaklaştığı, herkesin kendi derdine düşüp annesinden, babasından, eşinden ve çocuklarından kaçtığı haşir meydanında hâlimiz nice olur?

Gelmesi kesin olan "o gün" henüz gelmeden önce tedbirimizi alalım. Ahiretteki pişmanlık fayda vermez. O gün ömürlerini boşa tükettiklerini apaçık gören bazı insanlar, "Ne olur, bizi tekrar dünyaya gönder de hayırlı işler işleyelim" diye Rabbimize yalvaracaklar. Ama bu imkân verilmeyecek. Çünkü, dünya imtihanı bir keredir ve tekrarı yoktur.

9. Namazı terk etmenin azabı çok şiddetlidir

Namazı hiçbir mazeret olmadan kazaya bırakmanın cezası çok büyüktür. Namazı kılmamak, Cehennem azabını hiçe saymak demektir. Bir kibriti yaksak, sadece çöp sönünceye kadar elimizi ateşine tutmaya kalksak, acısına dayanamıyoruz. Yüz derecede kaynayan suya elimizi sokamıyoruz.

Allah'ın azabına karşı umursamaz olabilir miyiz?

Namaz kılmamanın karşılığını öğrenmek için ilk fırsatta Müddessir Sûresinin açıklamasını okuyun. Biz sadece birkaç ayetin mealini verelim:

"Herkes kendi kazandığının karşılığını görür. Ancak defteri sağından verilenler müstesnadır; onlar kazandıklarından kat kat fazlasıyla mükâfatlandırılır. Onlar Cennetlerdedir. Mücrimlere, 'Sizi Sakar Cehennemine sokan nedir?' diye sorarlar. Onlar da, 'Biz namaz kılanlardan değildik' derler." (Müddessir: 38-43)

Şu ayet meali ise, Allah'ın azabına karşı kendini güvende hissetmenin büyük bir hata olduğunu gösteriyor:

"Yoksa onlar, nimetler içinde yüzerken Allah'ın azabının ansızın gelmeyeceğinden mi emin oldular? Hüsrana düşmüş bir topluluktan başkası ise Allah'ın azabından emin olmaz." (A'raf Suresi: 99)

Hiç kimse, Allah'ın azabına karşı korkusuz ve ilgisiz olamaz. Üstelik namaz gibi bir ibadet söz konusu olduğunda, kendimizi rahat hissedemeyiz.

Bazı kimseler, "Ben yanmayacağım, ruhum yanacak" gibi gerçekle ilgisiz sözler sarf ediyorlar. Cehennem azabı, bedene ve ruha uygulanacaktır. Hem ruha

bile uygulansa, ruh bizim değil mi? Üstelik Cennete gidip sonsuza dek mutlu olmak varken, niye azabı isteyelim?

10. Namaz kötülüklerden alıkor

Namaz, "her yerde ve her zaman Allah'la birlikte olduğunu bilme şuuru" olan huzur-u dâimînin yerleşmesine vesile olur. Namaz, Rabbe teslim olma, Ona boyun eğme, Ona yalvarıp ihtiyaçlarını isteme ve aynı zamanda Ona hesap verme zamanıdır.

Düşünün ki, günde beş kez ebedî sevgilinizin huzuruna çıkacaksınız. Her şeyin sahibi, bütün evreni sonsuz kudretiyle idare eden Yüceler Yücesinin dergâhında boyun bükeceksiniz. Günah işleyebilir misiniz?

İnandığınız, güvendiğiniz, yardım istediğiniz Rabbinize olan bağlılığınızı günde beş vakit tazeleyeceksiniz. Emirlerine karşı gelebilir misiniz? Koskoca Cehennem ve kabir, azabının küçük bir tecellisi olan Kahhar-ı Zülcelâl'e günde beş defa hesap vermek için yemin etmişsiniz. İsyan edebilir misiniz?

İşte namazın bu azametli etkisinden dolayı Rabbimiz Kur'an'da bize şu gerçeği hatırlatıyor:

"(Habibim) Sen vahyedilen kitabı oku ve namaz kıl. Muhakkak ki, namaz hayasızlıktan ve kötülükten alıkor." (Ankebut: 45)

Evet, kim namazı dosdoğru kılarsa nefsini, kötülükten, hayasızlıktan, isyandan, günahtan korur. Yazık ki, namaz kıldığı halde kendilerini kötülükten, günahtan ve haramdan çekemeyen Müslümanlar var. Demek ki, namazı gerçek anlamıyla kılmıyor, ondaki manevî derinliği kavrayamıyor, onu sıradan bir alışkanlık gibi geçiştiriyorlar. Çözüm, namazın hakikatini anlamak için okumak, araştırmak ve çaba harcamaktır.

Namaz günahlardan korumakla birlikte manevî derecelere de yükseltir. Bir gün Peygamberimiz (a.s.m.) sahabelere:

— Size, Allah'ın kendisiyle günahları yok edip, dereceleri yükselteceği hayırları haber vereyim mi, buyurdular. Sahabeler de:

— Evet, ya Resûlellah, dediler. Resül-i Ekrem:

— Güçlükler de olsa abdesti güzelce almak, mescitlere doğru çok adım atmak, bir namazı kıldıktan sonra öteki namazı beklemek. İşte ribatınız, işte bağlanmanız gereken budur, buyurdular. (Müslim, Taharet: 41)

11. Namaz kılanın bütün yaptıkları ibâdettir

Eğer namaz kılarsanız, bütün ömrünüzü ibadetle geçirebilirsiniz. Bundan daha büyük müjde olabilir mi?

Rabbimizin bize ihsan ettiği nimetler sayılamayacak kadar çok. Buna karşılık kısa bir ömürde yaptığımız sınırlı ibadetlerin, şükür için ne kadar yetersiz olduğu açık. Ayrıca burada ibadetlerimizle ebedî bir Cenneti kazanacağız.

İşte sayısız nimetlere şükretmek ve sonsuz Cenneti kazanmak için ibadetimizin ne kadar yetersiz olduğunu bilen Rabbimiz, bize muhteşem bir fırsat sunmuştur. Eğer namazınızı dosdoğru kılarsanız, diğer dünyevî mübah amelleriniz güzel bir niyetle ibadet hükmüne geçebilir.

Evet, bütün hayatınızı ibadetle doldurmaya gücünüz yetmez. Ama Rabbimiz bunun için altın fırsatlar sunuyor. Bunun üç şartı var:

1- Namazı hiç ihmal etmeden dosdoğru kılmak,

2- Dinen yasaklanmamış mübah ameller işlemek,

3- Bu dünyevî amelleri iyi bir niyetle yapmak.

Diyelim ki, beş vakit namazı kılan birisiniz. Yemek yemeniz, temizlik yapmanız, rızkınız için çalışmanız, meşru konuşmalarınız, tebessümünüz, uyumanız bir çeşit ibadettir. Çünkü, bunların hepsi hayatımız için gereklidir ve yaşantımızı sürdürmemiz için bunları yapmak zorundayız. Yaptığımız her davranışımızı ayet ve hadislere dayandırmamız mümkündür.

Söz gelişi, aşırıya gitmeden, tam ihtiyacınız kadar uyusanız, uykunun Rabbimizin bir nimeti olduğunu düşünerek, Besmeleyle ve sünnet olan duaları okuyarak yatıp, yine Besmeleyle uyansanız ibadet etmiş olursunuz. Tabiî namaz kılmak şartıyla...

Bu açıdan baktığımızda namaz eşsiz bir ibadet hazinesidir.

12. Namazsızlık,

şirk ve küfre götürebilir

Namaz, Allah'a itaattir, boyun eğmektir, Onunla birlikte olmak, Ona yalvarmak, Ona derdini arz etmektir. Namaz, insanın Allah'a olan imanını, bağlılığını, sevgisini arttırır.

Namazı terk etmek ise, Allah'a isyandır, Ondan uzaklaşmak, Ona sırt çevirmek, Ondan kopmaktır. Namaz kılmamak, insanın imanını zayıflaştırır, dinî duyarlılığını azaltır, günahlara karşı daha istekli ve korumasız hâle getirir.

Çünkü, her bir günah içinde küfre giden bir yol vardır. Günah işleyen bir insan, onun azabını düşününce rahatsız olur. Vicdanı sızlar. Azabın ve hesabın olmamasını arzu eder. Biraz ileri giderse, meleklerin ve Allah'ın varlığından bile

rahatsız olabilir. İşte bu yüzden her bir günah insanı küfre yaklaştırır. Çare, hemen istiğfar etmek ve Allah'a sığınıp namaza dört elle sarılmaktır.

Peygamber Efendimiz (a.s.m.), namazı terk etmenin kişiyi yuvarlayacağı korkunç noktaya işaret etmek için, "Kişi ile şirk ve küfür arasında namazın terki vardır" (Müslim, İman: 134) buyurmuştur. Bu hadis, müthiş bir tehlikeye işaret etmekte, namazdan uzak kalmanın nasıl sonsuz bir ıztıraba sebep olacağını göstermektedir.

Dikkat edin kardeşlerim! Namaz, sizi şirk ve küfürden, yani Allah'a ortak koşmaktan ve Onu inkâr etmekten korur. Ancak onu terk ederseniz, şirke ve küfre yaklaşmış olursunuz. Çünkü, namazı terk etmenin bir adım ötesi, şirk ve küfürdür.

Şirk ve küfür ise, Rabbimizin kesinlikle affetmeyeceği bir günahtır; Allah'ın rızasını kazanmaya ve Cennete girmeye engeldir. Şirk ve küfrün neticesi, ebedî Cehennemdir.

Belki beş vakit namazınızı hiç kılmıyorsunuz. Nefsinizi sorgulayın, kendinize gelin. Namazsızlık sizi nereye götürüyor, uyanın, hemen namaza başlayın. Elbette kâfirlere benzemek istemezsiniz. Ama, namazı terk eden onlara benzemiş oluyor.

Eğer namazınızı kılıyor, ama ara sıra kaçırıyorsanız, yine sarsılın, yine hiçbir vakti kaçırmamak için plânlar yapın, gayrete girin.

Tedbirinizi şimdiden alın. Ölüm vakti gelip çattığında ya da bu imtihanı kaybettiğiniz zaman hiçbir pişmanlık fayda vermez.

Bakın namazı terk edenlerin âkıbeti Kur'an'da nasıl belirtiliyor:

"Sonra arkalarından öyle kötü bir nesil geldi ki, namazı bıraktılar, şehvetlerine uydular. İşte bunlar da azgınlıklarının cezasına uğrayacaklardır." (Meryem: 59)

13. Namaz en büyük koruyucudur

Namaz mü'minleri korkulardan, tehlikelerden korur. Namaz kılanın gönlü huzur ve sevinçle dolar. Bilhassa namaz kılarken karşılaşılan birçok tehlike insana hiçbir zarar veremez. Çünkü, Allah huzuruna gelen, boyun eğen, secdeye kapanan kulunu korur. İşte bununla ilgili yaşanmış bir örnek:

Bir üniversite öğrencisi, bir yolculukta, vakti geçmekte olan akşam namazını kılmak için çareler düşünür. Tam bu sırada otobüs mazot almak için bir akaryakıt istasyonunda durur. Öğrenci muavinden izin alarak birisine kıbleyi sorup, çimlerin üzerinde namaza durur.

İçinde tarifsiz bir mutluluk vardır. Artık sıkıntısı kaybolmuş, Âlemlerin Rabbinin huzurunda, görevini yerine getirmenin doyumsuz lezzetini yaşamaktadır.

Üçüncü rekâtı kılarken, ömür boyu unutamayacağı bir şey olur. Fâtiha'yı okumuş, tam rükû'a eğilecekken, ileride kulübesinde duran istasyonun köpeği, havlayarak üzerine gelir.

Öğrenci saniyelik bir tereddüt geçirir. Şimdi ne yapmalıdır? Namazı bırakıp kaçmalı mı, yoksa devam mı etmelidir? Allah'ın huzurundan ayrılmayı bir türlü düşünemez ve "Allahüekber" diyerek rükûya gider.

İşte tam o anda, ne olduysa olur. Kendisine saldırmak üzere havlayarak gelen köpek, sanki birisi arkasından çekmişçesine, tam yanına gelmişken frenine basılan bir otobüs gibi durur. Havlamasını kesmiş, hafif bir hırıltıyla namaz kılan gence bakakalmış, o secdeye gidince de kulübesinin yolunu tutmuştur. (Yürekten Hikâyeler, s.53, Cengiz Tan, Nesil Yayınları)

Evet, her şeyin sahibi, Kendisine secde eden bir genci, açık bir tehlikeden korumuştu.

Kim namaz kılma yolunda istekli ve gayretli olursa, Allah ona kolaylıklar yaratır ve tehlikelerden korur. Bunun örnekleri binlercedir.

14. Namaz, Müslümanın alâmetidir

Bir Müslümanın en büyük alâmeti namaz kılmasıdır. Kâinatta en büyük hakikat imandır, imandan sonra namazdır. Namaz aynı zamanda gözle göremediğimiz imanın en büyük belirtisidir.

"Onlarla bizim aramızda alâmet-i fârika (ayırıcı işaret) namazdır. Binaenaleyh namazı terk eden kâfirlere benzemiştir" (Tirmizî, 2623) buyuran Peygamber Efendimiz (a.s.m.), bu gerçeği anlatmıyor mu?

Bir Türk genci İslâmı kabul eden bir Almanla evlenmiş. Tabiî ki Alman kadın, İslâmı öğrenmiş, duaları ezberlemiş ve namaz kılmaya başlamış. Kocasına bakmış. Görmüş ki, ne namaz var, ne niyaz. Bir gün, "Sen ne biçim Müslümansın? Hiç namaz kıldığını görmüyorum. Ne câmiye gidiyorsun, ne kiliseye. Dinsiz misin nesin?" diyerek fenâ halde azarlamış.

Gerçekten de, İslâmı kabul eden nice insan, yıllardır Müslüman olan kişilerden daha fazla dinini yaşıyor, namazını kılıyor. Demek ki, sarsılmak, kendimize gelmek durumundayız.

Çünkü, namazsız bir mü'min düşünülemez. Büyük âlim ve evliyalardan Hasan Basri'nin şu sözü ne kadar anlamlıdır: "Siz sahabeleri görseydiniz deli sanırdınız. Onlar sizi görseydi kâfir derlerdi."

Evet, Müslüman olan, bununla iftihar eden ve aksini bir an bile düşünemeyen nice insan var ki, dinin direği olan namazla ya hiç ilgisi yok ya da gereken özeni göstermiyor. İslâmla şereflenen, İslâmın dışında olmayı en korkunç belâdan daha beter gören bir Müslüman, namazsız bir ömür düşünememeli.

15. Namaz insanı mutlu eder,

korkuları yok olur

Namaz ölüm korkusuna, günahın mânevî azabına karşı en güzel ilâçtır. Namaz kılan ve günahlardan kaçınan kişi ölümden korkmaz. "Nasıl olsa namazı kılıyorum, günahlardan kaçıyorum. Elbette hatalarım, eksiklerim çoktur, yaptıklarım yetersizdir. Rabbimin azabından korkarım, ama Onun rahmetini ümit ederim" diye düşünür, rahatlar.

Namaz Allah'ın rahmet kapısını çalmak, Ona el açmaktır. O bize dâvette bulunmuş, hazinesini açmış, sanki "Kulum huzuruma gel, ne istersen iste, vereyim" diyor. Bu çağrıya ilgisiz kalmak akıl kârı mıdır?

Hem Ona dua etmek, Onun istediği tarzda olmalıdır. Bir taraftan problemlerimizi çözmesi için yalvarmak, diğer taraftan Onun emirlerini yapmamak büyük bir çelişkidir.

Acaba bir kimse sizden küçük bir ricada bulunsa. Siz de imkânınız olduğu halde onun ihtiyacını görmeseniz. Kısa bir zaman sonra o kişiye muhtaç olsanız. Bir şey isteyebilir misiniz? Yüzünüz kızarmaz mı?

İşte her şeyin sahibi olan ve her saniye sayısız ihtiyaçlarımızı gören Rabbimizin "namaz" emrini yerine getirmezsek... Bu çok kolay, çok rahat ve çok zevkli, üstelik tamamen bizim menfaatimize olan ibâdeti yapmayıp Allah'tan yeni yeni isteklerde bulunabilir miyiz?

Hem emirlerine isyan edip, hem de "Yâ Rabbi, şu hastalıklarıma şifa ver! Borçlarımı ödemeyi nasip et! İmtihanda başarılı kıl! Alacağım evin ve arabanın parasını lûtfet!" gibi bir dizi istekte bulunmak, yakışık almaz.

Zaten Rabbimiz, Kendisinden namaz kılarak yardım istememizi emrediyor. (Bakara:153)

Şu ayetteki hüküm ne kadar açık:

"Siz Allah'ın dinine yardım ederseniz O da size yardım eder ve size sebat verir." (Muhammed: 7)

Demek ki yardım istemek lâfla olmaz. Allah'ın isteğini yerine getirerek yardım istenmelidir.

16. Namaz kâinatın meyvesi,

insanın aslî görevidir

Diyebiliriz ki, Rabbimiz bütün kâinatı bizim için yaratmıştır. Bundan 12 milyar yıl önce evren yaratılmaya başlamış, 100 milyar galaksi ve her galakside bulunan ortalama 200 milyar yıldız, güneş sistemini ve dünyayı netice vermiştir. 5 milyar yıl önce yaratılan dünya, asırlarca bir beşik gibi süslenmiş, milyonlarca çeşit hayvan ve bitki yaratılmış, en sonunda kâinatın en şerefli misafiri olan insan gelmiştir.

Neden Rabbimiz, insan için bu kadar masraf etmiştir? Niçin her şeyi onun emrine vermiştir?

Şöyle bir bakın: Bütün varlıkların bir görevi var. İnekler süt veriyor, arı bal yapıyor, tavuk yumurtluyor, balık bize et yetiştiriyor. Hatta lüzumsuz sandığımız bazı varlıklar bile hizmet ediyor. Yılanın zehirinden ilâç yapılıyor, karıncalar çıkardıkları gazla güneşin zararlı ışınlarını süzen ozon tabakasını güçlendiriyor, solucanlar fosforla toprağı besliyor. Gereksiz, hikmetsiz, boş ve zararlı hiçbir varlık yok.

Bunların hepsi insan için çalışıyorlar. İnsan da bütün varlıklardan yararlanıyor, kullanıyor, hatta sevdiği canlıyı yatırıp kesiyor ve etini yiyor. Ama, hiçbir varlığa insanın etini yeme, sütünü içme veya sırtına binip gezme yetkisi verilmemiş. İnsanın kullandığı bazı haklar hiçbir varlıkta yok.

Peki bunca emek çekilen, masraf yapılan, özenilen, yetkilerle donatılan insan niçin yaratılmış? Eti yenmez, sütü içilmez, derisi işe yaramaz, ölüsü bir an evvel toprağa gömülür. Acaba Rabbimiz bir solucana bile bir yaratılış hikmeti taksın, insanı başıboş bıraksın ve 60-70 yıl yeyip içip yatması ve sonunda ölmesi için yaratsın. Bu, mümkün mü?

Kesinlikle mümkün değil. Şu âyet meallerine bakın, aklımıza gelen sorulara ne güzel de cevap veriyorlar:

“Göğü, yeri ve bunların arasında bulunan şeyleri boş yere yaratmadık.” (Sâd: 27)

“Bizim sizi, boş yere, bir oyun ve eğlence olarak yarattığımızı ve sizin gerçekten bize döndürülmeyeceğinizi mi sandınız?” (Mü’minûn: 115)

“İnsan kendisinin başıboş bırakılacağını mı sanıyor?” (Kıyamet: 36)

Peki başıboş değilsek, Rabbimiz bizi niçin yarattı? Çalışıp çabalamamız, yeyip içmemiz için mi?

İşte Kur’an ayetleri. Aklımıza gelen soruları ne güzel cevaplıyor:

“Ben cinleri ve insanları, ancak Bana ibadet etsinler diye yarattım. Ben onlardan rızık istemiyorum, beni beslemelerini de istemiyorum. Şüphesiz rızık veren, sağlam kuvvet sahibi ancak Allah’tır.” (Zariyat: 56-58)

Bu ayet mealleri, bizim görevimizi çok kesin ve açık bir şekilde ortaya koyuyor. Aynı zamanda, dünyaya çalışıp rızık kazanmak için geldiğini sananlara da şu mesajı veriyor: “Rezzak Cenab-ı Hak’tır. Rızkı O verir. Onun verdiği rızkı

elde etmek için verdiğiniz uğraşı, namaza bahane göstermeyin.”

SABAH NAMAZININ ÖNEMİ

Sabah namazı da diğer vakit namazları gibi farz olduğu için namazın önemine dair önceki bölümlerde geçen tüm özellikler onun için de geçerlidir. Ancak onu farklı kılan bazı nitelikler vardır.

1. Sabah namazını kılan,
Allah'ın garantisindedir

Sabah namazı, günün ilk imtihanı, ilk ibadetidir. Dolayısıyla güne iyi başlayıp ilk imtihanı başarmalısınız ki, diğer imtihan ve tehlikelere karşı daha güçlü ve donanımlı olasınız.

Nitekim Peygamberimiz (a.s.m.), "Kim sabah namazını kılarsa, Allah'ın garantisi altındadır" (Kütüb-i Sitte, c.17, s.541) buyurarak bu gerçeği belirtmiyor mu?

Sabah namazını kılarak, güne "Allah'ın garantisi" altında başlayan bir mü'min, artık ertesi güne kadar karşılaşacağı mücadele ve tehlikelerde büyük bir güven ve güç sahibidir.

Bir insan güne nasıl başlarsa, genellikle geceye kadar öyle devam eder. Güne iyi başlayan, nefis ve şeytana karşı giriştiği savaşta zafer kazanan bir mü'min yatıncaya kadar başarılı olacaktır.

Rabbimiz sabah namazı hakkında şöyle buyurur:

"Güneşin zevalinden (öğle vaktinde batıya kaymasından) gecenin karanlığına kadar (belli vakitlerde) namazlarını dosdoğru kıl. Bir de sabah namazını kıl. Çünkü sabah namazı şahitlidir." (İsra:78)

Görüldüğü gibi dört vakti bir anda zikreden Rabbimiz, önemine binaen sabah namazını ayrıca emretmiştir. Çünkü onun şahitleri, gece ve gündüz melekleridir. Rivayete göre, bu melekler sabah namazında imamın arkasında birleşirler. Sonra gündüz melekleri kalır, gece melekleri semaya yükselirler.

Ahirette bu meleklerin size şahitlik etmesini istemez misiniz?

2. Sabah namazının sünneti bile
dünyadan hayırlı

Sabah namazı o kadar önemlidir ki, onun iki rekat sünneti en kuvvetli sünnettir. Hadiste, "Sizi atlılar kovalayacak bile olsa sabah namazının iki rekât sünnetini terk etmeyin", "O, dünyanın tamamından hayırlıdır" buyrulmuştur. (Kütüb-i

Sitte, c.8, s.424) Yine bir hadiste sabah namazının iki rekat sünnetinin, bir başka hadiste de iki rekat farzının dünya ve içindekilerden hayırlı olduğu belirtilmiştir.

Acaba sabah namazına engel gibi gösterilen hangi bahane, dünyanın tümünden daha değerli olabilir?

Namaza bahane gösterdiğimiz hangi sıkıntı, hangi tehlike, bizi düşmanların kovalaması kadar korkunç olabilir?

Bu durumda bile sabah namazını kılmamız emrediliyor. Çünkü, her şeyin sahibi Allah'tır. Onun emri yapıldıktan sonra hiçbir tehlike bize zarar veremez. Verse bile, görünüşte dünyamız yıkılmış, ama ahiretimiz kurtulmuş olur.

Faniyi verip bakîyi kazanan zarar eder mi?

3. Hz. Ömer yaralıyken bile sabah namazını kıldı

Peygamberimizin (a.s.m.) güzide sahabeleri namaza öylesine önem verirlerdi ki, onun uğrunda hiçbir engel tanımaz, savaş, yaralanma, ölüm bile vız gelirdi.

Dünyada iken Cennetle müjdelenenlerden Hz. Ömer (r.a.), kanlı bir suikaste uğramıştı. Yarasından kanlar akarken sabah namazını kılmış, namazı terk etmeyi aklından bile geçirmemişti.

Yine Hendek Savaşında yaralanan Sa'd bin Rebi (r.a.) için mescidin içinde çadır kurulmuş, kanları akarken orada namazını kılmış ve bu hal üzere vefat etmişti.

Şu müthiş olaya bakın:

Peygamberimiz (a.s.m.) ve ashabı Zâturrikâ' Savaşına çıkmışlardı. Bir yerde mola verildi ve Peygamberimiz Abbâd bin Bişr (r.a.) ile Ammar bin Yasir'i (r.a.) bir geçidin girişine nöbetçi tayin etti.

Bu iki zat geçidin ağzına gelince Ammar önce arkadaşının nöbet tutmasını isteyerek uyudu, Abbâd ise nöbet tutmaya başladı. Hz. Abbâd, ortalığın sakin olduğunu görünce namaza durdu.

Onları izleyen bir müşrik, namaz kılan Abbâd'ın karaltısını görünce derhal bir ok attı ve ok eliyle koymuşçasına hedefini buldu. Ancak Hz. Abbâd, oku eliyle çıkarıp namaz kılmaya devam etti. Müşrik onun namaz kılmaya devam ettiğini görünce okun isabet etmediğini sanarak tekrar ok attı. Abbâd namazını bozmadan ibadetine devam etti. Derken üçüncü kez ok attı. Bir müddet sonra arkadaşı uyandı. Müşrik onların iki kişi olduklarını görünce kaçtı.

Ammar, arkadaşından akan kanları görünce:

"Sübhanellah! Sana ilk oku atınca beni niye uyandırmadın?" diye sordu.

Abbâd'ın verdiği cevaba dikkat edin kardeşlerim:

“Öyle bir sure okuyordum ki, kesmek istemedim.” (Kütüb-i Sitte, c.10, s.199)

Bir başka rivayette, “Eğer Resulüllahın verdiği nöbetçilik görevini aksatma korkum olmasaydı, ölünceye kadar namazdan ayrılmazdım” demiştir.

Bu nasıl imandır, bu ne muhteşem teslimiyettir ki, vücuduna saplanan okları, bir iğneden farksız görüyor?

İşte sahabenin dünyasında namazdan daha önemli bir ibadet, ondan daha değerli bir davranış yoktu. Onun uğruna canlarını, mallarını, her şeylerini feda etmekten çekinmezlerdi. Demek ki, namaz en değerli varlık olan canı bile hiçe sayacak kadar değerli, önemli, lezzetli, saadetli bir ibadettir.

Şunu da unutmayın: Hz. Abbâd’ın kıldığı farz değil, nafile bir namazdır. Sahabeler, günümüz Müslümanının namaza gösterdiği bahaneleri duysaydılar, herhalde acı acı gülerlerdi.

4. Sabah namazının vakti

güneş doğunca çıkar

Her namaz vakti, mühim bir inkılâp başı olduğu gibi, Allah’ın büyük bir tasarrufunun aynası ve o tasarruf içindeki İlâhî ihsanın mazharıdır.

Sabah namazının vakti de, çok mühim mesajları hatırlatmaktadır. Bu husus Sözler isimli eserde şöyle anlatılır:

“Fecir (sabah) zamanı, güneşin doğuşuna kadar ilkbahar zamanına, hem insanın anne karnına düştüğü ana, hem göklerin ve yerin altı günde yaratılmasından birinci gününe benzer ve hatırlatır ve onlardaki İlâhî şuunatı hatırlatır.”

Görüldüğü gibi, sabah namazının vakti, “insan, dünya ve kâinat” ile ilgili çok önemli anları hatırlatmaktadır ki, bu vakitler hem mühim bir inkılâp başı, hem mühim bir icraatın ve İlâhî ihsanın mazharıdırlar.

Her namaz vakti gibi, sabah namazının vakti de çok mühimdir. Ne var ki, bazı Müslümanlar, sabah namazının vaktini bilmiyor ve önemsemiyor. Sanıyorlar ki, sabah namazı öğleye kadar kılınabilir. Oysa bu kesinlikle yanlıştır. Sabah namazının vakti, orucun başladığı an olan imsak vaktinde başlar, güneş doğunca biter.

Takvimlerde yazan imsak vakti, sabah namazının başladığı ilk vakittir. Fakat Hanefîlerde faziletli olan, sabah namazını güneş doğmadan 30-40 dakika önce kılmaktır. Yine takvimlerde “güneş” diye belirtilen vakit, güneşin doğduğu ve sabah namazının vaktinin çıktığı anı gösterir.

Demek ki, sabah namazını mutlaka güneş doğmadan önce kılmak gerekir. Güneş doğduktan sonra sabah namazının ancak kazası kılınır. Bazı kimseler, “Güneş doğduktan sonra kılarsak borcumuzu öderiz, ama sevabı olmaz” diye düşünüyorlar. Bunun gerçekle bir ilgisi yoktur. Nasıl ki, yatsı ezanı okunduğun-

da akşam namazının vakti çıkar; güneş doğunca da sabah namazının vakti çıkmış olur. Bu yüzden mutlaka güneş doğmadan önce kalkıp kılmak gerekir.

Böyle olmasaydı, niçin Peygamberimiz (a.s.m.) ve arkasından gelen milyarlarca Müslüman asırlardır sabahın karanlığında caminin yolunu tutuyor?

Kitabımızın ilerleyen bölümlerinde açıklayacağımız, "kalkma tedbirlerini almadan" sabah namazını kaçırınca, "Ne yapayım, uyanamadım" demekle sorumluluktan kurtulamazsınız. Dua, önemseme, erken yatma, uyarıcı araç kullanma gibi tüm tedbirleri aldıktan sonra yine de namaza kalkamamışsanız, elbette öğleden önce kazasını sünnetiyle birlikte kılmanız gerekir. Yine de tövbe ve istiğfar etmek, "Allah'ım, bir daha sabah namazına kalkamama acısı yaşatma" diye yalvarmanız gerekir.

NAMAZI TERK ETMENİN BAHANELERİ

Namazı hiç kılmayan veya sık sık kaçıran insanlar, birçok bahane uydururlar.

Namaza engel gösterilen hiçbir şeye "mâzeret" gözüyle bile bakmadığım için, ısrarla "bahane" kelimesini kullanıyorum. Çünkü, namazın mazereti ancak ölüm riski, koma hâli ve bayılma gibi aşılamayacak engeller olabilir. Bunun dışında bizim nefsimizin gösterdiği engeller, çok basit ve kolayca aşılabilecek bahanelerden başka bir şey değildir.

Şimdi bu bahaneleri tek tek işleyerek çürüteceğiz.

1. Önemini bilmemek

Namaz kılmamanın en büyük sebebi, önemini bilmemektir. Namazın ne büyük bir ehemmiyet ve kıymet taşıdığını bilmeyen nice Müslüman, "İşin var, sonra kılarsın", "Neyse sonra kaza edersin" gibi cümleler kullanırlar.

Oysa namaz o kadar önemlidir ki, insanın yaratılış sebebinin en büyüğü budur.

Düşünün bir kere: Rabbimiz Kur'an'da meâlen, "Ben cinleri ve insanları, ancak Bana ibadet etsinler diye yarattım" buyuruyor. (Zâriyât Sûresi: 56)

Daha ötesi var mı?

Hem Rabbimiz, hem Peygamberimiz (a.s.m.), en büyük ibadetin namaz olduğunu belirtiyorlar. Bu kadar açık gerçek ortada iken farklı bir şey düşünmek mümkün mü?

Bizim ve her şeyin yaratıcısı, bizi dirilten ve öldüren, ahirette bizi hesaba çekerek sonsuz bir mükâfat veya azap verecek olan Allah, çok açık ve net bir şekilde, bizi ibadet ve namaz için yarattığını buyuruyor, ısrarla namazı emrediyor. Bizim farklı bahanelerle namazı terk etmemiz, kendi kendimizi aldatmak ve başımızı kuma sokmak olmuyor mu?

Evet, içinde bulunduğumuz gafletten uyanalım. Namazı vaktinde, hiç kaçırmadan, ezan okunur okunmaz, dosdoğru ve hakkını vererek kılalım. Eğer hemen uyanmazsak, bilelim ki, Cehennemde uyanmak çok geç olacaktır.

2. "Allah Gafûr ve Rahîm'dir, affeder"

düşüncesi

Namaz kılmayan insanlardan bazıları ve en başta nefsimiz, "Canım ne olacak, Allah affeder" der. Namazı terk eden nice insan, Rabbimizin af ve mağfiretinin sonsuz olduğunu, Onun her şeyi affedeceğini söyler. Oysa bu, şeytanın bir tuzağıdır.

Elbette Rabbimiz şirkin dışında bütün günahları affeder. Ama nasıl?

Şu ayet meali bizi bu konuda daima uyanık tutmalıdır:

"Ey insanlar! Rabbinizin emir ve yasaklarına karşı gelmekten sakının. Ve öyle bir günden korkun ki, ne babanın evlâdına, ne evlâdın babasına hiçbir faydası olmaz. Allah'ın vaadi şüphesiz haktır; sakın dünya hayatı sizi aldatmasın. O çok aldatıcı şeytan da, Allah'ın azabını unutturup sadece affına güvendirerek sizi isyana sürüklemesin." (Lokman Suresi: 33)

Son cümle apaçık bir şekilde "Nasıl olsa Allah affeder" diyerek, namaza karşı ilgisiz olmanın yanlışlığını ortaya koyuyor.

"Gafûr ve Rahîm" olduğu için namaz konusundaki ihmalimizden dolayı bizi affedeceğini umduğumuz Rabbimiz, açıkça bu konuda bizi uyarıyor, aldanmamızı istemiyor.

Biz şimdi, Rabbimizi Kendisinden daha mı iyi tanıyoruz ki, "Affeder, affeder" diye namazı terk ediyoruz? Sanki, "Allah her ne kadar Kur'an'da 70 defa namazı emrediyorsa da, merak etmeyin O merhametlidir, affeder" diyoruz.

Öncelikle şu gerçeği unutmayın: Rabbimizin merhametine ve affına güvenerek günah işlenmez. Ancak gafletle günah işlenmiş, ama sonunda pişmanlık duyulup af dilenmişse, o başka. Şu uyarıya dikkat edin:

"Allah katında makbul olan tövbe, o kimsenin tövbesidir ki, onlar bilmeyerek kötülük işlerler de, çok geçmeden pişman olup tövbe ederler. İşte onların tövbesini Allah kabul eder. " (Nisâ: 17)

Demek ki, tövbenin kabul olabilmesi için günahın "bilmeyerek" işlenmesi ve çok geçmeden pişman olunması gerekir. Oysa namazını kılmayan nice insan, hem bile bile bu günahı işliyor, hem de hiç pişman olmadan her gün aynı günahı işlemeye devam ediyor. Eğer bilerek işlese, arkasından samimî bir tövbe edip bir daha işlemese, inşallah yine affedilir.

Evet, Rabbimizin güzel isimleri içinde en fazla olan, "şefkat, af ve merhamet" manasını taşıyanlardır. Rahmetinin, gazabını geçtiğini belirten de Odur. Kendisine ortak koşmaktan başka her şeyi affedeceğini de belirtmiştir.

O kadar ki, ömrünü günahla geçirdiği halde samimî bir tövbe ettiği için affına mazhar ettiği ve Cennete koyacağı insanlar vardır. Ama, bütün ömrünü iyilikle geçirdiği halde böbürlenip, ibadetiyle övünüp, ayağı kayıp Cehenneme yuvarlananlar da bulunmaktadır.

Gafletle günahı işleyip, sonradan ayılan, kendine gelen, şuurlanan bir insan, “Ben ne yaptım, ne büyük hata işledim” diye sarsılır, ciddi bir pişmanlık duyar ve affedilmesi için yalvarırsa, Rabbimiz affedebilir.

Dikkat edin: “Affedebilir” diyoruz. Çünkü, Allah’ın af ve mağfireti hiç kimsenin ipoteği altında değildir. Hiç kimse Ona ait bir yetki hakkında fikir yürütemez, Onu etkileyemez.

Ve en büyük günahlardan birisi, “Allah bana azap etmez” düşüncesi, bir başkası, “Ben nasıl olsa Cennetliğim” anlayışıdır.

Tabiî, “Allah beni affetmez”, “Allah beni Cennetine sokmaz”, “Ben kesinlikle Cehennemliğim” gibi düşünceler de yanlıştır.

Çünkü, Allah’ın ikramı, ihsanı, affı, bağışı, adaleti hiç kimsenin etkisi altında değildir. Rabbimiz, her hususta olduğu gibi, bütün fiillerinde de tek, bağımsız ve sorumsuzdur.

Bunun için diyoruz ki, bırakın günah işlemeden önce, samimiyetten uzak ve çelişki içinde, “Allah affeder” diye düşünmek; günahtan sonra içten ve yürekten tövbe ve istiğfar etsek bile neticeyi bilemeyiz. Ne, “Affedildik” dememiz, ne de, “Affedilmedik” diye düşünmemiz doğrudur. Ölünceye kadar affını ümit eder, azabından korkarız.

Bu bakımdan namaz kılmayıp, “Allah affeder” diye düşünmek, büyük hatadır ve namaz için bir özür olamaz.

3. Daha gençsin, yaşlanınca kılarsın

Namazın bahanelerinden birisi de, henüz genç olmaktır. Gariptir ki, ibadete ve namaza daha bir şevkle sarılmamızı sağlaması gereken gençlik, bazen engelmiş gibi gösterilir. Hatta nefsimiz ve çevremiz, “Daha gençsin, yaşlanınca kılarsın” diyebilir.

Halbuki yaşlanıncaya kadar yaşayacağımıza dâir kimin garantisi var? Kim Azrail’le sözleşme yapmış ki? Ölüm genç ihtiyar dinliyor mu?

Diyelim bize özel olarak garanti verildi, 100 sene yaşayacağız. Namaza ne zaman başlayacağız? Ölçü nedir? 60 yaşında mı, 80 mi, 90 mı, yoksa ölmeden bir gün önce mi?

Peki ergenlik çağından itibâren yaptıklarımızın hesabı sorulmayacak mı bize? Allah, “Ey yaşlılar, namaz kılın” mı diyor, yoksa “Ey iman edenler, namaz kılın” mı diyor?

İslâmı yaşamak yaşlıların işi mi? Peygamberimiz (a.s.m.), her insanın Allah huzurunda gençliğini nerede geçirdiğinden hesaba çekileceğini buyuruyor. Bu gerçekleri bildiğimiz halde nasıl olur da ezan okunurken ilgisiz kalabiliriz?

Evet genç olmak, bizi namaza dört elle sarılmaya sevk etmelidir. Çünkü gençlik, hayırlı işler yapmaya en güzel vasıtadır. Gençlikteki enerji, faaliyet, gayret, güç ve kudret, yaşlanınca bulunamaz. Bu enerji ve heyecanı, Allah yolunda değerlendirmek gerekir.

4. "Zamanım yok" iddiası

Kimi insanlar, "Niçin namaz kılmıyorsun?" dendiğinde, "Zamanım yok" gibi kargaları güldüren bir bahane uydururlar. Şu saçmalığa bakın: Her şeye zaman var, ama yaratılış gayemiz olan namaz kılmak için zaman yok. Kim inanır buna?

Bir gün taksiyle gidiyorduk. On yaşındaki kardeşim öne oturmuş, şoförle sohbete tutuşmuştu. Bir ara söz namazdan açıldı.

Şoför, "Biz kılmıyoruz" dedi.

Kardeşim çocukluğun verdiği safiyetle "Vakit mi bulamıyorsunuz?" diye sordu.

Meğer adam çok mert birisiymiş, "Ne vakit bulamaması oğlum" dedi. "Tembellik ve ihmalkârlık."

Bunun üzerine ister istemez güldük. Şoför, saf gerçeği çekinmeden, eğip bükmeden söylemişti. Çünkü, namaz kılmayı istedikten sonra zaman bulamamak gibi bir problem olamaz.

Hem söyler misiniz, zaman dediğimiz şeyi yaratan, bizim emrimize veren Allah değil mi? Allah bizi yaratıp, her şeyi emrimize veriyor, namazı emrediyor ve biz kalkıp diyoruz ki, "Ya Rabbi, kılacağım, ama zamanım yok." Ne kadar tuhaf değil mi?

Rabbimiz bize koskoca bir ömür bağışlamış. Günde 24 saatten birini namaza vermemizi istiyor. O kadar şefkatli ve merhametli ki, 24 saatimizi ibâdetle geçirsek, Onu hakkıyla takdir etmiş olamayacağımız belli olduğu halde, O bizden bir saat istiyor.

Acaba kudretli bir zat size 24 altın bağışlasa, sonra onun birini isteyip, "Eğer bunu verirsen bir müddet sonra sana bir çuval altın vereceğim. Vermezsen hapse attıracağım" dese, bu teklifi reddeder miyiz? Asla! Peki namaza nasıl sırt çevirebiliriz?

5. "Çalışmak da ibâdettir"

gerçeğini yanlış anlamak

Kimi Müslümanlar, namaz kılmamalarına bahane olarak, "Çalışıyoruz ya, çalışmak da bir ibadettir. Ailemizin rızkını kazanıyoruz" diyorlar.

Şu bahanedeki mantıksızlık apaçık ortada değil mi?

Her şeyden önce “ibadet” kelimesi, dinî bir kavram. Bir söz veya fiile “ibadet” diyebilmemiz için onun Allah ve Resulü (a.s.m.) tarafından emredilmesi gerekir.

Kur’an’ın neresinde, “Namaza gerek yok, çalışmanız da ibadettir” diyor? Hangi hadis kitabında, “Çalışırken namaz kılmayın, o da bir ibadettir” diyor?

Aksine Rabbimiz, hiçbir alış verişin kendilerini namazdan alıkoymayan mü’minleri bakın nasıl övüyor:

“Onlar öyle kimselerdir ki, ne bir ticaret, ne bir alışveriş, Allah’ı anmaktan, namazlarını dosdoğru kılmaktan ve zekâtlarını vermekten onları alıkoymaz. Onlar, kalplerin ve gözlerin dehşetten dönüvereceği bir günden korkarlar. Ta ki, Allah onları yaptıklarının daha güzeliyle mükâfatlandırsın ve lûtfuyla daha da fazlasını versin. Allah dilediği kulunu hesapsız şekilde rızıklandırır.” (Nur: 37-38)

Bu ayetler, geçim için çalışmanın ibadete engel olamayacağını kesin bir şekilde ortaya koyuyor. Hem düşünsenize: Namazı emreden Rabbimiz, bizim çalışacağımızı bilmiyor muydu? Evet, çalışmak ibadettir. Sadece çalışmak değil, yaptığımız her mübah iş, ibadet olabilir. Ama bir şartla: Önce namazı kılacaksınız, sonra güzel bir niyet taşıyacaksınız.

Yani, “Asıl mal sahibi Rabbimdir. Rızkımızı O veriyor. Ancak bu rızkı kazanmak için bizim çalışmamızı emrediyor. Biz de Onun emri ve rızası dairesinde, helâl bir surette rızkımızı kazanmaya çalışıyoruz” diyecek, bu niyetle çalışacaksın. İşte bu niyet ve namazla her yaptığınız davranış ibadet olabilir.

Ama namaz kılmadan, mübah işlerimiz ibadet olmaz.

Hem ibadet olsa bile, bir ibadet bir başka ibadete bahane olamaz. Söz gelişi, “Namaz kılamam, oruç tutuyorum veya zekat veriyorum” demek, yanlıştır, çelişkidir. Çünkü, namazı da, orucu da emreden aynı zattır. Hiçbir ibadet bir başka ibadete engel değildir. Her birinin yeri ve zamanı ayrıdır.

6. Hiç bitmiyor, usanıyoruz

Belki nefsimiz şöyle diyebilir: “Bu namaz hiç bitmiyor. Sürekli kıldığımız için usanıyoruz.”

Bu sözler nefsimizin bir oyunudur. Çünkü, her gün yemek yiyoruz, su içiyoruz, havayı teneffüs ediyoruz. Hiç bıkıyor muyuz? “Artık yemek yemekten bıktım” diyen bir adam gördünüz mü? Mümkün değil. Çünkü, bunlardan lezzet alıyoruz.

Namazdan da lezzet almıyor muyuz? Her şeyin yaratıcısının huzuruna çıkmak, Ona derdini arz etmek, Ondan yardım dilemek, Onun ihsan ettiği kalp rahatlığına, ruh sükûnetine kavuşmak en büyük lezzet değil midir?

Siz hiç namaz kılıp da, şikâyetçi olan kimse gördünüz mü? “Aman ne kadar yoruldum, içim sıkıldı, namaz kıldım, kötü yollara düştüm” diyen bir tek insan gösterebilir miyiz? Tam aksine, kim namaz kılarsa rahat ve huzur içindedir. Çünkü namaz, akıl, kalp ve ruhumuzun gıdasıdır.

Bunun için namaz kılmaktan hiçbir zaman bıkılmaz. Akıl, kalp, ruh namazdan memnundur. Sadece şeytandan ders alan nefsimiz itiraz edebilir. Ona karşı mücadele etmek, nefsimizi eğitmek, hatta zorlayıp Allah’ın huzuruna getirmek gerekir.

7. Sihirli formül arayışı

Kimi Müslümanlar, namazla ilgili birçok konuyu bilir. Fakat yine de şöyle demekten kendini alamaz:

“Bunları biliyoruz, ama kahrolası nefsimizi ve şeytanımızı bir türlü yenemiyoruz. Ne kadar arzu etsek, içimizde bir isteksizlik var. Hattâ bazen Ramazan’da falan başlıyoruz, bayramdan sonra bırakıyoruz. Yılın birkaç ayında kılıyoruz, sonra terk ediyoruz. Cuma ve bayram namazlarına gidiyoruz, ama vakit namazları olunca başarılı olamıyoruz. Sen bize öyle bir şey söyle ki, namaza bir başlayalım, bir daha hiç bırakmayalım.”

Gerçekten beş vakit namaz kılamayan kardeşlerimizin bir kısmının durumu tıpkı söylediğiniz gibi. Hattâ adam dinî tahsil yapmış, Kur’an’ı baştan sona okumuş, yine de namaz kılmakta zorlanabiliyor.

Bunun da çaresi var. Her derdimize devâ olan Kur’an, bunun da yolunu bize göstermiş.

Yalnız şuna inanalım: Hiçbir derdin devâsı sihirli formüllerle bulunmaz. Hiçbir problem bir anda çözümlenmez.

Diyelim, bir hastalığa yakalandınız. Hemen bir iki hap yutup kurtulabiliyor muyuz? Bazen yıllarca süren tedâvi, hattâ ameliyat gerekmiyor mu?

Âilemizin geçimini sağlamak için parayı nasıl kazanıyoruz? Hiç günde bir iki saat çalışıp, bir aylık geçimimizi sağlayabiliyor muyuz? Bir öğrenciyi düşünün: Sınıfı geçmesi için bir iki dakika ders çalışması kâfi mi?

İşte bunlar gibi, nefis ve şeytanımızı mağlûp etmek için de, biraz uğraşmamız gerekecek. Önemli bir savaşı hiçbir şey yapmadan, yattığımız yerde kazanabilir miyiz?

Namazı isteyerek kılabilmemiz için, önce inancımızın çok güçlü olması gerekir. Çünkü inanç temeldir, namaz ve diğer ibâdetler onun üzerine binâ edilir. Taklidî ve zayıf bir îmanı, tahkîkî ve güçlü yapmanın yolu, Kur’an’ın inançla ilgili âyetlerini çok iyi anlamaktır. Bunların tefsirini okuyup îmanımızı güçlendirmek gerekir.

İşte bu hususta Bediüzzaman Said Nursî Hazretlerinin Risâle-i Nur Külliyâtını çok okumak gerekir. Çünkü bu eserlerde, güçlü bir îman ve tefekkür dersi vardır. Ayrıca namazın önemini anlatan, teşvik eden çok kıymetli bahisler bulunmaktadır.

Bunun için onun yazdığı Sözler isimli kitapta bulunan 4., 9., 11. ve 21. Sözü, ayrıca Şualar'daki 6. ve 15. Şua'yı, anlayarak okumak büyük fayda sağlar. Hatta bu bölümleri, tekrar tekrar okuyarak müzakere etmek, birkaç arkadaşımızla derin hakikatleri anlamaya çalışmak gerekir.

8. Kılacağım, ama duaları bilmiyorum

Kimi Müslümanlar namaz için başka bir bahane uydururlar. Derler ki, "Ben namaz kılmayı tam bilmiyorum, duâların da bir kısmını ezberleyemedim. Böyle namaz kılamam ki..."

Oysa dünya hayatı için o kadar çok şey öğreniyoruz ki, neden ebedî hayatımız için birkaç saatimizi verip, bazı duâları öğrenmiyoruz? Geçici dünya hayatımız için o kadar çok teferruat bilgiler öğreniyoruz, dünya kadar paralar harcayarak kurslara gidiyoruz. Namazın kılınışını, farzlarını, vaciplerini, namazı bozup bozmayan şeyleri öğrenmek için biraz zaman harcasak, hiçbir şey kaybetmeyiz; ama çok şey kazanırız.

Hem dinimiz o kadar kolay ki, sadece Fâtiha, İhlâs sûreleriyle Ettahiyyâtü'yü ezberleyen bir kimse, bütün farz namazlarını kılabilir. Zaten diğerlerini öğrenmek de zor değildir. Namazla ilgili konuları hangi mü'minden ricâ etsek bize anlatır. Zaten bu hususta birçok kitap, teyp kaseti ve CD vardır. Bilen birisine sormaktan hiç çekinmeyelim. Dünyaya âit her şeyi soruyoruz da, ebedî hayatımızla ilgili bir hususu neden sorup öğrenmeyelim?

9. Çok yoğun işlerim var

Nefsin bir başka bahânesi, "İşlerim çok yoğun, vakit bulamıyorum. İşyerinde izin vermiyorlar. Okulda dersimiz var" gibi hususlardır.

Peki namaz en mühim iş değil mi? Acaba öğle paydosunda, teneffüslerde, dinlenme saatlerinde 5-10 dakika ayırıp namazı kılamaz mıyız? Hem namaz kılmak işlerimizin de rast gitmesine vesile olur.

Diyelim ki, okuldasınız. Giriş ve çıkış saatinize göre, zaman ve yer arayışına girmelisiniz. Bazı öğrenciler, okulda kılamadıklarını bahane ederek, hiçbir vakit namaz kılmazlar. Oysa okulda rastladığımız namaz vakti, bir veya ikidir. Kış günleri namaz vakitleri kısa aralıklarla geldiği için biraz zorlanabiliriz. Ama uzun yaz günlerinde ciddi bir problem olmaz.

Bazen teneffüs süresi çok kısadır. Abdest ve namaza kâfi gelmez. Ama gönlünde namaz aşkı olan bir kimse, bir teneffüste abdest alır, diğerinde namazını

kılar. Yine de süre ve yer sorunu varsa, sadece farzını kılmakla yetinirsiniz. Çünkü, öncelikle ondan sorumluyuz.

Kimi okullarda namaz kılacak yer yok. Bunun için hiç değilse farzını, boş bir sınıfta, depoda, okulun herhangi bir yerinde kılmaya çalışmak gerekir. Seccade olarak büyükçe plâstik bir torbayı kullanabiliriz. Marketlerde satılan büyük boy çöp torbalarını kolayca cebimizde taşır, istediğimiz her yerde kılabiliriz.

İsteyene namaz kılmak için yığınla formül vardır. Namaz kılan üç genç, üniversiteye hazırlık kursuna gidiyorlardı. Birisi, akşam namazını kılamadığından söz etti. "Nasıl olur?" dedim. "Siz kılamazsanız, kim kılabilir?" Dersanede namaz kılacak yer olmadığını, hem teneffüs süresinin de sadece beş dakika olduğunu söyledi. Çevredekilerden kıbleyi öğrenip, bir sıranın üstünde kılabileceklerini anlattımsa da, "Hayır, milletin gözü önünde utanırım, kılamam" cevabını verdi.

Oysa dersanenin yakınında cami vardı. Önceden abdest alındıktan sonra akşam namazının farzı pekâlâ yetişebilirdi. Hatta farz içindeki bazı sünnetleri terk ederek namazı daha kısa zamanda yetiştirebilirlerdi. Zaman kazanmak için, hiç kılmamaktansa, Sübhaneke, Salli-Barik dualarını okumadan, rükû ve secdedeki tesbihleri de bir kez söyleyerek zaman kazanabileceklerini ifade ettim. Cami uzak olsa bile civardaki bir esnafın dükkânında kılabilirlerdi. Çünkü, ülkemizde namaz kılan insan az değil. Durumumuzu açıkladığımızda birkaç kişi kabul etmese de, elbette kılacak yer gösterenler olacaktır. Hem kılmayanlara da namazın ne derece önemli olduğunu hatırlatmış olurduk.

Bir keresinde akşam namazı kılacaktık. Lüks bir otelde çalışan, yeni Müslüman olmuş birisiyle görüşmüştük. Arkadaşım, "Burada mescit yoktur, ama yine de soralım ki, böyle bir ihtiyaç olduğunu hatırlasınlar" demişti. Gerçekten de olmadığını söylediler. Ama sormamız faydalı olmuştu. Bütün Müslümanlar, mescide ihtiyaç duydukları yerde bunu sorup araştırsalar, sorumlu kişiler de mutlaka ilgilenirler.

Bizler namaz için çırpınalım, Allah yeri de, zamanı da hazırlar. Dinimiz bize çok kolay şartlarda mı ulaştı? Kızgın çöl kumlarında yatırılıp üstüne taş konarak işkence gören Bilâl-i Habeşî'nin yaşadıklarını heyecanlı ve meraklı bir masal gibi okuyoruz. Oysa onun gibi binlerce acı ve işkenceye, bu güzel dinin bize ulaşması için katlanıldı.

Biz de birazcık sıkıntı çeksek ne olur ki?

10. Hastayım nasıl kılayım?

Kimi insanlar vardır. Basit bir hastalıkta bile namazlarını aksatırlar. Ama öbür tarafta yoğun bakımda iken bile namazlarını aksatmayan insanlar vardır.

Acaba hasta olunca dünyadaki işlerimizi bırakıyor muyuz? Hasta olup da işini terk etmeyen o kadar çok insan vardır ki... Çok duymuşuzdur, "Falanca müdür veya işadamının bir gün bile işe gelmediğini görmedim" sözünü. Acaba o kimse hayatında hiç hasta olmadı mı? Demek önem verdiğimiz işlere hiçbir engel tanımıyoruz.

Bir gün çok şiddetli grip olmuştum. O zaman ticaretle meşguldüm. Dükkânımı açmam ve çalışmam gerekiyordu. Namazımı kılıp erkenden yatıyordum. Böylece dinlenip, ağrı kesici ve vitamin alarak hastalığı ayakta atlattım. Belki kendi işim olmasaydı veya bir başka çözüm bulsaydım, iyileşinceye kadar yatardım. Hastalık yüzünden dünya işini ihmal etmiyordum da, namazı niçin ihmal edecektim?

Nitekim zaman zaman küçük büyük birtakım hastalıklara yakalandım. Ama hiçbir zaman namazımı terk etmedim. Çünkü namazın hiçbir zorluğu yok. Zaten dinimiz, ayakta duramayacak kadar hasta olanlara oturarak, hatta ayağını uzatarak veya yatarak namaz kılma izni veriyor. Hastaların iki namazı birleştirerek, takdim veya tehir yapmaları da mümkün. Bu kolaylıklar varken namaz kılmamak, büyük bir hazineden yararlanmamak demektir.

Yıllar önce bir ameliyat geçirecektim. En büyük derdim, namazımı nasıl kılacağım konusu olmuştu. Bazı namaz vakitleri ameliyat sırasında veya yoğun bakım odasında geçebilirdi. İslâm İlmihâlinden hastalık hâlinde namazın nasıl kılınacağı ve teyemmüm konusunu tekrar okudum. Çünkü, önceden bilseniz bile hiç başınıza gelmediği için unutabiliyorsunuz. Bilgilerimi tazeledim.

Abdest alamadığım vakitlerde teyemmüm ederek, namazı oturduğum yerde kılabilecektim. Hastanenin bahçesinden temiz bir tuğla parçası buldum. Birkaç vakit namazı teyemmüm ederek, yoğun bakımdaki yatağımda kıldım. Hiçbir sıkıntı ve zorluk çekmedim. Dinimizin abdest ve namazda gösterdiği kolaylık beni rahatlattı. Eğer namazı dert etmeyip, "Nasıl olsa hastayım ve ameliyat oldum" diye düşünseydim, günaha girecek ve sorumlu olacaktım.

Namazın özü, Allah'ı anmak, Ona yönelmek ve Ona olan bağlılığımızı pekiştirmektir. Eğer bunu abdest alarak ve ayakta yapmaya gücümüz yetmezse, dinimizin gösterdiği kolaylıklarla aynı gayeleri elde edebiliriz. Yeter ki, Rabbimizi unutmayalım ve ibadet edelim.

11. Elimde yara var, abdestim olmaz

Kimi Müslümanlar normalde namaz kıldıkları halde abdestte yıkaması gereken bir organda yara olduğunda hemen namazı bırakırlar. Gerekçe olarak, "Elimde yara var, su değdirmemem gerekir. Bu yüzden namaz kılamam" derler.

Halbuki abdest uzuvlarımızdan birisinde yara varsa ve yıkamak zarar veriyorsa, ona su dokundurmadan abdest almamız mümkündür. Eğer yarayı suyla yı-

kamamız zarar verecekse veya üzerinde sargı varsa, o bölgeyi yıkamadan, sadece üzerini mesh ederek abdest alabiliriz.

Kaldı ki, bazı yaralara su da zarar vermez. Gençlik yıllarımda ayağım yaralanmıştı. O zamanlar hemen doktora gidip göstermeye imkânımız olmadığı için bir eczacıya danıştım. "Kesinlikle suyla yıkama" dedi. Onun tavsiyesine uymakta hiçbir sakınca yoktu. Ama ben, sanki yıkamazsam abdestim olmayacakmış gibi bir zanna kapıldım. Bırakın suyla yıkamamayı, aksine yarayı iyice açıp her tarafına suyu ulaştırıyordum. Abdest suyu şifa oldu. Hiçbir merhem kullanmadığım halde yara kısa sürede iyileşti.

Bir yara veya hastalığı çok büyütür, hassas olursanız, gerçekten de iyileşmesi zor olur. Ama gereğinden fazla büyütmezseniz, kısa sürede şifaya kavuşursunuz.

12. Üzerim temiz değil

Kimi insanlar da bu bahaneye sığınıyorlar. Bir kısmı gerçekten de, insanın üzerini kirleten işlerde çalışıyor, bir kısmı ise üzerinin temiz olmamasını bahane ediyor. Çiftçilik, inşaat işleri, tamircilik, hayvan bakıcılığı gibi insanın üzerini kirleten işlerde çalışan insanların namaza engel olan hiçbir özürleri yoktur.

Bir kere dinen namaza engel olan pislikleri iyi bilmek gerekir. Toz, toprak, yağ gibi maddeler namaza engel değildir. Asıl pislik, kan, idrar, dışkı, şarap gibi şeylerdir. Hanefî mezhebinde, ağır pisliklerin bile bir dirheme kadar olan kısmı mekruh olsa bile namaza kesin engel değildir.

Kaldı ki, üzerimiz çok kirli olsa bile, yine çözüm bulmalıyız. Çalışmak için, spor için, yatmak için farklı farklı giysiler alıyoruz. Acaba ebedî hayatımızın anahtarı olan namaz için temiz bir elbise bulundurmak gerekmez mi?

Çoğu zaman "Elbisem temiz değil" bahanesini aşmak çok kolaydır. Bir ameliyat olmuş, hastanede yatıyordum. Beş vakit namazını kılan çok dindar bir arkadaş vardı. Ameliyat olduktan sonra namazı kılmamaya başladı. Her zaman mescitte gördüğüm arkadaşa ne olmuştu da, artık ayağa kalktığı halde bile namaz kılmıyordu.

"Niçin kılmıyorsun?" diye sordum.

"Ameliyattan sonra çamaşırım kirlendi, namaza engel olduğu için kılamıyorum" dedi.

"Ayağa kalktın, pekâlâ yıkayabilirsin. Eğer gücün yetmiyorsa, bana rica etseydin, yıkardım." dedim.

"Sağ ol hocam, düşünemedim."

"Hatta aşağı kantinde yeni çamaşır satılıyor. Paran yoksa, nasıl olsa pijaman temiz, çamaşırsız kılabilirsin" dedim.

Daha sonra kılmaya başladı. Ama o zamana kadar yaklaşık 15-20 vakit namazını kazaya bıraktı. Hem de ciddi bir özrü olmadığı halde.

Aramızda geçen konuşmayı çok basit ve sıradan kabul edebilirsiniz. Ama, bu basit çözümleri kendisi düşünseydi, birkaç gün namazlarını kazaya bırakmadan kılacaktı. Oysa bir vakit namaz bile bütün dünyaya bedeldir.

13. İş yerinde izin vermiyorlar

Kimi insanların namaza gösterdikleri engel, "İş yerinden izin vermiyorlar" şeklindedir. Gerçekten de, kimi iş yerleri, fabrikalar, resmî dairelerde yönetici konumunda olanlar, çalışanların namaz kılmalarına imkân vermezler.

Ama şunu unutmayın: Hangimiz bir iş yerinde 24 saat çalışıyoruz? Acaba günün beş vakit namazı hep iş yerindeyken mi gelip çatıyor?

Değil elbette. Fakat namaz için bahane bulmaya pek hevesli olan nefsimiz, sanal bahaneleri bile ciddi bir engel gibi gösterir. Oysa iş yerinde iken kılmamız gereken namaz en az bir, en fazla üç vakittir. Bu konuda yazın daha rahatız. Ama kışın namaz vakitlerinin arası çok kısadır.

Namaz vakitleri, ülkemizin doğusu ve batısında yaklaşık bir saatlik fark gösterir. Bu hususta doğu kısmı daha sıkıntılıdır. Çünkü, öğle, ikindi ve akşam namazları mesai saatlerine denk gelmektedir.

Bu durumda yapılacak olan şudur: Öğle namazını yemek arasında kılmanız mümkündür. İkindiyi biraz geciktirip onun abdestiyle akşamı da kılabilirsiniz. Bazı kimseler çok uzun süre abdest tutabilirler. Bunlar için abdest sorunu yoktur.

Eğer namaz kılmanız bulunduğunuz yerde çok dikkat çekiyorsa, sadece farzını kılmakla yetinebilirsiniz. Hatta farzının bile, sünnet ve müstehaplarını bırakıp, sadece farz ve vaciplerini yapabilirsiniz. Böyle durumlarda zaman kazanmak için Sübhaneke ve Tahiyyattan sonraki duaları okumasanız, rükû ve secdedeki tesbihleri de bir kere okusanız yeterlidir. Çünkü, sünneti ve nafileyi yapayım derken, farzı tamamen terk etmek ihtimali var.

Eğer askerlik, iş ortamı, memurluk gibi durumlarda, hiçbir şekilde namaz kılmanıza izin verilmiyor ve büyük sıkıntılarla karşılaşıyorsanız, öğleyle ikindiyi, akşamla yatsıyı birleştirerek öne alma veya erteleyerek kılma konusunu burada da düşünebilirsiniz. Bir hadiste şöyle denmiştir: "Resulüllah (a.s.m.), korku ve sefer hâli olmaksızın öğle ve ikindiyi birleştirerek, akşam ve yatsıyı da birleştirerek kıldı." (Kütüb-i Sitte, c.8, s.401)

Âlimlerin çoğu, korku ve yolculuk olmadan namazları birleştirmeye karşı çıkmıştır. Ancak İbn-i Abbas (r.a.) gibi, bu hadisle amel edenler de olmuştur. İbn-i Hacer, bunu "ihtiyaç" şartına bağlamıştır. Konuyla ilgili geniş bilgi verdi-

ğimiz kaynakta bulunuyor. (Ayrıca bakınız: Nasıl Namaz, Dr. Vehbi Karakaş, s.92.93)

Mutlaka tavsiyelerimiz herkese aynen uymayabilir. Siz, iş yerindeki şartlara göre bir yol takip edeceksiniz.

Ama şunu kesin kabul edin: İyi bir motivasyon, gayret ve plânlamayla, namaz için her zaman daha fazlasını yapabilirsiniz. Yeter ki isteyin, daha tavizsiz, daha plânlı, daha başarılı olabilirsiniz.

14. Askerde nasıl kılayım?

Askerlik, kendine özgü kuralları ve şartları olan önemli bir görevdir. Sivil hayatında beş vakit namazını terk etmeyen nice insan, askerlik süresince namazı askıya alır. Askerdeyken, sivil hayatında namaz kıldığını öğrendiğim bir arkadaşıma, "Niçin kılmıyorsun?" diye sormuştum. "Buranın ortamı ve şartları çok farklı. İnşallah tezkereyi alınca kılacağım" demişti.

Tezkereyi alıncaya kadar yaşayacağımıza kimin garantisi var? Yaşasak bile geçmişimizden sorgulanmayacak mıyız? Askerde kılmadığımız namazlar sorulmayacak mı?

Askerde iken namaz kılmak yasak değil kuşkusuz. Ama bazı yetkili kişilerin farklı hassasiyetleri olabiliyor. Bir de farklı bir ortama giren gençlerde, "Acaba ne derler, nasıl karşılarlar?" gibi bir kaygı var. Ciddi bir dayanağı olmayan bu endişe, namaz kılmaya karşı isteksizlik oluşturuyor.

Oysa tıpkı okul ve mesai saatlerinde yapmamız gereken bir düzenlemeyi askerde iken de yapmak mümkün. Birçok askerî kışlada cami ve mescit var. Biz askerdeyken komutanlarımız da bu camiye gelirdi ve beraber namaz kılardık. Ancak her şeyin istismarı veya ihmali mümkün. Namaz kılan bazı arkadaşlar çok yavaş hareket ederler, eğitime ve içtimaya geç kalırlar, sonuçta namaza ve namaz kılana karşı bir antipati ve tepki meydana gelirdi.

Halbuki, böyle zamanlarda çok hızlı hareket etmek, gerekirse farzlarla yetinmek şarttır.

Özellikle yaz mevsiminde namaz vakitlerinin arası açık olduğu için ciddi bir sıkıntı yoktur. Ama kışın ikindi ve akşam namazında sıkıntı olabilir. İyi bir düzenlemeyle, verilen istirahat saatlerinde namazları kılmak mümkündür.

Buranın şartları çok farklıdır. Bazen eğitim alanında, dağda, çamurda, karda namaz kılmanız gerekebilir. Bazı muhtemel sıkıntıların tedbirini önceden almalısınız.

Ben askere gitmeden önce oradaki şartları ve ibadet edebilme imkânını çok iyi araştırdım. Zaten sadece askerlik için değil, yolculuğa çıkacak olsam, farklı bir şehre gideceksem, hastane, toplantı, misafirlik gibi kendine özgü şartları bulunan yerlerde bulunacaksam, ilk yaptığım iş, "namazı nasıl kılaca-

ğım” konusunda araştırma yapmaktır. Bunun için namaz vakitlerinin ve kıblenin belirlenmesi, abdest alma ve namaz kılma yeri konusunda önceden araştırmalar yaparım.

Çünkü namaz, bizim her şeyimiz. Namaz, yaratılış gayemiz, varlık sebebimiz, Ebedî Sevgiliyle buluşma anımız, Onunla randevu vaktimiz. “Her yerde, her zaman bizimle birlikte olan”la buluşabilmek için en ince ayrıntıları düşünmek zorundayız.

Bu yüzden askere gitmezden evvel namazla ilgili hazırlık yaptım. Cebimde kolayca taşımak ve seccade olarak kullanmak için büyük boy plâstik çöp torbası aldım. Onun sayesinde uygun olan her yerde namaz kılabiliyordum.

Gerçi namaz kıldığınız yer temizse, mutlaka bir seccade kullanmanız gerekmez. Toprak, çimen, beton, tahta gibi yüzeylerde rahatlıkla namaz kılabilirsiniz. Ama yağmur veya kar yağdığında üzerinizin çamur olmaması için plâstik poşet işe yaramaktadır.

Her yerde her zaman namaz için istekli olun. Kışlaya girdiğim ilk gündü. Yemekhanede kayıtlarımız oluyordu. Birkaç saat geçmişti ve ikindi namazı kılmam gerekiyordu. Başımızdaki çavuştan lavaboya gitmek için izin istedim. İhtiyacımı giderdim ve abdest aldım. Sonra bana yol gösteren usta askere, namaz kılabileceğim bir yer olup olmadığını sordum ve bana gösterdiği yerde namazımı kıldım. Akşam ezanı okunduğunda, askerî elbiselerimizi ve botlarımızı giymiştik. Başımızdaki komutandan izin istedim. “Seccaden var mı?” diye sordu. “Var” dedim. Hemen orada, beton zemine plâstik seccademi sererek namazımı kıldım. Hem de botlarımı çıkarmadan. Çünkü, yeni giymiştim ve tertemizdi.

Bu vesileyle bir konuyu hatırlatayım: Çok sıkışık zamanlarda namaz kılmak gerektiğinden botunuzu bir mest gibi kabul edip, onun üzerine mesh edebilirsiniz. Bunun için botunuzu abdestli giymeniz ve iyi bağlamanız gerekir. Botun bağlarını çözmek, ayaklarınızı yıkamak ve tekrar bağlamak epeyce zamanınızı alacağı için mesh etmek size büyük bir zaman kazandıracaktır. Ancak namaz kılarken çıkartmayacağınız için botunuzun temiz olması gerekir. Bunu sağlamak için de mesh ettikten sonra botunuzun tabanını ve çevresini yıkarsanız iyi olur. Daha sonraki toz toprak namazınıza engel olmaz. Çünkü, namaza engel olan pislikler kan, idrar, dışkı, şarap, irin gibi ağır necislerdir. Bunların ayrıntısını ilmihal kitaplarından okuyarak öğrenmelisiniz.

Maalesef dinî konularda yeterli bilginin olmaması, insanların varsayım, tahmin ve zanlarla hareket etmelerine sebep oluyor. Söz gelişi, kimileri bota mesh edileceğini, toprak zemin üzerinde namaz kılınabileceğini, elbiseye bulaşan toz toprağın namaza engel olmadığını bilmiyor. Neticede, yanlış bilgisine göre hareket ederek namazını ihmal ediyor.

Askerde bir başka sorun sabah namazlarına kalkmak meselesidir. Eğer koğuştaki kalkış saatiniz, güneşin doğuşundan sonra ise, daha erken kalkmanız gere-

kir. Bunun için de, koğuş nöbetçisine not bırakmanız yeterlidir. Ama bazen nöbetçinin unutması veya ihmali mümkündür. Buna karşı da tedbir almalısınız. Ben hem nöbetçiye not bırakır, hem de pilli saatimi sabah namazı için ayarlardım. Saat küçük ve basitti. Ama geçici düğmesine basarak susturduktan beş dakika sonra tekrar çalmaya başlar, 45 dakika susmazdı.

Böylece her gün muntazam kalkabiliyordum. "Asker arkadaşım" olan saati hâlâ kullanıyorum. Yolculukta, misafirlikte, tatilde yanımdan ayırmıyorum.

Unutmayın: İyi bir saat size sayısız sabah namazı kazandırabilir. Ödediğiniz bedel az, ama kazancınız müthiştir!

Sabah namazıyla ilgili problemlerden birisi, gusül ihtiyacıdır. Bu sorun özellikle askerde daha bir ağırlaşmaktadır. Bunu çözmek için de tedbirler almalısınız.

Askerî kışlalarda bir büyük hamam, ayrıca çeşitli yerlerde banyolar vardır. Hamam her gün saat 05'de gusül ihtiyacı olanlar için açılır. Hamamın düzenli açıldığı günlerde bir sorun yoktur. Ama, görevli asker ihmal etmişse ya gidip uyarmak ya da başka bir çözüm bulmak gerekir. Bazı arkadaşlar kışın bile soğuk suyla banyo yaparlardı. Kimisinin bedeni buna dayanır, kimisi ise günlerce hasta olurdu. Tabiî herkes soğuk suya tahammül edemez. Zaten sağlığımızı korumakla görevliyiz.

Bu durumlarda hamamla görevli askerle tanışmak, onunla iyi dostluk kurmak ve açılmadığı zaman onu uyarmak önemlidir. Bir keresinde ihtiyaç olduğu için görevli askeri, koğuşuna giderek uyardım ve sorunu çözdüm. Eğer önceden tanışmamış olsam, başından savabilirdi. Ama, belki lâzım olur diye önceden tanışmış, bölüğünü ve koğuşunu öğrenmiştim.

Kafanızda namaz kılma derdi varsa, her şıkka karşı hazırlıklı olur, bir çözüm bulursunuz. Ama bunu dert etmezseniz, sayısız namazı kazaya bırakır, bundan vicdan azabı bile duymazsınız. Mahşerdeki hesap gününde uyanırsınız, ama çok geç olur.

Bazen bütün kışlanın kullandığı büyük hamam, onarım veya bakım gerekçesiyle kapatılır. Çözüm olarak sahra hamamı kurulur. Ama, geçici çözüm olduğu için bazen açılması aksayabilir. Bu durumlarda farklı çözümler üretmelisiniz.

Bunun için çamaşırhane ve kimi küçük çaptaki banyolardan yararlanmanız mümkün. Ben bu tür bir ihtiyaç için çözüm olabilecek tüm şıkların ilgililerileriyle tanıştım, ihtiyaç olduğunda yararlanabileceğime dair söz aldım. Kimine ihtiyacım oldu, kimine olmadı.

Sakın "Birkaç namaz kazaya kalsa ne olur? Henüz ihtiyaç olmadığı halde muhtemel bir problem için tedbir alınır mı?" demeyin. Bir vakit namaz, dünyaya değer! Namaz için çeşitli çözüm ve formüller düşündüğünüz her anınız ibadettir.

15. Yolculukta nasıl kılayım?

Bu kitabı yazmayı sürdürdüğüm günlerden birindeydi. “Yeni bir çalışmanız var mı?” diyen bir okuyucuma, “Sabah namazına nasıl kalkılır, konulu bir kitap hazırlıyorum” cevabını verdim. Kitap projemi duyan hemen herkesin dediği gibi, “Bu konuda kitap çapında bilgi var mı?” diyerek hayretini ifade etti. Ben de konunun en ince ayrıntılarına kadar indiğimi, söz gelişi yolculukta bile namazı hiç kazaya bırakmamayı esas aldığımı belirttim. Kendisi işi gereği çok yolculuk yapan birisiydi. “Desene biz yandık. Ben yolculuklarda çoğu kez kazaya bırakıyorum” dedi.

Yolculuğun özel şartları vardır. Eğer kendi kontrolünüzdeki bir araçla seyahat ediyorsanız, namaz vakitlerinde uygun yerlerde durabilirsiniz. Ama sizin kontrolünüz dışındaki bir otobüs, gemi, uçak, tren gibi toplu taşıma aracıyla yolculuk yapıyorsanız, bazı tedbirler almak zorundasınız.

Bunun için sırasıyla şunları yapmalısınız:

a. Vasıta ve zaman seçimi: Gideceğiniz yere kaç saatte gidiliyor ve hangi vakitleri yolculuk esnasında kılmak mecburiyetindesiniz? Saat kaçta çıkarsanız, daha az namaz vaktini yolculukta geçireceksiniz? Seyahat ettiğiniz firma, nerede ve hangi saatte mola veriyor, hangi vakti molada kılmanız mümkün? Firma yetkilileri, namaza duyarlı mı?

Öncelikle bu soruların cevabını araştırıp, baştan tedbir almanız gerekir. Kimi firmaların araç kaptanları ve diğer çalışanları namaza karşı duyarlı, belki kendileri de kılıyorlar ki, mola yerini ve süresini ayarlarken daha esnek davranıyorlar. Bir yolculukta, araç kaptanına giderek, “Eğer birkaç dakika daha bekleyebilirseniz, sabah namazının vakti girecek ve namazımı kılabileceğim” dedim. Kaptan kabul etti. Vakit girince namazımı kısa sureler okuyarak kıldım ve hemen otobüse koştum. Bir keresinde yeni hareket etmiştik ve tam şehir dışına çıkmışken akşam ezanı okunmuştu. Birkaç kişi namaz kılıyordu ve şoföre rica ettik. Hemen bir caminin önünde durdu ve namazımızı kıldık.

Burada dikkat etmeniz gereken, mümkün mertebe önceden abdesti almak ve fazla zaman harcamadan görevinizi yerine getirmektir. Aksi takdirde hem kaptanı zor durumda bırakmış, hem de namaz kılmayanların tepkisini çekmiş olursunuz. Namaz kılmayanları eleştirmek, küçümsemek ve hoşgörü göstermek zorunda olduklarını düşünmek yanlıştır. Onlar şu anda namaz konusunda sizin kadar şuurlu ve duyarlı olmayabilirler. Ama bir gün gelir, sizi bile geçebilirler.

Hiç kimseye karşı itici olmamak, herkesin seçimine saygı duymak gerekir. Neticede namazı Allah için kılacaklar, bizim için değil. Namazın sahibi onlara süre tanır ve sabırlı davranırken, bizim aceleci olup ıslahı mümkün olan insanları namazdan soğutmamız doğru olmaz.

b. Mecbursanız araçta kılabilirsiniz:

Namazınızı öncelikle, bir mescitte veya uygun bir yerde, bütün şartlarına uyarak kılmalısınız. Bunun için firma seçimi, çıkış saatiniz ve mola zamanına dair bütün tedbirleri aldığınız halde sonuç olumsuz olabilir. Plânladığınız vakitte mola yerlerinde olamaz ve namaz vakti seyahat esnasında girebilir. Bu durumda ne yapmalısınız?

Öncelikle abdestli olmaya dikkat edin. Çünkü, abdestli iken en küçük fırsatı bile hemen değerlendirmeniz mümkündür. Ama buna imkân bulamamışsanız, yine de cesaretiniz kırılmasın.

Bu durumda yapmanız gereken, otobüs kaptanına giderek, namaz kılmak istediğinizi, uygun bir yerde durabilirse memnun olacağınızı, nazik bir üslûpla söylemektir. Kimi şoförler böyle bir isteği hemen kabul etmektedir. Ama bazıları, geç kaldıklarını, belirli bir vakitte gitmek istedikleri yerde olmaları gerektiğini söyleyebilirler.

Nitekim bir yolcu böyle bir istekle şoförün yanına gitmiş. Şoför, "Daha sonra kaza edersin" cevabını vermiş. Yolcu da esprili bir şekilde, "Ya ben kaza etmeden önce, siz kaza ederseniz, ne olacak?" diye sormuş.

Bu tür bir olay Mehmed Paksu Hocanın başından geçmiş. Bir yolculukta namazı kazaya bırakmamak için şoförden müsait bir yerde 5 dakika durmasını rica etmiş. Şoför reddetmiş, bütün ısrar ve ricaları geri çevirmiş. Az sonra otobüsün ön lastiklerinin ikisi birden patlamış. Şoför aracı güçlükle durdurmuş. Tabiî, lastikler yenileninceye kadar mecburen mola verilmiş ve Paksu Hoca namazını kılmış.

Burada önemli bir husus şudur: Şoför reddettiğinde onunla tartışma yapmak yerine olumlu davranmak en iyisidir. "Nasıl durmazsınız, bu benim en doğal hakkım, ibadet özgürlüğüne saygınız yok mu?" türünden sözler söylemek, onu rencide edeceği gibi, daha da inatlaşmasına ve namaz kılanlar hakkında olumsuz düşünmesine sebep olabilir. Bunun yerine, "Yolculuklarımda hep bu firmayı tercih ediyorum. Daha önce böyle durumlarda hep yardımcı olmuşlardı. Zaten fazla bir zaman almaz. Hemen farzını kılıp geleceğim" gibi bir ifade kullanmak, daha sevimli ve ikna edicidir.

Unutmayın: Bütün alanlarda müthiş bir rekabet yaşanıyor ve hiç kimse böyle nazik bir müşterisini kaybetmek istemez.

Uzun yolculuklarda en büyük derdim, namazları vaktinde kılabilmektir. Bunun için defalarca hesaplar yapar, sayısız formül üretirim. Şimdiye dek defalarca otobüs şoförlerine namaz için durmaları ricasında bulundum. Çoğunlukla anlayış ve yardım gördüm.

Tüm tedbirlere rağmen dört başı mamur bir namaz kılma imkânınız olmazsa, araçta kılmanız gerekir.

Çünkü Rabbimiz, şu ayet meallerinde bu hususu anlatır ve ertelemeye asla izin vermez:

“Namazlara ve bilhassa orta namaz olan ikindi namazına devam edin. Ve Allah için namaza durup kıyamda bulunun. Bir tehlikeden dolayı korkuya düşerseniz, yaya veya binekli olarak namazı nasıl kılabiliyorsanız, öylece kılın, ertelemeyin. Tehlikeden emin olduğunuzda ise, Allah’ı, O size bilmediklerinizi nasıl öğrettiyse öyle zikredin, ibadetlerinizi de size öğrettiği gibi yerine getirin.” (Bakara: 238-240)

Farz ve vacip namazlarınızı hayvan ya da ulaşım araçlarında kılmanızın zarurî halleri şunlardır:

– Binekten indiğinizde can ve mal emniyetinden endişe ederseniz.

– Vasıtadan inme imkânınız yoksa veya indiğiniz takdirde tekrar yetişemeyip kaçırmaktan korkarsanız.

Bu durumlarda namazınızı araç içinde oturarak kılabilirsiniz. Ancak tren, uçak, gemi gibi vasıtalarda mümkünse ayakta kılınır, değilse oturarak kılınır. Hayvan veya vasıta üzerinde oturarak namaz kılacak olan kimse, secdede rükûdan biraz fazla eğilir. Ancak otobüste öndeki koltuğun üzerine baş koyarak secde etmek mekruhtur.

Hareket hâlindeki araçlarda namaz kılarken kıbleye dönme mecburiyeti yoktur. Aracın gittiği yöne doğru oturulan yerde îma ile namaz kılınır.

Bu saydığımız yolları hiç denemeden, hiçbir gayrete girmeyip namazı kazaya bırakmak, büyük bir günahtır. Yolculuk bittikten sonra namazların kazasını yapmakla sorumluluktan kurtulunmuş olunmaz. Çünkü, burada kazaya bırakmayı gerektirecek bir engel yoktur.

İlmihallere bakarak yolculukla ilgili seferîlik hükümlerini ve binek üzerinde namazın ayrıntılarını öğrenebilirsiniz. Bu konuları bilmemek, namazı kazaya bırakmak için mazeret sayılmaz. Çünkü, dinimizi yaşamaya yetecek kadar bilgiyi öğrenmeye mecburuz.

c. Cem’-i takdim veya cem’-i te’hir yapabilirsiniz

Eğer uzun bir yolculuk yapıyorsanız ve birkaç namaz vakti seyahatte geçiyorsa, başka bir çözümden daha bahsedebiliriz. İlmihal kitaplarında genişçe açıklanan bu çözüme, “cem’-i takdim ve cem’-i te’hir” denir.

Yolculuk ve hastalık esnasında, öğle ile ikindi, akşamla yatsı namazlarının takdim (öne alma) veya tehir (erteleme) şeklinde birleştirerek tek bir vakitte kılınmasına Hanefî âlimleri karşı çıkmakla beraber, Şâfiî, Mâlikî ve Hanbelîlere göre bu namazları birleştirerek kılmak caizdir, yapılabilir.

Bu üç mezhebe göre, öğle ve ikindi namazları öğle veya ikindi vaktinde peş peşe kılınabileceği gibi, akşam ve yatsı namazları da akşam veya yatsı vakitlerinden birinde beraberce kılınabilir. Ancak bu namazları kılmadan önce takdim veya tehir edileceğine niyet edilmesi şarttır.

Meselâ, öğle namazını ikindi namazıyla birleştirerek ikindi vaktinde kılacak kimsenin, öğle namazını kılabilmesi için ikindi namazının vakti girmeden—yani bir farz namaz kılınacak kadar vakit varken—öğle namazını tehir edeceğine dair niyet etmesi gerekir. Öğle namazı takdim veya tehir edildiğinde her zaman ikindiden önce, akşam namazının da yatsıdan önce kılınması gerekir. Ancak sabah namazı için takdim veya tehir mümkün değildir.

Burada Hanefî olan kimseler, dilerlerse diğer üç mezhebe uyarak, takdim veya tehir yapabilirler. Bize göre, otururak namaz kılmak yerine, cem' yapmak daha faziletlidir. Çünkü, araçta kılınca gerçek anlamda kıyam, rüku, secde yoktur. Ama iki vakti birleştirmede vakit dışında bütün rükünler vardır.

İşte dinimizin böyle kolaylıkları varken yolculukta namazı kazaya bırakmak hiçbir şekilde kabul edilemez.

16. Kılacaktım, ama unuttum

Bir gün öğle ezanları mü'minleri Allah'la buluşmaya çağırırken, sevgi, heyecan ve şevkle mescide gidiyordum. Çevremdekilere, "Duydunuz mu? Aşağıda toplantı var. Hemen hazırlanın" dedim.

"Toplantı" ne efsunlu bir kelimeymiş ki, insanlar bir anda şaşırıp, katılmak zorunda olduklarını hissettirir bir hayıflanmayla, "Haberimiz yok" diyorlardı. "Öyleyse şimdi haberiniz oldu" dedim. "Hemen abdestinizi alın ve koşun."

Bizim için bir vakit namaz binlerce toplantıdan, buluşmadan, sohbetten önemli değil mi? "Namaz uykudan hayırlıdır" diyen Hz. Bilâl (r.a.), aynı zamanda namazın her şeyden hayırlı olduğunu söylemiş olmuyor mu? Devam ettim:

"Askerde komutanımız çağırsa koşarak huzuruna çıkarız. Oysa bizi şu anda huzuruna çağıran, Kumandan-ı Akdes'tir. Ezel ve ebed Sultanıdır. Dünya ve âhiretin Hâkimidir. Kim Ona hayır diyebilir?"

Bir arkadaşım, "Namazı vaktinde ve cemaatle kılmak çok iyi. Ama nefse ağır geliyor" dedi. Ben aksini düşünüyorum. Namazı vaktinde kılmak, çok hafif ve lezzetli. Asıl onu ertelemek, nefsime ağır geliyor. Namazı kılınca aklım, kalbim, ruhum ve hattâ nefsim rahatlıyor. Namazımı her hatırladığımda, "Ohh, namazımı kıldım" diyorum. Ya namazı ertelediğiniz vakitleri düşünün. Her hatırlayışta, "Şu namazı bir kılsaydım" diye bütün varlığınız bir cenderede sıkılmıyor mu? Namazı kılıp en fıtrî görevinizi yapıncaya değin sanki dünya kadar bir kayanın altında eziliyormuş gibi olmuyor musunuz? Vaktinde kılıp bu acı ve ıztıraptan kurtulmak, üstelik cemaatle kılıp 27 kat fazla sevap almak varken niye ruhunuzun bir mengenede sıkılmasına dayanabiliyorsunuz?

"Namazı vaktinde kılmayı, en faziletli amel" olarak niteleyen Sevgili Peygamberimiz (a.s.m.), aynı zamanda bizi bu cendereden kurtarmış olmuyor mu?

Namazı geciktirirseniz, ona önem vermediğinizi göstermiş olursunuz. Erteleyen, ihmal eden, önem vermeyen unutur da. Allah'ın daveti nasıl geciktirilir, na-

sıl unutulur, O en büyük Sevgiliyle buluşmak nasıl ihmal edilir; havsalanız alıyor mu?

Namazı ertelemekten, geciktirmekten, unutmaktan kurtulmak istiyor musunuz? İşte size en kestirme yol: Onu en büyük işiniz kabul edin, hayatınızı namaza göre programlayın. Kâinatın Sahibi sizi huzuruna çağırdığında ilk işiniz, elinizdeki her şeyi fırlatıp, "Geliyorum Rabbim" demek ve namaza koşmak olsun. Hatta vakit gelmeden hazırlanın, heyecanlanın. Ölümden hayata kaçanların koştuğu gibi koşun ibâdete.

Rabbimiz, "Ey mü'minler! Cuma günü namaz için çağrıldığınız zaman Allah'ı zikre koşun, alış verişi bırakın. Bilirseniz böyle yapmanız sizin için daha hayırlıdır" (Cuma: 9) diye buyurmuyor mu? Sadece Cuma için değil, beş vakit için cemaate koşun. Göreceksiniz, o zaman meleklerin ruhaniyatı ruhunuzu kuşatacak, tüm hayatınız heyecanla ve verimlilikle dolacaktır. Unutur musunuz?

Ertelemek yüzünden mahrum bırakılırız namazdan. Küser bize ibadetimiz ve yalnız, yapayalnız bırakılırız yeryüzünde. Yetim kalmak nedir bilir misiniz? Ya ıssız bir çölde terk edilmek? Kimse Allah'ın terk ettiği, yapayalnız bıraktığı kadar yalnız değildir. Erteler misiniz?

Hayır, bizi yalnız bırakmıyor O. Günde beş defa Ona çağıran mesajlar çınlıyor kulaklarımızda. Ve her günün binlerce dakikası boyunca onu anlatan çiçeklerin, böceklerin, kelebeklerin, yıldızların arasında yaşıyoruz hayatımızı. Bizi yalnız bırakan biziz. Sahibinden kaçıp ıssız çöllerde kaybolan küçük kedi kimi suçlayabilir?

Anlamakta güçlük çekiyorum: Misafiri olduğum bir genel müdürü bakan telefonla aramıştı. Yıldırımdan kaçarcasına telefona nefes nefese koşmuştu genel müdür. Telefona saldırışını gördüğümde ölümden kurtuluşunun bu telefonla gelecek haberde olduğunu sanmıştım. Öylesine önemli bir insan sizi aramış olsaydı heyecanlanmaz mıydınız? Vicdanınıza sorun: Şimdi cumhurbaşkanı sizi arasaydı,—onu ister sevin ister sevmeyin,—saatlerce bekletebilir miydiniz? Bırakın saatleri, bir dakika gecikir miydiniz? Ama bizim beklettiğimiz basit insanlar değil. Bizi bıkmadan davet eden Allah'ı bekletiyoruz.

Cemaatle namaz kılmak heyecanıyla camiye koşmak için dede olacağımız yılları mı bekliyoruz? Kimi zaman ucuz ürün kampanyalarında saatlerce bekleyenler, camide 5 dakika beklemekle ne zenginliklere ulaşabileceklerini bir bilselerdi!

Ama biz, kâinatın ibadetini ve üstünlüğünü temsil eden en mükerrem yaratıklar. Biz şefkatli Yaratıcının konuşmaya tenezzül ettiği ve "en güzel sanatım" dediği insanlar. Çaresiz düştüğünde hıçkırıklarla ağlamasını bilenler biziz.

Ve biz, her günün aydınlanan sabahında gaybın o hazin, o heyecan verici davetini dinliyoruz. Rabbimiz bizi huzuruna davet ediyor da, yumuşacık yatağı-

mızdan kalkamıyorsak, O bizi sevgisiyle kuşatacağı secdeye, huzuruyla buluşmaya çağırıyor da seyrettiğimiz filmden taviz veremiyorsak, vay hâlimize!

"Tamam gelirim Allah'ım. Duydum bu mesajı. Şu işim bitsin, şu filmin sonunu seyredeyim, sonra gelirim. Gelmek isterim, ama şimdi bu sıcak yataktan nasıl kalkacağım? Lütfen beni başka zaman çağır. Ne olur ısrar etme Allah'ım. Rahmetini başkalarına ver" der misiniz? "Haşa" diyen vicdanınız titriyor değil mi?

Ama bir ezan boyunca yataktan kalkamayanların, işini bırakamayanların verdikleri mesaj bu değil mi? Televizyonu bırakamadığı için uykusu gelinceye kadar ayakta kalan, sonra da bastıran uykuya esir olup yatsı namazını ihmal edenlerin dilini başka nasıl tercüme edeceksiniz?

Hazindir bunlar. Belki gülüyoruz ağlanacak hâlimize. Oysa utancımızdan alnımız ayaklarımızın altına kapanmalı. Pişmanlığımızın verdiği acı kalbimizi ezen dağlar kadar büyük olmalıydı.

Bir an o ezan sesinin Hz. Peygamberin (a.s.m.) dinlediği ses olduğunu düşünün. O an sizi davet edenin, ezanı Medine semalarında ilk kez yankılatan Hz. Bilâl (r.a.) olduğunu hayal edin. Bir an fark edin ki, sizden önce o camiye çoktan yetişmiş olan Hz. Peygamberin mâneviyatı sizi orada bekliyor. Bir an kapatın gözlerinizi ve dinleyin. Şefkatli sahibinizin "Ey sevdiğim kulum, hâlâ Benim huzuruma gelmeyecek misin?" der gibi olduğunu duyacaksınız. Hâlâ ihmali, ertelemeyi, geciktirmeyi, unutmayı başarabilecek misiniz?

17. O kadar çok engelim var ki...

Namazın önünde hiçbir engel tanımayın. Emin olun ki, eğer tanımazsanız namaza sizi davet eden Allah, karşınıza çıkmaya yeltenecek her türlü engeli ayaklarınızın altında zelil edecektir.

Deneyin. Yanınızda, kâinatı şah damarından yakalayan Allah varken hangi ordular sizi durduracakmış! Hangi şeytan alıkoyabilecekmiş sizi o engin buluşmadan?

Biliyorum, hepimiz çeşitli bahanelerle yüzleşiriz. Belki de bazen namazı eda edemeyişimizin nedeni keyfimiz değildir.

Hücrelerinize kadar yorgun musunuz? Hastalık iliklerinize kadar kuşattı mı sizi? Zamanınız ve saniyeleriniz bir mengeneye mi sıkıştı? Hiç olmazsa farzları kılabilirsiniz.

Farz, Allah ile bağlarımızı koruyan asgarî sınırdır. Güvenlik bağınızı kopardığınızda boşluğa yuvarlanırsınız. Biz hiçbir rüzgârdan etkilenmeyecek kadar güçlü bir ip cambazı değiliz. Kalbimizi hedef seçen kurşun yağmurları arasında yürüyoruz bu hayat ipinde. Semanın sonsuzluğuyla bizi bağlayan farzları da terk edersek, kaçırdığımız ipin ucunu bir daha yakalayamama tehlikesi var.

Bir vakit namazı kılamazsanız diğer namazı da kılamayabilirsiniz. Bir defa koptuğunuzda, bağışlayan rahmet aşağılardan sizi yakalamazsa çukura çakılmanız mukadderdir.

Nefis asla doymaz, tatmin olmaz, isteklerini bitirmez. Kopardığı bir tavizi daha büyük bir talep takip edecektir. Elinizi alırsa kafanızı da götürmek isteyecektir. Nefsine selâm veren ona borçlu çıkacaktır. Tercih sizin. Uzatmadığınız kalbinizden hangi rahmetin tutmasını bekleyeceksiniz ki?

Eğer bir gün, şeytan tüm bahaneleri tank yapıp üzerinize yürürse, eğer bir gün nefsiniz yüreğinize taktığı zincirle sizi sürükleyip götürmek isterse, kimden koparılmak istendiğinizi hatırlayın.

Bu kopuş, anadan, babadan, yârdan, yurttan kopuş gibi değildir. Candan kopmak böylesine hazin olamazdı. Kimden koparılmak istendiğinizi görün. Nasıl, bir aslan gibi güçleneceğinizi, çelik gibi bir iradeye sahip olacağınızı anlayacaksınız. O zaman hiçbir engel Yaratıcınızla olan bağı koparmayı başaramayacaktır.

Namaza karşı forvette oynayan veya kalecilik yapan bir futbolcunun psikolojisiyle hareket etmelisiniz. Bunların ikisinin de gözü toptadır. Golcü futbolcu "Nasıl etsem de gol atabilsem" diye gözünü kırpmadan topu izler. Kaleci de, "Aman topu kaleye sokmayayım" diye devamlı topu takip eder. Gol fırsatını kaçırmayı veya gol yemeyi, sanki ölüm gibi acı görürler.

Bilirler ki, milyonlarca taraftar onları izlemektedir. Onların başarısıyla sevinecek, hatasıyla acıya boğulacaklardır.

Namaz için ezan okunduğunda bizleri kimlerin izlediğini hiç düşündünüz mü? En başta Rabbimiz huzuruna bekliyor. Bizim kendilerini göremediğimiz, ama ruhen her zaman etrafımızda olan melekler, nebiler, evliyalar bizim namaz için koşmamızı istiyorlar. Allah'ın huzuruna coşkuyla koşuyorsak, mutlu oluyor, ihmal edersek hüzne gark oluyorlar. Yine ihmal eder misiniz?

Madem ki dinimizde imandan sonra en büyük hakikat namazdır; aklımız, kalbimiz, ruhumuz, duygularımız namazla dolmalı, onunla doymalı, bütün zerrelerimizi Allah'la buluşmanın sevinç ve heyecanı kaplamalıdır.

Dikkat edin: Ben namaz için bir vakit ihmali ve geciktirmeyi bile reddeden bir anlayışla bunları yazıyorum. Yoksa sadece hiç namaz kılmayanları kast etmiyorum. Bu açıdan hiçbirimiz, "Biz zaten namazımızı kılıyoruz" diye işin içinden sıyrılamayız.

Namazı geciktirmeye, ihmale veya baştan savma kılmaya mazeret diye gösterdiğimiz şeylere bakın! Söyler misiniz, hangisi vazgeçilmez Allah aşkına?

Namaz benliğimizi öylesine doldurmalı ki, vaktimizi, yerimizi, işimizi ona göre ayarlamalıyız. Muhterem validemin tedavi için hastaneye giderken ihtiyaç çantasına koyduğu ilk şey, seccadesi olurdu. Ne kadar zor şartlarda ve yoğun

olursa olsun vakti girince yaptığı ilk iş, namazı kılmaktı. Biz de böyle davranırsak ne kaybederiz?

Namazı engelleyecek şeylerin sizi yenmemesi için, bütün savunma gücünüzü hazırlayın ki, nefisten gol yemeyesiniz. Eğer böyle bir şuur zırhını kuşanırsanız, Allah'ın, hayal edemeyeceğiniz fırsatlar yaratacağından hiç şüpheniz olmasın. Siz Ona kul olup, namaz kılma heyecanıyla yaşarsanız, O size zaman yaratır, yer yaratır, imkân yaratır. Hattâ insanları size hizmetçi yapar.

18. Yer temiz mi, ortam uygun mu, kıble nasıl bulunur?

Bazı kimseler, bulundukları yerin temiz olmadığını ya da namaz kılacak uygun bir yer bulamadıklarını namaza engel gösterirler. Oysa toprakta, betonda, tahtada, parkede, camda, çimde namaz kılabiliriz. Yeter ki, gözle görünen, mutlaka fark edilen bir pislik olmasın.

Eğer namaz kılacağınız yer üzerine halı, kilim, hasır gibi bir şey döşenmemişse, hiç çekinmeden paltonuzu, ceketinizi veya kazağınızı çıkarıp serin. Bir keresinde yazdığım bir yazıdan dolayı savcıya ifade vermek üzere mahkemeye gitmiştim. Sıramızı beklerken namaz vakti girdi. "Nasıl olsa ifademizi verdikten sonra vakit kalır ve o zaman kılarım" diye düşünebilirdim. Ama en güzeli namazı vaktinde kılmaktı. Çünkü ne olur ne olmaz, bir aksilik çıkar ve namazımıza yazık olurdu. Hemen lavaboda abdestimi aldım ve bulunduğumuz kattaki kapıdan terasa çıktım. Ceketimi çıkarıp namazımı büyük bir huzurla kıldım. Mahkemede ifade verecektik, heyecanlı ve sıkıntılıydık. Ama hiçbir şey, namazı kazaya bırakmak kadar acı ve sıkıcı değil.

Belki namaz vaktinin girdiği ve geçmek üzere olduğu ortamda sıkılabilirsiniz. Hiç kimsenin namaz kılmadığı bir yer olabilir. Yukarıda verdiğim örnekte belki sıkılıp utanmak mümkün. Mahkemeye gelmişsiniz, heyecanlısınız, etrafınızda görevli memurlar var. Hiç önemli değil. Siz en temel hakkınız olan, ibadet etme hakkınızı kullanıyorsunuz. Namazın kime, ne zararı var?

Bir keresinde bir televizyonda canlı yayına katılacaktım. Akşam ezanı okundu. Lavaboya giderek abdest aldım ve mescid olup olmadığını sordum. Maalesef yoktu. Yayına çıkacağımız ve kalacağımız süreyi hesap ettim. Namaz vakti çıkmadan işimiz bitecekti. Böylece dışarıda namazımızı kıldık. Eğer bu mümkün olmasaydı, hiç çekinmeden orada kılacaktım. Gerekirse yayına bile katılmazdım. Çünkü, namazdan önemli hiçbir şey yoktur.

Camilerden uzak veya tanımadığımız ortamlarda karşılaştığımız problemlerden birisi de, kıbleyi bulmak meselesidir. Kıbleyi, çevremize sorarak veya bazı formüller uygulayarak bulmak mümkündür. Bunun için ilmihal kitaplarındaki bahislere bakmanız gerekir. Ama en kestirmeden kıble bulma formülü, kıbleyi gösteren bir pusula almaktır. Sadece kıble bulmak için özel yapılmış pusulalar

ve kullanma kılavuzları vardır. Bunu yanımızda taşımakla, her yerde her zaman kıbleyi bulmamız mümkündür.

Dünya hayatı için bir sürü eşyanın hamallığını yapıyoruz. Ahiretimiz için de gerekli bazı cihazları taşısak hiçbir şey kaybetmeyiz.

19. Camiye ve abdest yerine uzağız veya bilmiyoruz

Bir grup dindar ve namaz kılan insan bir otobüs kiralayarak İstanbul'u gezmeye geliyorlar. İçlerinde iman ve Kur'an'a hizmet etmek aşkıyla yanıp tutuşan çok gayretli, namaza karşı çok dikkatli gençler var. Niyetleri sabah namazını Süleymaniye Camisinde kılarak, manevî havayı doyasıya teneffüs etmek, âdeta asırlar öncesinin feyizli dünyasında bir saat geçirebilmek.

Ne var ki, şehrin içinde, tam da sabah namazı vaktinde otobüs arıza yapıyor. Bir türlü sorunu çözemiyorlar. Tabiî o saatte her yer kapalı ve bir tamirci getirmek imkânsız. Olayı anlatan arkadaşım, maalesef sabah namazını kılamadıklarını söyledi. Kulaklarıma inanamadım, "Nasıl olur, hiçbir çözüm aklınıza gelmedi mi?" dedim. "Çevreyi tanımıyoruz, etrafta cami yok" dedi arkadaşım. Oysa bahsettikleri yerin birkaç yüz metre ötesinde cami vardı. Tabiî yüksek katlı binalardan dolayı gözükmüyordu. Daha baştan, "Cami yok, çevreyi bilmiyoruz, namaz kılacak bir yer bulamayız" diye düşündükleri için kaybetmişlerdi.

Eğer kafalarında, "Kesinlikle namazı kılmalıyız, onun önünde hiçbir engel tanımayız" düşüncesi olsaydı, Allah onlara mutlaka bir çıkış yolu gösterecekti. Meselâ, iki kişi bir taksiyle etrafı gezer, buldukları camiye bütün arkadaşlarını götürürdü. Belki çok az bir masraf edilirdi, ama "dünya ve içindekilerden daha hayırlı olan sabah namazı" kazaya kalmazdı.

20. Benim kalbim temiz, niye namaz kılayım?

Namazla ilgili sohbet veya tavsiyeler üzerine kimi insanlar hemen ortaya atılır:

"Kardeşim, sen benim kalbime bak. Benim kalbim temiz. Hiç kimseye kötülük düşünmüyorum."

Bunu söyleyen insanlar, gerçekten Rabbimizin emirleri ve dinimiz İslâmiyet hakkında pek bir şey bilmiyor.

Öncelikle, "Benim kalbim temiz" diyerek böbürlenmek, kendini beğenmek ve namaz kılanları kalpleri kirli olan insanlar olarak görmek büyük bir hatadır. Çünkü dinimiz, alçakgönüllü olmayı, asla büyüklenmemeyi emreder.

Kalbinin temiz olduğunu herkes kendisi değil, başkaları söylemelidir. Bir kimse elbette kendisini iyi görür. Asıl hüner, başka kimselerin onu takdir etmesidir.

Asıl önemli konu şudur: Namazı emreden Rabbimiz ve onu bize öğreten Peygamberimizdir. Hiçbir ayet ve hadiste, "Ey kalbi kirli olanlar, namaz kılın. Kalbi temizler, siz yan gelip yatabilirsiniz" diye bir emir yok.

Namazla ilgili tüm emirler, mü'min ve Müslüman olanlar içindir. Üstelik kalbiniz temizse, daha fazla namaz kılmalısınız.

Dünyanın gelmiş geçmiş kalbi en temiz insanı, Peygamberimizdir. Hiç kimse için kötülük düşünmemiş, hatta canına kast eden nice düşmanlarını affetmiştir. Ancak en çok namaz kılan da yine odur. Bir bakıma şunu söyleyebiliriz: Kimin kalbi temiz, imanı güçlü, teslimiyeti fazlaysa, o kişi daha çok namaz kılar.

Bu yüzden "Kalbim temiz" bahanesi hiçbir temele dayanmayan asılsız bir safsatadan ibarettir.

SABAH NAMAZINI TERK ETMENİN BAHANELERİ

Sabah namazı kılmayanların birtakım bahaneleri vardır. Bir kısmı da iyi niyetlidir, ama içinde bulunduğu şartları namaza engel zannetmiş, bir çözüm bulamamıştır. İşte bu bölümde sabah namazının bahanelerini sıralayıp, onları aşma yollarını anlatacağız.

1. Çok yorgunum, uykum var

Bizi bizden alıp "Yüceler Yücesi"nin huzuruna götüren sabah namazının benzersiz zevk ve lezzetinden mahrum olanların öne sürdüğü nice bahaneler işittim. Belki elliye yakın bahaneyle kendilerini uyutan ve avutanların hesap gününde başlarını önlerine eğeceklerini biliyorum. Bunlardan ilkini dikkat nazarlarınıza sunup, ne derece esassız bir bahaneyle kendimizi kandırdığımızı düşünmek ister misiniz?

Sabah namazına engel olarak yorgun olmanızı mı gösteriyorsunuz? Çalışıp yorgun olmak da, uyuyup dinlenmek de bir nimettir ve Allah'ın bir mucizesidir. Onun bize en büyük nimetlerden biri olarak sunduğu çalışmayı namaza engel görüp, dinlenip tekrar çalışmak için enerji kazanmamıza sebep olan uykuyu nasıl olur da namaza engel gösterebiliriz?

Eğer gerçekten çok yorgun ve uykusuzsanız, sabah namazına kalkarak uykunuzdan birazcık mahrum olacağınızı düşünüyorsanız, yanlış yoldasınız. Çünkü, bizim ve her şeyin Rabbi, bizi mutlaka huzuruna istiyor.

Bu yüzden ilk kez Bilâl-i Habeşî'nin ezana eklediği, "Essalâtü hayrun mine'n-nevm" yani "Namaz uykudan hayırlıdır" sözü, asırlardır her sabah ezanında bize bu gerçeği hatırlatır.

Gerçekten yoğun ve zarurî işleriniz sizi yıpratmış ve çok uykusuz bırakmışsa, yine namaza büyük bir şevk ve coşkuyla kalkın. Eğer zamanınız yok ve ertesi gün için dinlenmeniz gerekiyorsa, namazınızı kısa tutabilirsiniz. Uzun uzun sure okumadan, dua ve tesbihleri uzatmadan, sadece namazın sünneti ve farzını kılarak görevinizi yapmanın huzurunu duyabilirsiniz.

Çünkü, Rabbimizin sizden istediği farz kısmıdır. En zorlu ve sıkıntılı zamanlarınızda, vazgeçmek yerine, zarurî kısmıyla yetinmeniz, size belki birkaç dakika kaybettirir; ama cennetleri kazandırır.

2. Çocuk uykusuz bırakıyor,

sonra da uyuyup kalıyorum

Cennet yüzlü çocuklarınız geç vakitlere kadar sizi uykusuz mu bırakıyor? Sonra da uyanamıyor musunuz? Oysa çocuklar size Cennetten bir hediye. Günahsızlıklarına bakıp ibret almamız gerekirdi. İster misiniz, namaza engel gördüğünüz bu çocuklar elinizden alınıp götürülsünler?

İslâm fıtratı üzerine yaratılan, hayatı ve çalışmayı sevmemize vesile olan çocukları ibadeti terk edişimizin bahanesi hâline nasıl getiririz? Eğer bir gün kader karşınıza çıkıp, ibadeti terk edişinize bahane ettiğiniz çocukları elinizden aldığını haber verirse, evinize döndüğünüz akşamlarda ve ayrılışın hıçkırıklarıyla uyandığınız sabahlarda daha mı iyi ibadet edecektiniz? Hayır, o zaman yanılttığımız kimdir?

Eğer bir gün şeytan sevgili çocuklarımızı bahane yapmaya kalkışırsa mü'minlerin annesi Hazret-i Fatıma'dan (r.a.) ders alalım:

Bilirsiniz: Henüz süt emmekte olan Hazret-i Hüseyin hastalandığı için sabaha kadar uyuyamamıştı. Evlâdının inleyişi karşısında şefkatli annelerinin gözlerine sabaha kadar uyku girmedi. Hz. Hüseyin sabaha doğru bir ara uyur gibi olduğunda Hz. Fatıma bulduğu ilk fırsatta kâinatın sahibine yönelerek sabah namazlarını eda etmişlerdi. Kendisini çaresiz bırakan uykuya ancak bundan sonra vakit ayırabilmişti.

Sonra mescid-i şerifte sabah namazını kıldıran Peygamber Efendimiz (a.s.m.), âdeti üzere onun evine teşrif etmişlerdi. Hazret-i Fatıma Validemizi uyur vaziyette görünce onun sabah namazını kılmadığını sanmış; "Ey kızım Fâtıma, Peygamber kızıyım diye sakın namazı terk etme! Beni hak peygamber olarak gönderen Allah'a yemin ederim ki, namazını vaktinde kılmadıkça Cennete gireceğini zannetme" diyerek, namazın hiçbir şekilde ihmal edilemeyeceğini belirtmişlerdi. Buna karşılık, "Canım babacığım, sabaha kadar uyumadım. Sabah namazını kılıp yattım" diyen Hazret-i Fatıma'ya, Efendimizin verdiği unutulmaz mesaja dikkat edin: "Müjdeler olsun sana kızım Fâtıma! Âhirette böyle sıkıntılar görmeyeceksin."

Müjdeler olsun ona. Ve müjdeler olsun bu sabah ne kadar zor ve ağır olursa olsun, Hz. Fatıma gibi, kâinatın şefkatli Yaratıcısından vazgeçmeyenlere. Çünkü onlar asla yalnız ve yardımcısız bırakılmayacaklardır.

3. İhtilâm oldum,

gusül yapmam gerekir

Eğer gusül ihtiyacını sabah namazını kılmaya engel görüyorsanız, kolayca çözebileceğiniz bir mesele yüzünden sonsuz hazineleri kaybediyorsunuz demektir. Dinimizde gusül ihtiyacı olan bir kimsenin, belirli bir sürede yıkanması farzdır. Bu süre, üzerinden bir farz namaz geçmeyecek kadar olan süredir. Yani, yıkanma ihtiyacını duyduğunuz anın namazını mutlaka kılacak kadar bir süreden önce gusletmek zorundasınız. Diyelim, yıkanma ihtiyacı duydunuz ve o anda öğlenin vakti girdi. İkindi olmadan gusletmeniz ve öğleyi kılmanız şarttır.

Ne yazık ki, bazı gençler, gusül ihtiyacını namazı kazaya bırakmaya bir mazeret sanıyorlar. Hayır! "Gusletmeden namaz kılamazsınız" demek, "Bu sizin için bir engeldir" anlamına gelmez; aksine, "Bir vakit namazı kazaya bırakmadan hemen yıkanın" manası taşır.

Gusül ihtiyacı, özellikle genç, bekâr ya da askerlik, yolculuk, misafirlik gibi özel durumları olan kimseler için önemli bir problemdir. Ama hiçbir zaman namaza engel değildir.

Bunun için öncelikle kimi yanlış anlamaları düzeltecek şu kuralları hatırlatmakta fayda var:

a- Gusül için mutlaka sıcak suyla

yıkanmanız gerekmez

Çünkü sıcak su, bir emir değil, bir kolaylıktır. Eğer soğuk veya ılık bir suya dayanabildiğiniz halde çok sıcak olması için zaman kaybetmiş ve namazı kazaya bırakmışsanız, sorumlusunuz. Bir yaz günüydü. Güneşin doğmasına 15-20 dakika vardı. Bir öğrenci evinde misafirdim. Eğer sıcak su arayışına girsem, çok zaman geçecek ve namaz kazaya kalacaktı. Çünkü, ne elektrikli, ne gazlı şofben vardı. Suyu ocakta ısıtmak ise çok zaman alacaktı. Yaz olduğu için suyu hiç ısıtmadan guslettim. Biraz üşüdüm, ama kâinattan daha önemli olan namazım kazaya kalmadı. Ama su çok soğuksa ve hasta olma ihtimaliniz varsa, elbette ısıtmanız gerekir. Çünkü dinimiz sağlığımıza aykırı bir şey emretmez. Bununla birlikte, askerde iken kışın bile buz gibi suyla yıkanan imanı sağlam arkadaşlarımız vardı. Onların o sarsılmaz teslimiyetlerine hayran olurdum.

b- Gusül yaparken köklü bir temizlik şart değildir

Eğer güneş doğmak üzereyse, hemen farzlarla yetinerek bir an evvel yıkanmanız ve namaza koşmanız gerekir. Bazı gençler, güneşin doğmasına bir saat evvel yıkanması gerektiğini fark eder. Hemen harekete geçmesi gerekirken, uyumaya devam edip namazı kazaya bırakırlar ki, bu hiçbir şekilde doğru değildir. Bir kısmı da, çok geniş vakit olduğu halde o kadar yavaş hazırlık yapar ve banyoda o kadar çok kalır ki, çıktığında güneş doğar ve namaz kazaya kalır. Oy-

sa namazın kazaya kalma tehlikesi varsa, uzun uzun yıkanmak, sabunlanmak ve keselenmek doğru değildir. Yapılması gereken, hemen guslün farzlarını yapıp sabah namazını kılmaktır.

c- Gusül için her şeyin en güzel

ve en mükemmel olmasını beklemeyin

Keşke herkesin 24 saat sıcak suyu aksa, banyosu müsait olsa, belki hiçbir problem kalmaz. Ama bazen sular akmaz, bazen ısıtıcı araçlar yetersizdir. Size düşen, her imkânı kullanarak, her formülü deneyerek görevinizi yerine getirmektir. Öğrenci iken su bulmakta ve ısıtmakta büyük sorunlar yaşardım.

Günlerce suların kesik olduğu dönemler yaşadık. Şofbenimiz yoktu. Bir sabah kalktığımda yeterli suyun olmadığını gördüm. Hemen bütün su kaplarının tabanında bulunan birer ikişer litrelik suları birleştirdim. Sonra sifonun deposundaki suyu aldım. Yakınımızdaki bir hayrat çeşmesinin borularında kalan bir iki litre suyu da doldurup getirdim. Çabuk ısınması için gazlı ocağımızın dört gözünü de yakarak, hepsinin üstüne birer miktar su koydum. Böylece tek ocaktaki suyun ısınma zamanının dörtte biri kadar bir zamanda sular ısınmıştı. O kadar hızlı hareket ediyordum ve çırpınıyordum ki, gören beni delirmiş sanabilirdi. Ama her şeye rağmen zafer kazanılmış ve kazaya kalmak üzere olan bir sabah namazı daha kurtarılmıştı. Hazırlık sırası çok heyecanlı, gergin, sıkıntılı ve kaygılıydı. Ama her şey bitip de Rabbimin huzuruna çıktığım an ben en mutlu anımı yaşıyor olurdum.

d- Bazen kalabalık bir yerde kalıyor olabilirsiniz

Belki aynı anda gusletmesi gereken iki kişi var ve ancak bir banyo bulunuyor. Bu durumda bir kova suyla tuvalette bile yıkanmanız mümkündür. Sadece çıkarken ayaklarınızı iyi yıkayın. Nitekim ilâhiyatçı bir arkadaşım, banyo meşgul olduğu için tuvaleti tercih etmeme şaşırmıştı. Orada yıkanmanın caiz olmayacağını düşünüyordu. Oysa önce zemini soğuk suyla yıkayabilirsiniz.

Belki de kitabın başından beri bu kadar detaylı örnekler vermemi garipseyen, “Bu da yazılır mı?” diyen okuyucum olmuştur.

Bunları şunun için yazıyorum: Bu tür basit sebeplerden dolayı namazı kazaya bırakan sayısız genç gördüm. Onları uyardığım zaman, “Allah razı olsun, biz bunu böyle bilmiyorduk” dediler ve hallerini düzelttiler.

Şu yazdıklarımın aynısını veya benzerlerini yaşayan bir kardeşim, kitabı okuduktan sonra daha bir şuurlanarak, koca ömründe sadece bir namazı kazaya bırakmaktan kurtarsa bile kârdır. Çünkü, koca bir kâinatı kurtardı ve sonsuz bir hazinenin anahtarını kazandı.

e- Guslettikten sonra bazı kimseler havluyla

kurulanmaya ve giyinmeye uzun zaman harcarlar

Oysa ilk yapılacak iş, baştan itibaren güneşin doğmasına kaç dakika kaldığını öğrenmek ve ikide bir saate bakmaktır. Eğer zaman darsa, kısa sürede kurulanıp namaz kılmaya yetecek kadar giyinip hemen namaza durulmalıdır. İç çamaşırından başlayarak bütün elbiselerimizi giymek şart değildir. Hemen farzı yerine getirecek kadar giyinip namaza başlamak gerekir. Hatta zaman çok darsa ve güneş doğmak üzereyse, bornoz veya havluyla bile kılmanız mümkündür. Onlarla kılmak normal zamanlarda mekruhtur, ama böyle zamanlarda hiçbir şey olmaz.

f- Gusülden sonra vakit çok darsa, namaz kılmaya hemen farzdan başlayabilirsiniz

Çünkü, en önce farzdan sorumluyuz. Onu kılarken de, daha önce geçtiği gibi sadece farz olan kısımları yerine getirip, sünnet ve müstehaplardan vazgeçebilirsiniz. Çünkü, önemli olan güneş doğmadan önce farzı yetiştirmektir.

Hayatımda ne zaman bu problemle karşılaşmışsam, birbirinden ilginç formüller uygulayarak Rabbimin huzuruna çıkmayı başardım. Daha doğrusu ben Onun huzuruna çıkmak için ne yapayım diye çırpınırken, O bana imkânlar sağladı, kolaylıklar gösterdi. Çünkü Rabbimiz, Kendisinin huzuruna çıkmak için can atan hiçbir kulunu kendi hâline bırakmaz, elinden tutar, yardım eder ve engelleri kaldırır. Kim ki, namaz kılmak aşkıyla yanıp tutuşmuş, namazın önünde hiçbir engel tanımamış, Allah da onu huzuruna almış, tüm engellerini yok etmiştir.

İşte size namaz kılma şevkiyle coşan bir askerin, nasıl yardımcısız kalmadığını gösteren ibretli bir hatıra:

Muhammed Bozdağ'ın bir arkadaşından aktardığı şu askerin hikâyesini her hatırlayışımda heyecan duyarım. Savaşmaktan yorgun düşen ordu, bir sonraki gün yeniden göğüs göğüse çarpışacak olmanın heyecanı içerisinde uyumaya çalışıyordu. Askerler belki de yarın şehid olacaklar, onlar için bekleşen evlâtları, eşleri ve anaları gözyaşı dökeceklerdi.

Buz gibi gecenin zifiri karanlığında genç bir delikanlı gözlerini açtığında olan olmuştu. Hemen yıkanmalıydı. Yarın bu hâliyle şehid olabilir miydi? Ağladı, içten yalvardı, göğüs kafesindeki kalbi fırtınalar koparıyor, ateş etmek için küçük bir fısıltı bekleyen düşmana karşı tüm hıçkırıkları boğazında düğümleniyordu.

Yerinden fırladı. Allah'ın huzuruna temiz gitmeliydi. Siper aldıkları mekânın ilerisindeki gölette yıkanabilirdi. Kardeşlerine, yanındaki nöbetçi Mehmetçiklere anlattı durumunu. Kimse ona engel olamadı.

El yordamıyla gölete gidip suya daldığında bedeni titriyordu, parmakları donuyordu belki, ama ruhu şefkatli Yaratıcının sevgisinin verdiği sıcaklığa gark olmuştu. Bir an gözlerini açtı. Bir manga düşman askeri su almak için kazanlarla gölete gelmiş, kendisi suyun içinde silâhsız ve savunmasız halde kalmıştı. Onu

hemen esir almak için silâhlarına yeltenen düşmanlar korkunç bir ürperti içerisinde aniden silâhlarını bırakıp ellerini kaldırdılar.

Sonucu merak ediyor musunuz? Silâhsız bir askerin Allah'a gösterdiği engin sadakatin karşılığında melekler ona yardıma gönderilmiş, meleklerin desteği sayesinde silâhsız bir asker, bir manga silâhlı askeri esir alarak birliğine teslim etmişti.

Belki çok olağanüstü ve hayatınızda karşılaşmayacağınızı sandığınız bir olay bu. Hayır! Canınız pahasına da olsa namazdan vazgeçmediğiniz bir vakitte siz de mutlaka benzer bir olay yaşamış ya da yaşayacaksınız.

O halde ezanla İlâhî çağrıyı duyduğumuz anda bizi Onun huzuruna gitmekten hangi bahane engelleyebilir?

4. Güneş doğmak üzereydi

Bazen her türlü tedbiri aldığınız halde tam zamanında uyanamazsınız. Gözünüzü açtığınızda, ortalığın aydınlandığını görür, "Eyvah, güneş doğmuş" diye düşünürsünüz. Tam yüreğinizi tarifsiz bir acı kaplamak üzeredir. Çünkü, namaz kaçmış, manevî hazine elden çıkmış, size derin bir hüzünle dolup taşmak kalmıştır. Ama, durun bir dakika. Hemen güneşin doğduğuna karar vermeyin. Saate bakın. Belki birkaç dakikalık zamanınız vardır.

Kimileri böyle bir durumda saate bakar, ancak üç beş dakikalık zaman kaldığını görür, "Artık yetiştiremem" diye düşünür. Oysa güneşin doğmasına üç dakika bile kalsa yine yapabileceğiniz bir şeyler vardır.

Eğer tüm tedbirleri aldığınız halde uyanamamış, ancak güneşin doğmasına birkaç dakika kala gözünüzü açmışsanız, iyi gerilmiş bir yaydan okun fırladığı gibi yataktan kalkın. O anda bir an önce abdest alıp namazı yetiştirmekten başka bir şey düşünmeyin.

Zamanınız dar olduğu için ihtiyacınız olsa bile tuvalete gitmeyin. Normal zamanda mekruh olan bu hareket, vaktin dar olduğu durumlarda mekruh değildir. Derhal abdest alın. Ancak abdestin sünnetleriyle vaktinizi geçirmeyin. Sadece ellerinizi ve kollarınızı dirseklere kadar yıkayıp, yüzünüze geçin. Başınızı meshettikten sonra ayaklarınızı yıkayıp kurulanmayla oyalanmadan namaza durun. Havlu kullanıp da zaman kaybetmediğiniz gibi, eğer erkekseniz kollarınızı indirmeye bile çalışmayın. Hemen namazın farzına durun. Bulunduğunuz yer temizse seccadeyle oyalanmayın. Namazın içindeki farzları yerine getirmekle yetinin. Eğer zaruretle iktifa ederseniz, bunlar üç dakika bile sürmez. Zaman kaybetmemek için titizlik gösterirseniz, bir hazinenin yok olup gitmesini engellemiş olursunuz. Ama sanki geniş bir zamanınız varmış gibi oyalanırsanız, cihan kıymetindeki bir hazineyi elden kaçırırsınız.

Bu arada şunu da hatırlatalım: Peygamber Efendimiz (a.s.m.), şöyle bir müjde vermektedir: "Kim sabah namazından bir rekâti güneş doğmadan kılabilirse, sabah namazına yetişmiş demektir. Kim ikindi namazından bir rekati güneş bat-

madan önce kılabilirse ikindi namazına yetişmiş demektir." (Kütüb-i Sitte, c.7, s.406) Bu müjde de mü'minler için büyük bir avantajdır.

Sakın namazı geciktirmeyi alışkanlık hâline getirmeyin. Bazı Müslümanlar gibi, Güneş'in doğmasına 5-10 dakika kala kalkmayın. Ama aldığınız tedbirlere rağmen geç kalmışsanız, elinizdeki tüm saniyelerin kıymetini bilin ve namazı mutlaka yetiştirin.

5. Yatağın içi sıcacık,

dışarısı soğuk, üşeniyorum

Uykunun en tatlı yerindesiniz. Tam mışıl mışıl uyurken bir saat çalıyor ve sizin sabah namazına kalkmanızı hatırlatıyor. Yatağın içi sımsıcak. Ama ya dışarısı? Kışın zaten soğuk. Yazın ise sabah serinliği var. Uyku mahmurluğunu bırakıp, sıcacık yatağı terk ederek, suyla abdest alıp namaza koşmak kolay mı?

İşte tam nefsinizle kalkmakla kalkmamak arasında tartışırken, Cennet bahçeleriyle Cehennem çukurlarını hatırlayın. Eğer her şeye rağmen rahatınızı bozup namaza koşarsanız, size 500 senelik Cennet verilecek. Bu ne demek biliyor musunuz? Size verilen Cenneti bir uçtan bir uca yürümek isterseniz tam 500 sene geçecek. İşte bu kadar geniş bir mutluluk yurdu size verilecek. Hem de boş bir arazi olarak değil. Peygamberimizin (a.s.m.) ifadesiyle öyle nimetler var ki, "Ne göz görmüş, ne kulak işitmiş, ne insanın aklının ucundan geçmiştir." Zevk ve lezzet adına ne isterseniz, Cennette var. Rengarenk çiçekler, çeşit çeşit kuşlar, altlarından ırmaklar akan köşkler, hep sizin için.

Dünyada üç kuruş kazanmak yolunda sıcak soğuk, zor kolay demeyip çalışan bir insanın, küçük zahmetlere katlanmak istemeyip sonsuz mutluluk yurdu olan Cenneti kaybetmesi kadar kötü bir şey olabilir mi?

Bırakın namaza kalkmamayı, tembel tembel kalkmak bile yanlış. İşte bu konuda Rabbimizin ayeti:

"Doğrusu münafıklar Allah'ı aldatmaya çalışıyorlar; halbuki, onları kendi hileleriyle aldatan Allah'tır. Namaza kalktıklarında ise tembel tembel ve insanlara gösteriş olsun diye kalkarlar, Allah'ı da pek az zikrederler." (Nisa:142)

Peygamber Efendimiz (a.s.m.) ise, "yatsı ve sabah namazlarının münafıklara pek ağır geldiğini" belirtiyor.

Üzerinizde münafıklıktan bir işaret olmasını ister misiniz? Buna bütün zerrelerinizle isyan edersiniz. Öyleyse, namaza isteksiz olarak değil, şevkle kalkın.

Bütün bunlara rağmen yine de yatağın dışındaki soğuk sizi namaza karşı üşengeç yapıyorsa, ısınmanın yolunu bulmaya çalışın. Soba, klima, kalorifer gibi hangi yöntem sizin için daha kolay ve çabuk ısıtıcıysa namaz kıldığınız ortamı ısıtmanın formüllerini arayın. Nefsiniz soğuk suyla abdest almaktan kaçını-

yorsa, hiç üşenmeden suyu ısıtın. Yeter ki, içiniz rahat etsin ve gönül huzuruyla abdest alıp ibadet edin.

Ama her zaman odanızı ısıtmanız mümkün olmaz. Misafirlikte, yolculukta, askerde sıcacık yatağınızı terk edip soğuk bir ortamda namaz kılmak zorunda kalabilirsiniz. Kendi eviniz bile olsa, her zaman geniş imkânlarınız olmayabilir. Bu şartlarda bile size yakışan, hiçbir olumsuzluğa aldırmadan coşkuyla Allah'ın huzuruna çıkmanızdır.

Nice soğuklarda sıcak yatağı bırakıp namaza koştum. Öyle soğuk sularla abdest aldım ki, tir tir titriyordum. Tüm çektiğim zahmetler, bana sağlıklı bir vücut ve muhteşem bir kâinat bağışlayan Rabbime feda olsun. Onun ikram ve ihsanı karşısında bizim katlandıklarımız hiçbir şey değil.

6. Misafirlikte iken nasıl davranılacak?

Misafirlik hayatımızın ayrılmaz bir parçasıdır. Bazen misafir olduğunuz bir akraba veya arkadaşınızda gece de kalmanız gerekebilir. Eğer ev sahibi, namaza ve özellikle sabah namazına karşı duyarlı bir kimse ise, elbette sizi de kaldıracaktır. Namaz kılmayan veya gereken önemi vermeyen biriyse ne yapacaksınız?

Aslında namaz kılan biri bile olsa, siz yine de kendi tedbirinizi alın. Belki sizin kadar önemsemiyor ya da her türlü tedbire rağmen uyanamamış olabilir. Bunun için kıbleyi öğrenin, seccadenizi alın ve saatinizi kurun. Ben çalar saatimi yolculukta ve misafirlikte de çantamda taşırım. Ayrıca cep telefonumun alârmı da istediğim saatte kalkmama yardım eder.

Bazen tüm imkânlardan mahrum olabilirsiniz. Ama yine de bulabileceğiniz çözümler var. Bir arkadaşımda misafirdim. Yolculuk gecenin 2'sinde bitmiş, otogardan gelip hâl hatır faslını geçinceye kadar saat 4 olmuştu. Kış mevsimiydi. Biraz daha bekleyip sabah namazını kılalım istiyorduk, ama sabah 9'da bir toplantıda olmalıydık. En iyisi uyuyup namaza kalkmaktı. Arkadaşım namazına olağanüstü ilgi gösteren birisiydi. Fakat uyarıcı hiçbir vasıta yoktu. Çocuk çalar saati oyuncak gibi kullanmış, bozmuştu. O zaman benim de, onun da cep telefonunun alârmı yoktu. "Merak etme, biz uyanıyoruz" dedi. "Kesin uyanır mısın, hiç kazaya bıraktığın olmuyor mu?" diye sordum. Sustu. Belki normal zamanlarda kalkmak kolaydı, ama saat 4'te yatıp iki saat sonra kalkmak kolay değildi. Benim derin derin düşünmem karşısında çaresizliği onu üzmüştü.

Artık başka çözümler bulmalıydık. Bir sürahi su istedim ve üç dört bardak içtim. Böylece birkaç saat sonra uyanmak mümkündü. Cep telefonuyla bir arkadaşımı aradım ve beni 6.30'da namaz için uyarmasını söyledim. Gönül rahatlığıyla hem uyumuş, hem namaza kalkmıştık.

O günden sonra bir tecrübe daha edinmiştim. Sabah namazı konusunda, ciddi bir tedbiri yoksa hiç kimseye güvenmeyecektim ve kendi başımın çaresine kendim bakacaktım.

Sizin de aklınızda bulunsun: Kendi tedbirinizi kendiniz alın. Güvendiğiniz dağlara kar yağabilir.

7. Saati kurmayı unuttum

Aslında namaz ve namazla ilgili hazırlıkların unutulması aklın alacağı bir şey değil. Bu bakımdan yatmadan önce yapılacak en önemli şey, sabah namazına kalkmak için saatimizi kurmaktır. Ne var ki, bazı kimseler saati kurmayı unuturlar. Bazı insanlar ise, normalde beş vakit namazlarını kıldıkları halde, günlük meşgalelere dalar, bazı vakitleri kılmayı unuturlar. Namaz kılmayı unutmak, kabul edilecek bir şey değildir. Çünkü, unutmak önem vermemektir.

Her şeyin Hàlikı, her şeyin Sahibi, kâinâtın Sultanı, kulunu huzuruna çağıracak ve kul unutacak. Olacak şey değil.

Oysa insanların yaptıkları dâvetleri düşünelim.

Bir dostumuz, bir akrabamız bizi bir yemeğe veya iftara dâvet ettiğinde unutuyor muyuz? Hele bir de bir bakan, bir başbakan bizi dâvet etse unutur muyuz? Mümkün değil. Günleri iple çeker, dâvet gününü heyecanla bekleriz.

Üstelik bizi huzuruna çağıran Yüce Rabbimiz bize her an verdiği nîmetlerle Kendisini hatırlatıyor.

Yediğimiz rızıklar, içtiğimiz su, soluduğumuz hava bin bir dille Allah'ı hatırlatıyor.

Bütün varlıklar vazifelerini eksiksiz ifâ ederek, bize fıtrat vazifemizi hatırlatıyor.

Hal böyle iken namaz nasıl unutulur?

Bir kul ki, sultanı onu huzuruna çağırıyor ve o bu çağrıyı unutuyor. Olacak şey değil. Namaz, Rabbimizle görüşmemiz, boynumuzu büküp yalvarmamız, derdimizi döküp medet istememiz.

Sonsuz ihtiyaç içindeki bir kul, nasıl olur da şiddetle ihtiyacı olan yardımı istemeyi unutur?

8. Yatsı ve teheccüd,
sabah namazına engel mi?

Beş vakit namaz kılmaya özen gösteren bazı kimseler, yatsı namazıyla sabah namazının birbirine engel olduğunu düşünürler. Özellikle yaz günlerinde yatsı geç okunduğu için erken yatmak mümkün olmaz. Aksine sabah da erken olmaktadır.

Birisi, “Eğer yatsıyı beklersem uykusuz kalıyorum ve sabah namazına kalkamıyorum. Bazen de çok yorgun ve uykusuz olduğum için erken yatıp sabah namazına kalkıyorum. Ama bu kez yatsı namazım kazaya kalıyor” dedi.

Maalesef kimi insanların yaşadığı bu tür bir sorun var. Ancak çözümü zor değil. Bu problemin en yoğun yaşandığı aylar Mayıs ve Haziran’dır. Bu aylarda geceler çok kısadır. İki ay boyunca dikkatli olmak, tetikte bulunmak gerekir.

Yorucu işlerde çalışan ve uykusu ağır olan kimseler, yatsıyı hemen kılıp yatmalıdırlar. Bu şekilde yaklaşık 6 saat uyumak mümkündür ki, sabah namazından önce bu kadar uyumak az değildir. Eğer yatsıyı bekleyemeyecek kadar yorgun ve uykusuzsanız, yatsıyı bir müddet uyuduktan sonra imsak vaktinden önce kılabilirsiniz.

Yatsıyı kıldıktan bir müddet sonra imsak vakti girmişse, tekrar yatmak yerine bekler, sabah namazını kılar, öyle yatarsınız. Çünkü, sabah namazı tehlikeye girebilir.

Bir de teheccüd namazı kılan kimseler, bazen sabah namazını kaçırdıklarını söylemektedirler. Gece teheccüde kalkıp tekrar uyuyunca sabah namazına uyanmakta zorlananlar olabilmektedir.

Teheccüd, namazlar içinde en kuvvetli sünnettir ve Peygamberimiz (a.s.m.) üzerine farzdır. Ancak bu çok faziletli ve sevaplı namaza bilhassa yeni başlayanlar sabah namazını kaçırabilmektedirler.

Bir sünnet ne kadar kuvvetli olursa olsun, farzın derecesine yetişemez. Bunun için teheccüd yüzünden sabah namazının kaçırılması kabul edilemez.

Çözüm şudur: Özellikle teheccüd namazına alışma sürecinde dikkatli olmak gerekir. Söz gelişi, teheccüde ilk başlama dönemi, gecelerin uzun olduğu kış mevsimine denk getirilebilir. Eğer yaz mevsimiyse, mümkün mertebe yatsıyı hemen kılıp yatmak, uyanmak için kararlı olmak gerekir.

Herkes kendi durumuna, şartlarına göre formüller üretebilir. Ama her hâlükârda hedefimiz, hiçbir namazı kazaya bırakmamak olmalıdır.

SABAH NAMAZINA KALKMA FORMÜLLERİ

1. Zamanında uyuyun

Sabah namazına kalkabilmek için öncelikle yapmanız gereken, geç saatlere kalmadan zamanında uyumaktır. Herkesin kendine göre bir uyku programı vardır. Birine göre geç olan diğerine göre erken olabilir. Sizin için normal uyku vakti ne zamandır, günde kaç saat uyursanız dinlenmiş olursunuz, kaçta yatarsanız kalkmanız mümkündür?

Bu soruların cevabını kendi dünyanızda verdikten sonra sizce uygun olan bir vakitte yatmaya özen gösterin. Ne yazık ki, sabah namazıyla ilgili çok büyük bir problem vardır. İnsanlar genelde geceler uzun olduğu için kışın erken yatarlar. Oysa kışın güneş geç saatlerde doğar. Yazın ise geceler kısa olduğundan insanlar daha geç uyurlar. Tam aksine yazın güneş erkenden doğar. Böylece sabah namazı imtihanı yaz mevsiminde daha bir güçleşir.

Çözüm, her şeye rağmen uyku programınızı kontrol altına almaktır. Belki ufak tefek aksamalar olabilir. Bazen de karşı koyamayacağınız engeller vardır. Bir gece geç saatlere kadar çocuğunuzun hastalığıyla ilgilenmek ya da uzun zamandır görmediğiniz bir dostunuzla geç saatlere kadar sohbet etmek durumunda kalabilirsiniz.

Her türlü şartta namaza kalkmak vazgeçilmez bir düsturunuz olmalıdır. Ancak zamanında uyumanız hem kolay kalkmanızı, hem de zinde ve dinlenmiş bir şekilde namaz kılmanızı sağlar.

Sabahın erken saatlerinde yapmanız gereken bir iş olduğunu düşünün. Nasıl zamanında uyuyup bir dizi tedbir alıyorsunuz. Üniversite imtihanına gireceğim gün yaptıklarımı hatırlıyorum. Bir gün önce imtihana gireceğim okulu görmüş, nasıl gideceğim konusunda bilgi almıştım. O gece fazla gecikmeden uyumuştum. Hatta misafir kaldığım evin sahibi, “Eğer üniversite imtihanı hayatî bir önem taşıyor, diyorsan, yatsıyı kılmadan yatabilirsin” demişti. Ben itiraz ederek, “Hayır, benim için namazdan daha önemli bir şey yoktur” demiştim.

Siz de hafızanızı yoklayın. Nice önemli gördüğünüz dünyevî işiniz için erkenden yatıp, kalkmak için nasıl çırpındığınızı hatırlarsınız. Öyle insanlar vardır ki, bırakın işe gitmemeyi, geç kaldıkları bile görülmemiştir. Almanya’da bir okulda yaşanan bir olayı her hatırlayışımda hayrete düşerim. Bir Türk öğretmen

okula geç kalır. Alman müdür sınıfın gürültüsünü duyunca gider ve bir saat öğrencilerle ilgilenir. Az sonra öğretmen geldiğinde odasına çağırır ve şöyle der:

"Bak öğretmenim, ben 20 yıldır görev yapıyorum, bir gün geç kaldığım olmadı. Eğer saatin zilini duymadıysan, bir saat daha al. Eğer olmuyorsa bir daha al, yine duymuyorsan bir daha al. Ta ki, senin duyup buraya gelmeni sağlayacak sayı neyse o kadar saat al, ama mutlaka dersine gel. Benim işim gücüm var, senin öğrencilerine bakamam."

Evet, dünya işleri için her gayreti gösteren insanların ebedî mutluluğu için daha fazla çırpınması gerekir. Bunun için çok iyi konsantre olmalısınız. Sabah namazına kalkmayı öyle bir önemsemelisiniz ki, sanki onu kaçırmak hayatınızın en önemli hazinesini kaybetmek kadar mühim olmalıdır.

2. İçten dua edin

Sabah namazının zevk ve heyecanı daha yatarken başlamalıdır. Söz gelişi, kalbimizden şöyle düşünebiliriz:

"İçim sevinçle dolu. Çok heyecanlıyım. Bir an önce sabahın olmasını istiyorum. Çünkü, sabah olacak ve ben Rabbimle buluşacağım. Onun huzuruna çıkacağım. Her an bana ihsan ve ikramda bulunan, her zaman yardımıma koşan, derdimin dermanı, tek ve biricik sır dostum, hiçbir zaman beni terk etmeyen Rabbimin huzurunda el bağlayacağım. Ona yalvaracağım. Ona duâ edip secdeye kapanacağım. Allah'ım, Seni seviyorum, Sana ibâdet etmek istiyorum. Ne olur, beni huzuruna kabul et! Beni Seninle buluşamama bedbahtlığına düşürme! Beni sabah namazına şevkle kaldır ve kılmayı nasip et!"

İnanıyorum ki, Rabbimiz böylesi içten ve duygusal duâları kabul eder. Çünkü burada kulluğun çok ince bir sırrı vardır: Cenâb-ı Hak, huzuruna girmek için can atanı reddetmez!

Bu konuda beni çok duygulandıran ve etkileyen bir misali Cemal Uşşak'tan dinlemiştim:

"Avukat Bekir Berk Ağabey, 1989 yılında çok ağır bir hastalığa yakalanmıştı. 95 kilodan 52 kiloya düşmüştü. Namazlarını güçlükle kılıyordu. O kadar ki, bazen abdest alırken ve namaz kılarken defalarca bayılıyordu. Ayıldığı zaman ilk sözü, 'Namaz vakti geçti mi?' veya 'Namaza kaç dakika var?' sorusu idi. Londra'da tedavi gördüğü yıl şöyle bir hadise yaşamıştı. Namaza durmuş ve iki rekâtını güçlükle kılmış. Üçüncü rekâtın secdesine giderken, ne kadar uğraştıysa başaramamış, takati kesilmiş. Bu duruma çok üzülerek, 'Yâ Rabbi, ben Sana secde etmek istiyorum, ama yapamıyorum. Yoksa beni huzuruna kabul etmiyor musun?' diye içinden geçirmiş. Bunun üzerine Allah'ın inâyetiyle, alnının Kâbe'deki soğuk mermerlere değdiğini, oraya secde ettiğini görmüş. Bu şekilde namazın iki rekâtını Londra'da, iki rekâtını Mekke'de edâ etmiş. Bu hâtırasını namazdan sonra tahdis-i nimet olarak anlatmıştı."

İşte kim Rabbimizin huzuruna girmek için can atarsa, mutlaka emeline kavuşur. Allah Kendisine ibadet etmek isteyeni huzuruna alır.

Sabah namazına kalkmak için saf ve samimî bir niyetle birlikte dua etmek ve bir kısım sureleri okumak gerekir.

Öncelikle içinizden nasıl geliyorsa öyle dua edin, yalvarın, isteyin. Bundan başka 7 Kevser Suresi, 3'er İhlâs, Felâk ve Nâs Sureleri, Fatiha ve Ayetelkürsî okuyabilirsiniz. Niyet, dua ve samimî istek, uyarıcı araçlarla birleşince namaza kalkmanızı hiçbir şey engellemez inşaallah.

3. Uyarıcı Araçlardan Yararlanın

Sabah namazına uyanabilmek için yığınla formül vardır. Hiçbir zaman tek bir formüle bel bağlamayın. Namazınızın geleceğini tek bir sebebe, söz gelişi bir çalar saate bağlarsanız, "Kurmuştum, ama duymadım" deyip işin içinden çıkmaya çalışırsınız. Hatta, "Saatim yok veya bozuk" gibi gerekçelerin bir "mazeret" olduğunu sanırsınız.

Oysa sabah namazına kalkmak için birçok formülü bilip uygulayabilirseniz, çözümsüzlüğe teslim olmazsınız. Uyanabilmek için eski ve yeni birçok yöntem vardır. Şimdi sizlere sabah namazına uyanabilmek için hangi araçlardan yararlanabileceğinizi sıralayacağım:

a- Çalar saat kurmak:

Sabah namazına kalkabilmek için en bilinen çözüm, çalar saat kurmaktır. "Sabah namazına nasıl kalkılır?" diye bir kitap yazdığımı söylediğim birçok kişi, "Bunun için kitap mı olur hocam? Kurarsın saati, kalkarsın" demişti.

Maalesef mesele o kadar basit değil. Konunun çok farklı yönleri var.

Öncelikle saatin sesi gür olmalı ve uzun müddet çalmalıdır. Bazı kişilerin uykusu çok derindir. "Başında davul çalsan uyanmaz" denilen kimselerden iseniz, mutlaka gür sesli ve uzun çalan bir saate sahip olmalısınız. Beni sabah namazına yıllarca annem kaldırmıştır. Fakat yalnız uyuduğum geceler en büyük sorunum sabah namazına nasıl kalkacağım hususuydu. Daha orta okul sıralarında iken sinüzitle muzdarip olduğum için uykum çok derin olur, başımı kaldıramazdım.

14-15 yaşlarında iken elle kurulan, çift çanlı saatimiz vardı. Uzun müddet çalmazdı. Sesini yükseltmek için yastığımın arkasına kazan veya büyük bir tencere kor, saati içine yerleştirirdim. Saat çaldığında normalin üzerinde bir sesle uykumdan uyanır, namaza koşardım.

Öğrenci iken saatin çalış süresini arttırmak için kapı ziline bağlardık. Saat çalmaya başladığında kurulan yaylar boşaldıkça elektrik devresini tamamlar, kapı zili çalmaya başlardı. Siz kalkıp susturuncaya kadar çalmaya devam ederdi.

Şimdi bu tür çözümlere gerek yok. Artık çok uzun süre çalan saatler var. Hatta yaklaşık bir saat boyunca çalan, sesi yavaş yavaş yükselen, bir düğmesine bastıktan az sonra tekrar çalmaya başlayan saatler var.

Sabah namazı "dünya ve içindekilerden hayırlı" olduğu için çok kaliteli bir saat almalısınız. Ne yazık ki, sabah namazını kaçırmayı alışkanlık hâline getirmiş, bunu sıradan gören birçok insan, kaliteli bir saat almaya fazla önem vermiyor. Sadece bir vakit namazımızı kazaya kalmadan kurtarsak bile çok kaliteli bir saate milyonlar vermeye değecektir. Halbuki kaliteli bir saat bizim yüzlerce kere namaza kalkmamıza sebep olacaktır.

Dünyevî ve maddî ihtiyaçlarımız için sınırsız para harcıyoruz. Görünüşte basit, ama yaptığı hizmet itibariyle çok değerli olan saat konusunda birçok mü'min duyarsız davranıyor. Misafir olduğum bazı kimselerde saat olmadığını, olan saatin oyuncak yerine çocuğa verildiği için bozulduğunu gördüm. Bu konuda, "İnşallah kalkarız" diye düşünüp, hiçbir tedbir almamak doğru değildir. Çünkü, insanın her günü bir olmaz. Bazen çok yorgun, çok uykusuz, çok hasta olabilirsiniz. Sabah namazına karşı geliştirdiğimiz tedbirler her türlü şartları ve ortamları dikkate alarak olmalıdır. Bir kimse verdiği mücadele sonucunda bir vakit namazını bile kazaya kalmaktan kurtarsa, büyük bir zafer kazanmış demektir. Oysa duyarlılık, size binlerce vaktinizi zamanında kıldıracaktır.

Eğer her şeye rağmen saati duymuyorsanız, bir değil, birkaç saat kurun. Ben namaza kalkmak için kimi zaman iki saat kurardım. Ebedî hayatınız için birkaç saniye saati ayarlamaya harcasanız hiçbir şey kaybetmez, pek çok şey kazanırsınız.

Birçok insandan, "Saati duyar duymaz susturuyor, sonra uyuyorum" sözünü işitmişsinizdir. Gerçekten de birçok insanın sırf bu yüzden nice sabah namazını kaçırdığını biliyorum. Oysa bunun çözümü çok basit. Saati baş ucunuza değil, uzağa koyun. Kalkmadan susturamayacağınız bir yere korsanız, susturup tekrar uyumazsınız.

b- Telefonu kullanmak:

Sabah namazı için akla gelmedik formüller uyguladım. Bunlardan birisi de, sabit telefonlardan yararlanmaktı. Önceleri uyandırma servisini arar, bizi kaldıracağı saati bildirirdik. Görevliler de o saatte bizi kaldırırdı.

Daha sonraki yıllarda telefonu kalkacağınız saate otomatik kotlamak mümkün oldu. Bunun için sırasıyla şu tuşlara basmanız gerekir: Yıldız 55 yıldız, kalkacağınız saat, kare.

Diyelim ki, sabah namazı için saat 4.45'de kalkacaksınız. Tuşlara basarken şu sırayı izlemelisiniz:

* 55 * 04 45 #

Tam ayarladığınız saatte telefonunuz çalmaya başlayacaktır. Belki birisi arıyor zannedeceksiniz ve heyecanla telefonu kaldıracaksınız. Sizi uyandırma servisinden bir bant kaydı karşılayacak ve hayırlı sabahlar dileyecek. Bunların belirli bir ücreti var, ama namazın değeri yanında hiçbir önemi yok.

Ancak alârmlı bir cep telefonunuz varsa, bu iki formüle gerek yok. Ama en klâsik ve sıradanından en gelişmiş formüle kadar hepsini bilmeniz gerekir. Çünkü, öyle bir yerde kalırsınız ki, hiçbir formül işlemez, basit ve eski bir formülü uygulamak zorunda kalırsınız.

Cep telefonunuz varsa, her yerde her zaman kolayca çalar saatini kalkacağınız zamana ayarlamanız mümkün. Düzenli aralıklarla, sesini aşamalı bir şekilde yükselterek susturuncaya kadar çalıyor. Bu şekilde duymamanız neredeyse imkânsız.

Tabiî herkes cep telefonuna sahip olmayabilir. Üstelik her cep telefonunun çalar saati yok. Bu durumda ya alârmlı bir cep telefonu edinecek ya da diğer yöntemleri uygulayacaksınız.

c- Uyandırması için birisine söylemek:

Sabah namazına daha kolay kalkan veya size göre kalkması daha güvenli olan birisine haber vermeniz klâsik, ama en çok uygulanan yöntemlerden birisidir. Bunu evlerde daha çok anneler üstlenir. Çocuklar da, "Nasıl olsa annem kaldırır" diye alabildiğine rahat, nazlı ve ilgisizdir.

Dikkat edin, sabah namazına annesi tarafından uyarılan gençlerin çoğu, büyük bir rahatlık içindedir. Annesi veya babası, defalarca odasına gelir, "Haydi namazın gidiyor", "Güneş doğmak üzere" diye başlarlar, "Güneşin doğmasına 15 dakika kaldı, 10 dakika kaldı, 5 dakika kaldı" diye devam ederler. Maalesef birisinin kaldıracağının rahatlığını yaşayan insanlar, namazı son dakikaya bırakır, güneşin doğmasına az bir zaman kala güçlükle yetiştirirler.

Gençlerin böyle yapması, anne ve babaları canından bezdirir, çocuklarını namaza kaldırmak büyük bir yük olur.

Sabah namazına kalkmak için üşengeç ve isteksiz davranmak, hem bizi kaldıran kimselerin hakkına tecavüzdür, hem de Rabbimize karşı büyük bir günahtır. Onun huzuruna büyük bir şevkle ve zamanında koşmamız gerekir.

Bunun çözümü şudur:

Her şeyden önce sabah namazına kalkmak için belirli bir saatiniz olmalıdır. Genelde anne ve babalar, nasıl olsa çocuğum geç kalkıyor, diye güneşin doğma-

sına bir saat kala seslenmeye başlarlar. Gençler de, henüz daha erken diye işi yavaştan alırlar. Oysa büyükler her gün belirli bir saatte kaldırsa, gençler de kalkmaya kararlı olsalar sorun çözülür.

Sabah namazına kimileri saatlerce önce kalkar, teheccüt namazı kılar, Kur'an ve dua okur, ibadet ederler. Kimileri de beş on dakika önce kalkar. Makul olan en geç vakit, güneşin doğmasına yarım saat kaladır. 20 dakika içinde ihtiyacı gidermek, abdest almak ve namaz kılmak gerekir. Namaz kıldıktan sonra 10 dakika zaman kalmalıdır. Çünkü, bir aksilik durumunda tekrar abdest almak ve namaz kılmak için ihtiyatlı olmalısınız.

Gençler yarım saat kala büyüklerinin sesini duyduklarında hemen yataktan fırlamalıdır. Çünkü, zaten yarım saat kalmış. Beş on dakika fazla uyusanız, bir şey kazanmaz, az uyusanız bir şey kaybetmezsiniz. Yatmadan önce bu hususta sizi namaza kaldıracak kimseyle uzlaşmanız ve kararlı olmanız gerekir.

Eğer sizi namaza kaldıracak kişi, anne ve babanızın dışında bir kişiyse, fazla nazlanamazsınız. Ancak bu durumda da kimi inatlaşmalar, kırgınlıklar olabilmektedir. Bazı öğrenciler birkaç arkadaşıyla aynı evi paylaşırlar. Ortak bir kaderi yaşadıkları için daha hoşgörülü, daha anlayışlı olmaları gerekirken, aralarında pürüzler, anlaşmazlıklar olur. Bunlar sabah namazına kaldırmaya kadar yansır. Bazı gençlerin, "Aslında namaza kalkacağım ama, arkadaşımın kaldırış biçimine kızdığım için kalkmıyorum" dediklerini duydum. Ne kadar gereksiz ve anlamsız bir tepki.

Sizi namaza kaldıran kişi, gereken nezaket ve yumuşaklıktan uzak bile davransa, ona karşı yapmanız gereken namaza kalkmayarak tepki vermek değil, sorunu diyalogla çözmektir. Gündüz o kişiyle görüşür, namaza kaldırırken daha nazik davranmasını isteyebilirsiniz. İkili ilişkilerin sağlıklı gelişmesi için en güzel yöntem doğru iletişimdir. Siz meramınızı anlatın, ama buna rağmen o kişi kaba davranırsa, siz namazınızı bırakmayın.

Uyuyan insan, ışığın birden yanmasından, yüksek sesle bağırılmasından rahatsız olur. Nefsin rahatsızlığını, başkasına yıkmamak gerekir. Sorumluluk sizdedir, başkasına atmayın.

Namaza kaldırmak için başkasına haber vermeniz, her zaman anlattığımız durumlardaki gibi düzenli olmaz. Bazen de bütün imkânlardan mahrum olursunuz. Bu durumda bir başka kişiye, sizi bizzat veya telefonla uyarması için haber vermeniz gerekir.

d- Nöbetleşe beklemek:

Öyle olumsuz bir durumla karşı karşıya kalabilirsiniz ki, namaza kaldıracak her şeyden mahrum olabilirsiniz. Lisede öğrenciyken beş kişi aynı evde kalıyorduk. Evimizde telefonumuz yoktu. Saatimiz bozulmuştu. Tamamen çözümsüzdük. Bu durumda her birimiz birer saat uyanık kalarak nöbet tutmaya karar ver-

dik. Herkes bir saat uyanık kalıyor, kitap okuyor, sıradaki kişiyi kaldırıp yatıyordu. En son kişi ise, hepimizi namaza kaldırdı. Böylece namazımızı tehlikeye atmaktan kurtulmuş olduk. Biraz zahmet çekmiş, uykusuz kalmıştık. Ama sabah namazını zamanında kılmanın doyumsuz huzurunu tatmıştık. Cenab-ı Hak, hiç kimseye sabah namazına kalkamamak veya namazı kazaya bırakmak gibi bir acı yaşatmasın.

Nitekim ünlü şairlerimizden Yahya Kemal Beyatlı, "Ezansız Semtler" isimli yazısında, bir bayram namazı hatırası anlatır. "Büyükada'da oturuyordum. Bayramda bayram namazına gitmeye niyetlendim. Fakat frenk hayatının gecesinde sabah namazına kalkılır mı? Sabah erken uyanamamak korkusuyla o gece hiç uyumadım. Vakit gelince abdest aldım" diyen Beyatlı, bu ilginç formülü hatırlatır bize.

Belki ömrünüzde bir kez uygulayacaksınız, belki de hiç gerek duymayacaksınız bu yönteme. Ama aklınızın bir köşesinde bulunsun. Belki bir gün lâzım olur. Sık sık tekrar ettiğimiz gibi, bir vakit namaz bile dünyalara değer.

4. Sabah namazına nasıl kaldırılır?

Sabah namazına kalkmak kadar kaldırmak da çok önemlidir ve beceri ister. Eğer siz bulunduğunuz yerde sabah namazına herkesten önce kalkıp başkalarını da kaldıran birisi iseniz, bilin ki, yaptığınız iş çok mühim, hassas ve değerlidir. Bunun şuurunda olun.

Sabah namazına kaldıracağınız kişiye uygun bir şekilde hareket etmelisiniz. O kişi, anneniz, babanız, eşiniz, çocuklarınız veya arkadaşlarınız olabilir.

Öncelikle kimi kaldırıyor olursanız olun, tatlı, yumuşak, içten ve şefkatli bir dil kullanın. Kimileri, eliyle uyuyanı veya yatağı sarsarak, bağıra bağıra, kişiyi inciterek seslenir.

Uyuyan kişinin yattığı odanın kapısını sertçe açıp, hışımla içeri girip, hemen lâmbayı yakıp bağırmaya başlamak yanlıştır. Uyuyan insanın psikolojisini anlamak, tam bir sessizlik içinde ve karanlıkta iken mışıl mışıl uyuyan birisinin, gürültüyle birlikte gözünü acıtan ışığa nasıl tepki vereceğini tahmin etmek gerekir.

Evet, niyetiniz çok güzel ve samimîsiniz. Bir mü'mini sabah namazı gibi en mühim ve en vazgeçilmez bir göreve çağırıyorsunuz. Ancak olumsuz davranışlar, sizin arzunuzun tam tersi bir sonuç almanıza sebep olabilir.

Nitekim bazı kimselerin sabah namazına kaldırış biçimi; yeni, tecrübesiz ve imanı zayıf kimseleri ibadetten soğutabilir. Bu konuda inatlaşmaya gerek yoktur. Özellikle kaldıracağınız kişi sizden büyük ise, mutlaka daha anlayışlı ve yumuşak olmalısınız.

Zaten namaz gönül işidir. Kişi kendi isteğiyle, yürekten arzu ederek kılmalıdır. Namaz zorla, ite kaka kılınmaz. Rabbimiz isteseydi, hepimize huzurunda boyun eğdirirdi. Ama O, zor ve baskıyla değil, gönülden arzulayarak namaz kılmamızı istiyor.

Eğer namaza kaldıracağınız kişi eşiniz ise, biraz daha teşvikkâr olmalısınız. Çünkü, eşlerin birbirine karşı hem nazları geçer, hem de karşılıklı yaptırımları vardır.

Eğer sabah namazına kaldıracağınız kişiler çocuklarınız ise, küçükken aşırı teşvik edici ve özendirici, büyüdüklerinde biraz tatlı sert olun. Ama asla baskıcı ve cezalandırıcı olmayın. Sizin göreviniz, namazı sevdirmek, nefret ettirmek değil.

Siz namazı öyle güzel anlatın ve bazı hediyelerle çekici hâle getirin ki, onlar sabah namazına kaldırmanız için yalvarsınlar. Siz de, "Madem çok istiyorsunuz, peki kaldırayım" diyerek sorumluluğu onların üzerine yıkın.

Mümkün mertebe namaz kılmadığı için ceza vermek yerine, kılarsa ödül vermeyi tercih edin. Çünkü, ödüllendirmek her zaman daha etkilidir.

Bazı anne ve babalar, çocuklarına güya şefkat ettikleri için namaza kaldırmıyorlar. "Aman çocuğum üşümesin, aman uykusuz kalmasın" diye düşünüyorlar. Daha sonra da, "Neden çocuğum namaz kılmıyor" diye yakınıyorlar.

Hiç şikâyet etmeyin. Çünkü, bunu siz istediniz. Cehennemin ateşini düşünmeden çocuğunuza acıdınız. Oysa namaz kılmamanın nasıl bir azaba yol açacağını düşünerek çocuğunuzu namaza kaldırmalıydınız. Her şey küçükten öğrenilir.

Rabbimizin şu anlamdaki emri, tüm anne babaları düşündürmelidir:

"Ailene namazı emret; sen de namaza sabır ve sebatla devam et." (Taha:132)

Anne ve babanın çocuklarına karşı en büyük görevlerinden birisi, namazı sevdirerek ve teşvik ederek kıldırmasıdır.

SABAH NAMAZI
NASIL KILINIR?

1. Sabah namazına coşkuyla kalkın

Sabah namazı uykunun en tatlı yerinde nefis ve şeytana karşı açılan bir isyan bayrağı ve kazanılan bir zaferdir.

O saatte insanın bütün vücudunu tatlı bir uyuşukluk sarmıştır. Hiç kimsenin nefsi, sımsıcak yatağı terk edip namaz kılmak istemez.

Bunun için çoğu kimse istemeyerek, gönüllü gönülsüz, yarı uykulu bir vaziyette, son dakikalarda namaza kalkar. Bir an önce abdest alıp, aceleyle namazını kılar ve henüz soğumadan yatağa kendini atmak ister.

Oysa namaza büyük bir sevinç ve coşkuyla kalkmak gerekir. Çünkü bizi huzuruna çağıran Rabbimizdir. O her şeyin sahibi, sultanı, sevgilisidir. Onun huzuruna istemeyerek değil, koşa koşa gitmek gerekir.

Şöyle bir düşünün: Sabahın erken saatinde coşku ve sevinçle kalktığınız nice işiniz olmuştur. Milyonlarca insan, çalışmak için çok erken kalkmak zorundadır. Yine milyonlarca öğrenci, okuluna gidebilmek için güneş doğmadan yatağından fırlar. Dinlenmiş ve zinde bir şekilde kalkabilmek için erkenden yatarlar.

Acaba ebedî hayatımızın anahtarı olan sabah namazı, işten, okuldan önemsiz mi ki, istemeyerek ve uykulu gözlerle kalkacaksınız? Kesinlikle hayır!

Ezan sesini veya saat zilini duyduğunuzda sevinç ve heyecanla, bin can ile isteyerek yataktan kalkacaksınız. Dışarının veya suyun soğuk olması sizi zerre kadar etkilemeyecek. İnsan, varlığını ve hayatını borçlu olduğu sevgilisinin huzuruna giderken bunları düşünmez. Yolunda ölüm bile olsa hiç tereddütsüz koşar.

Uykunuzun kaçması ve canlı olmanız için soğuk suyla abdest alın. Unutmayın ki, iyi bir namaz için iyi bir abdest almalısınız. Efendimiz (a.s.m.), “Dua rahmetin, abdest namazın, namaz da Cennetin anahtarıdır” buyurur bu konuda.

Bunlarla birlikte nefis ve şeytan sizi namazdan uzaklaştırmak için içerinin ve suyun soğuk olmasını bahane ediyorsa, onları hemen susturun. İmkânınız varsa, odayı ve suyu ısıtın. İçiniz öyle rahat ediyorsa, buna zaman ve para harcamaktan çekinmeyin. Çünkü, namazdan daha önemli ibadet yok ve onu huzurlu kılmak kadar faziletli bir şey olamaz.

2. Hızlı kılmayın

Hiçbir namazı hızlı kılmamak gerekir. Hele sabah namazı kılıyorsanız, daha bir dikkat ve gayret içinde olmalısınız. Hızlı namaz özellikle teravih kılarken gündeme gelir.

Hani teravih kılan birisi namaz bittikten sonra imama yaklaşmış.

"Hocam" demiş, "o kadar hızlı kıldırıyorsunuz ki, rükû ve secdede üç tesbihten ancak birisini söyleyebiliyorum."

İmam gülmüş:

"Sen ona şükret" demiş. "Ben onu da diyemiyorum."

Meğer kendisi hiç söylemiyormuş. Böyle bir hadise yaşanmış mıdır, bilmiyoruz. Ama, her Ramazan bizzat yaşadığımız "jet imamlar" hadisesi var.

Bir Ramazan ayında teravih kıldığım bir câmide, cemaat henüz "Sübhaneke"yi okumadan, imam "Fâtiha"ya başlıyordu.

Ramazan'da "bir aylıklar" çok olur. "Bir aylık" diye, sadece Ramazan'da namaza başlayıp daha sonra bırakanlara denir. Bunların bir kısmı teravihin kaç dakika sürdüğüne çok dikkat ederler. Hattâ aralarında konuşurlar.

"Ben dün bir câmiye gittim, 23 dakikada yatsı da, teravih de bitti" der birisi.

Öbürü cevap verir:

"O da bir şey mi? Bizim gittiğimiz câmideki imam 19 dakikada işi bitiriyor."

Ne hikmetse, fâni ömrü için her gün saatlerini harcayan, hattâ bazen ne dinine, ne dünyasına faydası olmayan lüzumsuz ve boş şeyler için günlerini tüketen insanlar, namazı 3-5 dakika daha önce bitirmek için çırpınırlar.

Kısa zamanda ibâdeti bitirebilmek için, neredeyse sûreleri, mânâsı anlaşılmayacak derecede hızlı okurlar.

Bir defasında camide öğle namazı kılıyordum. Birisi gelerek, ben ilk sünneti kılıncaya kadar on rekâtı kılıp, çıktı gitti. Aman Allah'ım dedim. Bu az çok tanıdığım bir insandı. 5 vakit namazını kılar, dindarlığa ehemmiyet verirdi. Namazını kıldığını, borcunu edâ ettiğini sanıyordu. Oysa hiç de öyle değildi. Çünkü, namazın asgarî şartlarını bile yerine getirmemişti.

Bir gün böyle birine rastlayan Bedîüzzaman'ın talebelerinden Tahirî Mutlu, "Kardeşim, sen yarın âhirette göreceksin ki, namaz kıldığına dair bir kayıt yok amel defterinde. Çünkü bu namaz olmaz ki. Namazı yavaş yavaş, tâdil-i erkânına uyarak kıl" diye şiddetli ikaz etmiş. 30 yıl boyunca üç ay orucu tutan bu büyük evliyanın, sabah namazının farzında Yâsin ve Tebâreke'nin tamamını okuduğunu işitmiştim.

Farklı birkaç hadiste, "namazın tavuğun tane devşirdiği gibi hızlı kılınmaması gerektiği" anlatılmıştır. Hatta Peygamberimiz (a.s.m.) bir kimseye, hızlı kıldığı için namazı üç defa tekrar ettirmiş, böyle namazın olmadığını söylemiş ve başka

türlüsünü bilmediğini söyleyen o adama nasıl kılması gerektiğini güzelce anlatmıştır.

Bir kimse namaz kılarken çok hızlı ve neredeyse anlaşılmayacak bir şekilde uzun bir sûre okuyacağına, normal bir şekilde Fâtiha'dan sonra bir âyet okusa daha hayırlıdır. Yine kabul olmayacak derecede hızlı olarak bir vakit namazının tamamını kılmaktansa, âdâbına uyarak sadece farzını kılmak evlâdır. Tabiî sünnetini de, farzını da hakkını vererek kılalım.

Çünkü namaz, kulun Allah'ın dergâhına yöneldiği ve Peygamberimizin (a.s.m.) ifâdesiyle, "kulun Allah'a en yakın olduğu secde ânı"nı içinde bulunduran bir ibâdettir. Allah'ın huzurunda olan birisi, Onun azametinin gerektirdiği edeb ve hürmeti göstermelidir. Bizler, basit bir müdürün, bir bakan veya başbakanın huzurunda elimizi bağlıyoruz. Hiçbir yaratıkla kıyas edilemeyen Kâinâtın Sultanı karşısında ne olduğu anlaşılmayacak şekilde Kur'ân ve duâ okumak, edebe uygun olamaz.

Acaba bir kumandan, kendisinden bilgi isteyen padişaha karşı, makine gibi konuşarak bilgi verse, tıpkı teybin hızlandırılmış şekli gibi konuşsa, hal ve hareketlerini de yine video filmlerinin hızlandırılmış tarzı gibi yapsa, o padişah onu cezalandırmaz mı? Bırakın cezâyı, böyle bir hareket, izzet-i nefis sahibi bir insana yakışır mı?

Bizler de aşırı hızlı okuduğumuz sûrelerde nasıl büyük hatalar yaptığımızı anlamak istersek, onların meallerini hızlı bir şekilde okuyalım. Meselâ, Fâtiha'nın mânâsını çok hızlı okuyalım. İşte Âlemlerin Halikına yaptığımız hitap, o okuduğumuz mânâlardır. Böylece yaptığımız hatânın ne derece büyük, aşırı hızın ne kadar azîm bir günah olduğunu görürüz.

Oysa ki, insanın en mutlu, en tatlı, en sorumsuz, en rahat, en huzurlu, en kârlı zamanı, Allah için kıldığı namaza harcadığı dakikalardır. Kişi nasıl ki, insanlar tarafından çok sevilen bir mâneviyat büyüğünün veya âdil bir idarecinin huzurundan ayrılmak istemez. Biraz daha fazla onunla sohbet etmek için can atar. Öyle de, Allah huzurundan bir an önce kaçmayı değil, daha fazla kalmayı düşünmemiz gerekir.

Eğer bu hususa dikkat etmezsek, borcunu ödemiş olduğunu zanneden ve rezil olan insan durumuna düşeriz.

3. Namazı resmî ve üstünkörü kılmayın

Nasıl ki, büyük bir insan olan kâinatta Allah'ın isimleri çok değişik ve en ince ayrıntılara varıncaya kadar tecelli ediyor; insanda da çok renkli ve detaylı bir esma tecellisi görüyoruz.

Bu tecellilerin bir neticesi olarak sayısız iyilik yolları olduğu gibi, hesaba gelmeyecek kadar kötülük sebepleri var. İmtihan yolları, şık ve şekilleri insanlar adedince, belki insanların her bir eylemi sayısınca çok.

Kimileri "namaz imtihanı"nı "hiç kılmayarak" kaybederken, kimileri "ihlâssız kılarak" Kur'an'ın "Yazıklar olsun o kimselere" hitabına müstehak oluyorlar.

Kimimiz "tam vaktinde kılmamakla" bu imtihandan kayıpla çıkıyoruz, kimimiz "cemaati kaçırarak" yara alıyoruz.

İmtihan bitmiyor. "Tâdil-i erkânı ihmal", "huşû içinde olamamak", "namazı aceleye getirmek" gibi kusurlar her an bizim peşimizde. Namazı bir defa kılmakla kurtulamıyoruz ki, hac gibi bütün gücümüzü kullanıp bir noktada odaklaşıp görevimizi tam yerine getirelim. İmtihan her gün, hatta günde beş vakit, üstelik namaz vakti girdikten başlayıp kılıp bitirinceye kadar her saat, her saniye devam ediyor.

Namazını muntazam kılan, hatta başkalarının da namaz kılması için çırpınan, dinî hizmetlerde bulunan kimselerin de namazla imtihanları vardır.

Böyle kimselerin namazla ilgili imtihanlarından birisi, "namazı resmî, üstünkörü ve acele kılıp dinî hizmetlerine koşma" tehlikesidir.

Çoğumuz defalarca kendi dünyamızda veya çevremizde rastlamışızdır. Bir ibâdetini üstünkörü yapan, meselâ namazı kılarken acele eden bir kişinin gerekçesi bellidir. Ya önemli bir işi vardır, ya zarurî bir dinî hizmeti gerçekleştirecektir.

Aslında bırakalım başkasını, kendi nefsimizi düşünelim. Benzer durumlarla karşılaşmıyor muyuz? Dinî bir faaliyeti, îmânî bir hizmeti gerekçe göstererek, farzlarımızı aceleye getirdiğimiz veya sünnetleri ihmal ettiğimiz olmuyor mu? Oluyor. Hem de defalarca karşılaşıyoruz.

Böyle bir davranışın doğru olmadığını düşünürken, karşımıza Bediüzzaman'ın konuyla ilgili bir tesbiti çıkıyor. Tasavvufla ilgili olan 29. Mektup'ta, tarîkatın özelliklerini, hizmetlerini ve faydalarını anlatırken, bazı kimselerin düşebileceği tehlikelere de işâret ediyor. Bu Mektub'un 7. Telvih'inde önemli bir gerçeğe temas ederek, şöyle îkazda bulunuyor:

"Tarîkat ve hakîkat vesilelikten çıkmamak gerektir. Eğer asıl maksat hükmüne geçseler; o vakit dinin kesin hükümleri, uygulamaları ve sünnet-i seniyyeye uymak, resmî hükmünde kalır (tören gibi olur), kalp öteki tarafa yönelir. Yâni, namazdan ziyade zikir halkasını düşünür; farzlardan ziyâde, günlük duaları onu çeker; günahlardan kaçmaktan ziyâde; tarikat kurallarına aykırı hareket etmekten kaçar. Halbuki, dinin kesin hükümlerinden olan farzlardan bir tanesine tarîkat zikirleri ve duaları mukabil gelemez; yerini dolduramaz. Tarikatın kuralları ve tasavvufun duaları, o farzların içindeki hakikî zevke teselli sebebi olmalı, kaynak olmamalı. Yâni tekyesi, câmideki namazın zevkine ve tâdil-i erkânına vesile olmalı; yoksa câmideki namazı çabuk resmî (tören gibi) kılıp, hakikî zev-

kini ve kemâlini tekyede bulmayı düşünen, hakîkattan uzaklaşıyor.” (Mektûbât, s. 423)

Yukarıda işâret edilen yanlışa, hemen her hizmet ehlinin düşmesi mümkündür. Nitekim yukarıda verilen “namazı resmî kılmak” örneği çok çarpıcıdır. Çünkü namaz, en büyük, en mühim, en yüce ve en geniş bir ibâdettir. Bunda zikir, fikir, şükür ve duânın her çeşidi mevcuttur. Namaza bir başka ibâdeti veya hizmeti tercih etmenin, hiç bir şekilde mantığı yoktur.

Her türlü dinî hizmetin hedefi, Allah rızâsını netice veren ve Kur’ân’da emredilen ibâdetlerdir. Hiçbir “vesile”, asıl “hedef”in yerini tutamayacağı için, “hedef”, “vesile”ye fedâ edilmez.

Namazı resmî üstünkörü kılmak; hiçbir zikir ve evradla, hiçbir hizmet ve faaliyetle telâfi edilemeyecek kadar büyük bir kusurdur. Hiçbir ibâdet onun yerini tutamaz.

4. Huşû ve tâdil-i erkân ile kılın

Nefis ve şeytan, kişinin, sabah namazını bir an önce kılıp yatmasını ister. Aceleyle namazı kılıp tesbih ve duayı bile yapmadan uykuya koşan insan, büyük bir hazineyi kaybetmiş olur.

Sabah namazına ayırdığımız zaman, yaşımıza, işimize, meşguliyetlerimize ve olgunluk seviyemize göre değişir. Ama, mutlaka belirli bir seviyenin altına düşmemek gerekir.

Namazı huşû ile, Allah’tan korkarak, acele etmeden, sure ve duaları yavaş yavaş okuyarak, her hareketin hakkını vererek kılmalısınız. Şu âyet meâli, bize namazda huşûu anlatır:

“Gerçekten mü’minler kurtuluşa ermiştir. Onlar ki, namazda huşû içindedirler.” (Mü’minûn:1-2)

Bu hususta en başta Peygamberimiz (a.s.m.) olmak üzere İslâm büyüklerinin namaz kılışlarını öğrenmek ve ibret almak şarttır.

Peygamberimizin (a.s.m.) her hâli gibi namaz kılışı da harikadır ve bize örnektir. O her namazında “ihsan” hâlindedir. Peygamberimiz (a.s.m.), “İhsan nedir?” sorusuna şu cevabı vermiştir:

“İhsan, Rabbini görür gibi namaz kılmaktır. Her ne kadar sen Onu görmüyorsan da, O seni görüyor.” (Müslim, c.1, s.157)

Bir sahabe, Resulüllahın namaz kılışını şöyle anlatır:

“Hazret-i Peygamber namaza başladığı zaman, çevresinde bulunanlar onun göğsünden, kaynayan buhar kazanının fokurtularına benzeyen bir fokurtu işitirlerdi.”

O öyle bir namaz kılardı ki, görenler şaşırırdı. Namazda iken ayakta, rükûda ve secdede o kadar uzun dururdu ki, sanki vefat etti sanırlar, heyecanlanırlardı.

Peygamberimiz (a.s.m.), sabah namazlarında diğer vakitlere göre çok uzun sureler okurdu. Hadislerde, sabah namazının farzında Resulüllahın, "Kaf, Tekvir, İnsan" sûrelerini okuduğu belirtilmektedir. Bu surelerin uzunluğu bir sayfayla üç sayfa arasında değişmektedir. Sünnetini ise çok kısa tutardı. Sabahın iki rekat sünnetinde en çok okuduğu sureler, Kâfirûn ve İhlâs sureleri idi.

Yüce Efendimizi (a.s.m.) rehber edinen ashabının ve İslâm büyüklerinin namaz kılışı da çok muhteşemdir. Yine rivayetlerden öğreniyoruz ki, sabah namazlarında Hz. Osman (r.a.) 13 sayfa olan Yusuf Suresini, Hz. Ömer (r.a.) ise Yusuf Suresini ve 10 sayfa olan Hac Suresini okurmuş.

İbn-i Mes'ud (r.a.) namaza kalktığında Allah korkusundan iki büklüm olur, namaz kılarken evdekilerin konuşmalarını bile duymazmış.

Hz. Ali (r.a.) Efendimizin namaz vakti girdiğinde hâli değişir, rengi atar ve titrermiş. Sebebi sorulduğunda şöyle dermiş:

"Bilmez misiniz ki, bu vakit, Allah'ın yerlere ve göklere teklif edip de onların yüklenmekten kaçındığı bir emanetin eda vaktidir. Ben bu emaneti yüklenmiş bulunuyorum. Yüklendiğim bu İlâhî emaneti en güzel bir şekilde eda edip edemeyeceğimi de bilmiyorum."

Yine o muhteşem sahabenin ayağına ok battığında, namazda iken çıkarılmasını istediği anlatılır. Çünkü, namazda iken bütün zerreleriyle Allah'a yönelip maddî hiçbir şeyi hissetmediği için bu yola başvurduğu belirtilir. Demek namaza öylesine kendini kaptırmıştı ki, namaz tıpkı ameliyatlardaki anestezi gibi onu kendinden geçiriyor, dünya ile bağlantısını kesiyordu.

Aynı şekilde namazda iken maddî bir acı hissetmeyenlerden birisi de, evliya hanımlardan Rabia el- Adeviyye idi. Bir gün namaz kılarken gözüne bir kamış ucu girmiş, namazını kılıp selâm verinceye kadar hiçbir haberi olmamıştı. Selâm verince, "Bir bakın gözüme saplanan nedir?" diye bağırmış, saplanan kamışı güçlükle çıkarmışlardı.

Hz. Ali'yi (r.a.) üstad kabul eden ve "ondan âlem-i mânâda ders aldığını" belirten Bedîüzzaman Hazretlerinin namaz kılması da çok enteresandı. O, namazı vakit girer girmez, bütün zerreleriyle, duygularıyla Allah'a teveccüh ederek kılardı.

Onun bütün hayatında diline vird edindiği iki kelime vardı: İman ve namaz. Sanki çöllere düşen Mecnun'un "Leylâ Leylâ" diye gezdiği gibi, bütün hayatında "İman iman, namaz namaz" deyip durmuştu.

Onun imandan anladığı, klâsik kalıpların dışında "canlı, hareketli, aksiyoner bir iman" olduğu gibi, namazdan anladığı da, alışılmış dua ve hareketleri ruhsuz tekrar etmek değildir. Onun dünyasında namaz, bir tevhid sembolü, bir var oluş

gerekçesi, bir vazgeçilmezlik ülkesi, bütün zerrelerle Allah'a yönelişin bir ifadesi, Ona bütün yönleriyle boyun büküştür. Sanki bütün çabalar, Onun yüce huzurunda bir düğün ve bayramdan farksız olan o kudsî ve lezzetli ânı yaşamak içindir.

Onun eserlerinde işlediği iman âdeta ötelerden soluklar taşıyan bambaşka bir iman olduğu gibi, anlattığı namaz da toplumun geleneksel algıladığı anlamdan çok farklı bir namazdır.

O, hem anlattığı imanı yaşamış, hem de kast ettiği namazı kılmıştır. Onun hizmetkârlarından olan Bayram Yüksel'in şu anlattıkları, onun sanki bambaşka bir âleme girmiş gibi namaz kıldığını gösteriyor:

"Namazı çok huşû içinde kılardı. Sûreleri okurken tane tane okurdu. Namaza dururken, tam huzura vardığında, niyet ederken, Allahü ekber dediği zaman, bizler arkasında korkardık. Mübalâğa olmasın, ahşap binâ sarsılırdı."

Yine onun ilk talebelerinden olan Molla Hamid Ekinci'nin anlattıkları da, onun kıldığı namazın bizim bildiğimiz namazın dışında bir namaz olduğunu gösteriyor:

"Arkasında kıldığım namazdan çok zevk alırdım. Namaza duruşu bir mehâbet ve haşyet verirdi insana. Namazdan sonra tesbihat hakkında şu dersi vermişti bize: 'Namazın sonundaki tesbîhat,namazın tohumu, çekirdekleri hükmündedir.'

"Hazin bir sadâ ile bizden çok ağır tesbîhat yapardı. 'Sübhanellah' derken, çok içten ve yavaş bir şekilde duyardık sesini. Çok namaz kılan hocaları görmüşümdür. Fakat böyle hazin ve huşû içinde kılana rastlamadım. 'Lâ ilâhe illâllah' diye tesbîhata başladığı zaman, eğer yanında bir tarîkat ehli olsa cezbeye gelirdi. Sesi top güllesi gibi tok çıkıyordu."

Yine onu Denizli'de iken ziyâret eden Hilmi Arıcı ismindeki bir zat, onun namaz kılışını şöyle anlatıyor:

"Akşam namazı olunca beni çağırdı. Akşam namazını beraber kıldık. Namaza başlamasını tarif etmek zordur. Duyarak, yaşayarak namaz kılıyordu. Ben cemaat oldum, sonra duâ etti.

"Yatsıyı yine arkasında kıldım. Sabah namazına yine çağırdı. Bu namazlarda bambaşka bir heyecan duyuyordum. Namaza başlarken sanki kemikleri çatırdıyordu."

Onun eserlerinde bütün haşmetiyle anlattığı namaz, kendisinin kıldığı kemâl mânâdaki namazdır. Şunu rahatlıkla söyleyebiliriz ki, o nasıl namaz kılmışsa öylece yazmış; nasıl yazmışsa o şekilde kılmıştır.

5. Cemaatle kılın

Diğer farz namazlarını olduğu gibi, sabah namazını da cemaatle kılın. Nerede olursanız olun, iki kişi dahi olsanız cemaati ihmal etmeyin. Evde, yurtta, camide cemaatle kılarak, bu büyük sevap ve fazileti kaçırmayın.

Ne yazık ki, namazın kıymet ve ehemmiyetini bilmediğimiz gibi, cemaatle kılmanın muhteşem sevap ve feyzinden de gafiliz. Namazı cemaatle kılmayı sadece yaşlılara, emeklilere veya çok rahat bir işte çalışanlara özgü bir alışkanlık sanırız. Oysa bu, üzerine namaz kılmak farz olan herkes için, hangi şartlarda ve ortamda bulunursa bulunsun yapması gereken bir vazifedir.

Cemaatle namaz için ortaya konan sözde mazeretlerin tümü de birer bahaneden ibarettir. Onların doğru olduğu yönünde bizi aldatan yaygın biçimdeki ihmaller, duyarsızlıklar, ilgisizliklerdir.

Eğer cemaatle namaz kılmak sadece "eli boş gönlü hoş" olanların ara sıra yaptığı bir fiil olsaydı, Peygamberimiz (a.s.m.) ve güzide sahabeleri Bedir Savaşının en çetin anında cemaatle namaz kılarlar mıydı? Müşrik ordusu kendilerinden üç kattan daha fazlaydı. Tam bir ölüm kalım mücadelesi veriliyordu. Ama Allah Resulü ve ashabı canlarını kurtarmayı değil, Allah'ın huzurunda yan yana, omuz omuza olmayı seçmişlerdi.

Yarısı namaz kılarken diğerleri savaşmış, namaz kılanlar savaşırken diğerleri namazlarını cemaatle eda etmişlerdir. Bu husus Nisa Suresinin 102. ayetinde şöyle geçmektedir:

"Savaşta mü'minler arasında bulunup da onlara namaz kıldırdığın zaman, onlardan bir kısmı seninle birlikte namaza dursunlar ve silâhlarını da yanlarına alsınlar. Onlar secde ettikten sonra geri çekilip düşmana karşı dursunlar ve yerlerine henüz namaza durmamış olan diğer topluluk gelsin. Onlar da tedbirli şekilde ve silâhlarını yanlarına alarak seninle beraber namaz kılsınlar."

Dünyanın en büyük meselesi olan savaş esnasında bile cemaatle namaz terk edilmezse, hangi mazeret onu engelleyebilir?

İlginçtir. Bediüzzaman Hazretleri, savaş meydanında bile Kur'an tefsiri yazmayı ihmal etmediğini anlatırken, iki noktadan ders aldığını söyler.

Bunlardan birisi, yukarıda bahsettiğimiz Bedir Savaşında cemaatle namaz kılınmasıdır.

İkincisi ise, İslâm kahramanı olan Hazret-i Ali Efendimiz, Celcelûtiye isimli kasidesinin çok yerlerinde ve sonunda namaz için bir koruyucu istemiş ki, namazda huzuruna gaflet gelmesin. Çünkü onun düşmanları çok olduğundan, onların hücumunu düşünerek namazdaki huzuru ve huşuu bozulabilir diye Allah'tan bir muhafız ifrit istemiş.

Cemaatle namaz o kadar önemlidir ki, konuyla ilgili şu hadis, bizi ürpertmelidir:

Ebu Hüreyre (r.a.)'ın rivayetine göre, Peygamber Efendimiz (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

"Vallahi içimden öyle geliyor ki, bir adama cemaate namaz kıldırmasını emredeyim, sonra da o cemaate gelmeyen birtakım adamlara gideyim, onlar hakkında emir vereyim de, odun demetleri ile evlerini, üzerlerine cayır cayır yaksınlar. Bunlardan biri yağlı bir kemik bulacağını bilse, ona (namaza) mutlaka gelirdi." (Müslim, Mesacid: 251)

Elbette Peygamberimiz (a.s.m.) hiç kimsenin evini yaktırmamıştır. Ancak onun içinden böyle geçmesi, cemaatle namaza ne kadar çok önem verdiğini göstermesi bakımından ilginçtir. Çünkü, cemaat terk edildiğinde öyle büyük ebedî kayıplar olmaktadır ki, gelip geçici can ve mal onun yanında hiç hükmündedir. Efendimizin dediği gibi, basit bir dünya menfaati için kesinlikle ihmal etmez, dağıtılan yere gideriz. Oysa bilsek ki, her bir vakit namazın cemaat sevabı, trilyonlara değer. Çünkü, neticesi sonsuzdur.

Ebudderda'nın (r.a.) rivayet ettiği şu hadis ise, çok az kişi de olunsa cemaatten vazgeçilmemesi gerektiğini anlatır:

"Köyde ve çölde oturanlardan üç kişi arasında cemaatle namaz kılınmazsa, ancak şeytan onlara üstün gelmiştir. Cemaate devam et, kurt ancak sürüden ayrılmış koyunu yer." (Ebu Davud, Salât: 47)

Hepimiz cemaatle namaza birçok mazeret gösterebiliriz. Oysa İbni Abbas'ın (r.a.) rivayet ettiği şu hadis, bu hususlaki mazeretleri reddetmek için ne kadar ısrarcı olmamız gerektiğini ifade ediyor:

"Kim müezzinin ezanını işitir de, o kimseyi müezzinin davetine uymaktan alıkoyan bir engel yoksa, onun tek başına kıldığı namaz kabul olmaz."

"Sordular: 'Kişiyi cemaatten hangi özür alıkoyabilir.'

"Resulüllah (a.s.m.) şöyle buyurdu: 'Korku ve hastalıktır.'" (Ebu Davud, Salât: 47)

Aynı manada Abdullah İbni Ümmi Mektum (r.a.) ile Peygamberimiz (a.s.m.) arasında geçen konuşma bize ders olmalıdır.

İbni Ümmi Mektum (r.a.), Resulüllaha (a.s.m.) sordu: "Ya Resulallah, ben gözü görmeyen, evi uzakta olan birisiyim. Bir kılavuzum var, bana yumuşak davranmıyor. Bu şartlar içinde benim namazı evde kılmama izin var mı?" diye sordu.

Resulüllah, "Ezanı duyuyor musun?" diye sordu. "Evet" dedi. Peygamberimiz, "Namazı evinde kılman için izin veremem" buyurdu.

Konuyla ilgili farklı ayet ve hadisleri göz önünde bulunduran âlimler, cemaatle namazın çok kuvvetli bir sünnet olduğunu belirtmişlerdir. Ancak "Nasıl olsa sünnet" deyip geçmemek gerekir. Çünkü, cemaatle namazın tek başına kılınan

namazdan 27 kat fazla sevabı vardır. Günahların böylesine hücum ettiği bir asırda sevaba ne kadar çok ihtiyacımız olduğu apaçık bir gerçek değil mi?

Cemaatle namazın nasıl bir meziyeti ve hikmeti vardır ki, savaşta bile terk edilmemiş? Hangi üstünlükleri vardır ki, Peygamber Efendimiz onu müekked sünnet olarak uygulamış ve emretmiş? Bu ne vazgeçilmez bir ibadet ki, onun haşmetine uygun özel câmiler yapılmış?

Cemaatle namaz kılmanın sayısız hikmeti vardır. Her şeyden önce cemaatle câmide kılınan namazda müthiş bir huzur, huşû ve sükûnet vardır. Çünkü mekân sadece namaz için hazırlanmış, her şey ona göre dizayn edilmiştir. Namaz içinde huzuru bozucu, gönlü ve zihni dağıtıcı, insanı başka şeylerle meşgul edici bir unsur yoktur. Câmi veya mescid, sakin, temiz, ahenkli bir ortamdır.

Tek başına bu bile cemaatin önemini ortaya koymuyor mu?

Câmi, mescid veya evde cemaatle kılınan namazın dışında yalnız başına kılınan namazları düşünün! Çevreden gelen insan konuşmaları, radyo ve televizyon sesleri, yemek kokuları gibi insanın huzurunu bozan, namazdaki huşûa engel olan nice unsur yok mu? Bir de câmide mü'minlerle omuz omuza kılınan namazdaki lezzeti ve huzuru hayal edin!

Çok önemli bir başka hikmet, cemaatle namaz kılmada sorumluluğun imamda olmasıdır. Böylece namaz için çok önemli olan Kur'an'ı ve duaları doğru okuma, fıkıh kurallarını iyi bilme gibi konularda çok rahat hareket etmiş oluruz.

İmamlar bu konuda özel eğitim almış kimseler olduğu için elbette Kur'an'ı cemaatten daha düzgün okumakta, namazın hangi rüknünde nasıl hareket edeceğini daha iyi bilmektedirler. Ayrıca tâdil-i erkâna çok dikkat etmekte olduklarından huzurlu ve ihtimamlı bir namaz kılmış oluruz. Namazın en büyük afetlerinden olan hızlı ve baştan savma namaz kılmaktan kurtuluruz.

Cemaate devam edersek aynı zamanda namazı tam vaktinde kılmış oluruz. Böylece "en hayırlı amelin vaktinde kılınan namaz olduğunu" belirten Peygamberimizin takdirine kavuşuruz.

Ayrıca mekân değişikliği olduğu için çok etkili bir zihinsel yenilenmeye de neden olur. Aynı mekânda durdukça insan bilinci körelir. Mekânımızı namaz için terk edip sonra geri geldiğimizde sıfırdan başlamış gibi hissederiz kendimizi. Ama çalıştığımız yerde kıldığımızda sadece zaman ve uğraş değişiminin yararını görürüz, ama mekân değişiminin faydasını görmeyiz. Hem aynı mekânda kılan kimse, yine işini ve o andaki mesaisini düşünerek, namazdan tam istifade edemez.

Nihayet namazı cemaatle kılmakla mü'minler arasında bir dostluk, bir dayanışma ve yardımlaşma meydana gelir. İnsanlar birbirini çok iyi tanır, dertleriyle dertlenir, sıkıntılarını paylaşırlar. Bu da birliği savunan ve sosyal bir din olan İslâmiyetin çok önem verdiği bir faydadır.

Rabbimiz, cemaatle istenen dilekleri, yapılan duaları daha fazla kabul eder. Çünkü herkes birbirinin duasına âmin der, birbirinin isteğine kuvvet verir. Hem birbirinden feyiz alır.

İşte bunlar ve daha bilemediğimiz nice hikmet, namazı tek başına kılınan namazdan 27 kat daha kıymetli yapmıştır. Tüm bunları bilerek cemaatle namazı nasıl ihmal edebiliriz?

Cemaatle namazın feyiz ve bereketinden hiçbir zaman mahrum olmayın. Şayet camiye herhangi bir sebeple gidememiş olsanız bile, eşiniz ve çocuklarınızla bir cemaat oluşturun. Eğer bir arkadaş grubuyla kalıyorsanız, yine bir cemaat meydana getirin ve bu sevabı kaçırmayın.

6. Büyük camilerde sabah namazı kılın

Sabah namazı, coşku, sevinç, duygu yüklü bir namazdır. Eğer ondaki manevî zevk ve hazzı bütün haşmetiyle hissetmek isterseniz, büyük ve manevî havası yoğun olan camilerde namaz kılın.

İstanbul Eyüp Sultan'da, Süleymaniye'de, Sultanahmed'de, Edirne Selimiye'de, Ankara Kocatepe'de, Bursa Ulucami'de, Adana Sabancı Camisinde, Şanlıurfa Halilürrahman'da, Konya'da Mevlânâ'nın yanındaki Selimiye Camisinde ya da bunlara benzer muhteşem câmilerde sabah namazını kılın ve sanki Cennetten gelen manevî havayı doyasıya soluyun.

Eğer kısmet olursa Kâbe'de Mescid-i Haram'da, Medine'de Mescid-i Nebevî'de, Kudüs'te Mescid-i Aksa'da sabahı ve diğer vakit namazlarını kılın ve kendinizi âdeta Asr-ı Saadet'te farzedin. Hayalen 14 asır öncesine gidin. Sanki Resulüllah ve güzide sahabeleri hayatta. Sanki Bilâl-i Habeşî, Kâbe'nin damına çıkmış, okuduğu ezan yeri göğü çınlatıyor. Sanki canımız, cananımız, biricik sevgilimiz, güzeller güzeli Peygamber Efendimiz (a.s.m.) mihrapta imam olmuş, bize namaz kıldırıyor. Sanki insanlığın yıldızları olan sahabelerle omuz omuza saf tutmuş, namaz kılıyorsunuz.

Allah'ım, bundan daha büyük bir saadet, bundan daha büyük bir zevk ve haz olabilir mi?

Eğer bu mana denizinden bir damla zevk etmek, Asr-ı Saadet'teki huzur atmosferinden bir kokucuk almak isterseniz, bir seher vaktinde yatağınızdan kalkıp Eyüp Sultan'ın yolunu tutun. Hele Cuma veya Pazar sabahı ise, binlerce insanla sabah namazı kılmanın hazzını yaşayın. Evliyseniz eşinizi, varsa çocuklarınızı da götürün. Huzur ve huşu içinde namazınızı kılıp, gönlünüzden geldiği gibi dualar edin.

Her zaman olmasa da, fırsat buldukça büyük ve özel nitelikli camilerde sabah namazı kılın. Bambaşka âlemlere girdiğinizi görecek, huzur ve mutlulukla dolacaksınız.

7. Tesbihat ve duayı hiç ihmal etmeyin

Bazı kimseler, namaz kıldıktan sonra tesbih ve duâyı terk ederek, Allah'ın huzurundan ayrılıyor. Oysa tesbihat ve dua, özellikle sabah namazından sonra çok daha önemli ve faziletlidir.

Yine böyle birisinin namazdan sona duâ etmeden sohbete daldığını görünce dedim ki: "Sen bir yerde ücretli olarak çalışsan, akşama kadar birçok işi görüp yorulduktan sonra, işveren ücretini vereceği zaman almadan gider misin?"

Böyle bir şeyi kesinlikle yapmayacağını söyledi. "Ama, sen namazını kıldın. Vazifeni yerine getirdin. Resûlullah, tesbih çekenin bütün günahlarının affolacağını söylüyor. (Tirmizi, Dua: 3695) Allah da her zaman ve her an af ve mağfiret, lütuf ve ihsan kapısını açmış, adetâ 'Dile Benden ne dilersen' diyor. Sen de davranışınla, 'Hayır, ben hiçbir şey istemiyorum' diyorsun. Bu doğru mu?" dedim, hak verdi.

Evet, namazını kılıp hazır Allah'ın huzurundayken bir şey istemeden çekilip gidenleri, ücretini almayan işçiye benzetiyorum. Aslında tesbih ve duâ karşılığında Allah'ın bizlere verdiği ücret değil. Çünkü biz ücretimizi peşin olarak almışız. Dünyaya gelişimiz, insan ve Müslüman oluşumuz, nâil olduğumuz vücut, sağlık nimetleri hiçbir ibâdetle karşılığı verilemeyecek kadar büyük ücretler. Tesbih ve duâmız karşısında nâil olacağımız nimetler ise, tamamen bir ikram, bir ihsan, bir lütuftur.

Tesbih ve duayı terk ederek, bu ikram ve ihsan denizinden mahrum olmamak gerekir.

NAMAZI BİR DAVA
VE DERT EDİNİN

1. Namazla ilgili kitap okuyun

Ülkemizde namazın şekil olarak nasıl kılınacağıyla ilgili birçok kitap bulunuyor. Fakat namazın "niçin" ve manevî bakımdan "nasıl" kılınması gerektiği konusunda çok az kitap var.

Namazın manasını ve mahiyetini, ehemmiyetini ve hikmetlerini anlatan şu kitapları mutlaka okumanızı tavsiye ediyorum:

1- Risale-i Nur'da Namaz ve Hikmetleri, Bediüzzaman Said Nursî,

2- Niçin Namaz, Vehbi Karakaş, Timaş Yayınları

3- Nasıl Namaz, Vehbi Karakaş, Timaş Yayınları

4- Namaz: Bir Tevhid Eylemi, Abdullah Yıldız, Pınar Yayınları

5- Namaz Gözaydınlığım, Mehmed Göktaş, İstişare Yayınları

6- Namaz Bilinci, Hasan Büyür, Denge Yayınları

7- Gece İbadeti, Abdülhakim Yüce, Işık Yayınları

8- Nur Dede Anlatıyor, Mehmed Paksu, Nesil Yayınları

9- Namazla Dirilme, Mustafa Meşhur, Ravza Yayınları

10- Namazın Hayatî Özellikleri, Süleyman Arif Emre, Kitap Dünyası Yayınları

Namazı anlatan kitaplar bunlardan ibaret değil elbette. Ama, benim üzerinde durduğum daha çok ehemmiyeti ve manası olduğu için bu üç kitabı tespit ettim. Belki bizim bilmediğimiz başka namaz kitapları da vardır. İnşallah tespit ettikçe değişik vesilelerle okuyucularımıza duyuracağım.

Namazla ilgili bilgilerinizi derinleştirmek istiyorsanız, daha köklü çalışmalar yapmalısınız. Bunun için namazla ilgili ayetlerin tefsirlerini, hadis kitaplarında namazla ilgili bölümleri, büyüklerin namaza dair sözlerini okuyabilirsiniz. Ayrıca kendiniz bir dosya edinip, namazla ilgili her bilgiyi toplayabilirsiniz.

Bir başka yapacağımız iş, peygamberlerin, sahabelerin, evliyaların, İslâm büyüklerinin namazla ilgili yaşadığı olayları okumaktır. Bunları da hadîs kitaplarında, kıssalarda, evliyâ menkîbelerinde, hâtıra kitaplarında bulabiliriz.

Böylece o büyük zatların yaşayışları bize örnek olacak, namaza karşı büyük bir şevk hissedeceğiz.

2. Namazla ilgili yaşadığınız,

duyduğunuz, ilginç olayları,

sorunları, soruları,

bizimle paylaşır mısınız?

Namazla ilgili yaşadığınız ilginç hatıralarınız, çevrenizde duyduklarınız, karşılaştığınız sorunlar, içinden çıkamadığınız sorular varsa bizimle paylaşabilirsiniz.

Yazacağınız mektuplar, bundan sonra namazla ilgili yapacağımız çalışmalara ışık tutacaktır.

Kitabımızda işlediğimiz konuları değerlendiren, geliştiren, eleştiren görüşlerinizi bize yazabilirsiniz.

Namaz kılmak için giriştiğiniz çabaların sonucunda karşılaştığınız güzel olayları, ikram ve ihsanları bize yazarak, başka kimselerin şevkle namaz kılmalarına katkıda bulunabilirsiniz.

Mektuplarınızda mutlaka adres ve telefon bulunmalı, kitaplarımızda veri olarak kullanılıp kullanılmamasını belirtmelisiniz.

Adres: Cemil Tokpınar, Nesil Yayınları, Sanayi Cad. Bilge Sk. No: 2 34530 Yenibosna/İstanbul.

Mail adresi: cemil@omurboyuask.com cemiltokpinar@hotmail.com

3. Namaz vakıfları

ve dernekleri kurulmalı

Dinimizin imandan sonra en büyük emri olan namazla ilgili özel dernek veya vakıflar kurulmalıdır.

Spor, çevre, eğitim, kültür vs. konularında özel vakıf ve dernekler var.

Ama özellikle namazın mana ve önemini anlatacak, konuyla ilgili toplumu aydınlatacak ve bilgilendirecek gönüllü teşekküller kurulmalıdır.

Bu kuruluşlar, medya organlarını da kullanarak, toplumun tüm kesimlerini namaz konusunda bilinçlendirecek yazılı ve görsel malzemeler üretmeli, namaz davasını bayraklaştırmalı ve büyük bir dert edinmelidir.

Söz gelişi, emekliler, işi olmayanlar, camiden eve evden camiye gidenler, maddî bir sıkıntısı olmadığı için çalışmak zorunda bulunmayanlar veya dinî bir hizmet için ne yapsam diye çırpınanlar!

Namaz davasını bütün insanlığa anlatmak için örgütlenemez misiniz?

Vakıf, dernek, plâtform veya “namaz gönüllüleri” adıyla bir şeyler yapın.

Ülkemizde namazın önünde yığınla engel var. Memurlar, öğrenciler, işçiler değil beş vakit namazı, bazen Cuma namazını bile kılamıyorlar. Fabrikalarda, yolculuklarda, devlet dairelerindeki engelleri aşmak için toplumsal bir duyarlılık kazanmak şarttır.

Başörtüsü yasağına karşı verilen mücadelenin bir benzerini, hatta daha fazlasını namaz için sergilemek gerekir. Çünkü, namaz, başörtüsünden ve her ibadetten daha mühimdir.

Ayrıca cami ve mescit problemleri, daha kaliteli imam ve müezzin yetişmesi gibi konularda yarışmalar, toplantılar, dayanışmalar ortaya konmalı.

Herkes her gün namaz için bir şeyler yapmalı. Sıradan bir insan gibi yaşamak veya televizyon karşısında zaman öldürmek yerine namazla ilgili faaliyetler yapılabilir.

Ne dersiniz?

KİTABI OKUYANLARIN GÖRÜŞLERİ

Saim Gündüz: Kitabı okudum ve 5 komşuma hediye ettim. Üçü namaza başladı.

Sinan Demirci: 25 yaşındayım. Kitabı annem hediye etmişti. Henüz on sayfasını okumuştum ki, namaza başladım. Hemen eşime verdim. O da okuduktan sonra namaza başladı.

Filiz Gümüş: Arkadaşlarıma hediye ediyorum. Yarısına gelince namaza başlıyorlar.

Adem Yıldırım: Kitabın ilk on sayfasını okudum ve kalkıp namaza başladım.

Hakan Tanrısever: Üniversite yıllarımda namaz kılıyordum. Üç yıl bıraktım. Kitabı okuyunca tekrar şevkle başladım.

Muhammed Gökmen: Üç saatte okudum. Uyumadım, sabah namazını bekledim. Öğleyi heyecanla kıldım, bir an evvel ikindinin gelmesini bekliyorum.

Nurten Çelik: Ailece sabah namazına kalkamıyorduk. Kitabı okuduk. Her gün kalkıyoruz. Hemen kitaptan 20 tane aldım ve arkadaşlarıma dağıttım.

Nazan Gülcü: Kitapta namazın önemi o kadar güzel anlatılmış ki, saat kurmaya bile gerek yok. Çünkü beni uyku tutmuyor.

İbrahim Altın: Kitabı 13 yaşındaki oğlum okudu. Namaz kılmaya başladı. Artık onu sabah namazlarına kaldırmak için hiç yorulmuyorum.

Ayşe Yalçın: Ben umreye gittiğim halde bu kadar huşû içinde namaz kılamıyordum.

KİTAP HEDİYE KAMPANYAMIZA KATILIN!

Sabah Namazına Nasıl Kalkılır kitabını okuyan on binlerce insan muhteşem bir etki yaşadılar.

Hiç namaz kılmayanlar, namaza başladı.

Sabah namazına kalkamayanlar, bu problemi çözdü.

Namaz kılanlar, huşû içinde ve coşkuyla kılmayı keşfetti.

Binlerce insan namazı daha fazla önemsedi ve çevresindeki insanlara kitabı dağıtarak şuurlanmalarına vesile oldu.

Siz de “KİTAP HEDİYE KAMPANYAMIZA” katılarak namaz davasına omuz verebilirsiniz.

Çevrenize, akraba ve arkadaşlarınıza, işçilere, öğrencilere kitap dağıtabilirsiniz.

Dilerseniz, cami ve okul çıkışlarında, kalabalık geçitlerde kitap dağıtarak toplumun namaz konusunda bilinçlenmesine katkıda bulunabilirsiniz.

Eğer tüccarsanız müşterilerinize, işverenseniz işçilerinize kitaptan hediye ederek maneviyatlarına büyük bir yardımda bulunmuş olursunuz.

Kitap hediye etmek isteyenlere kampanya fiyatımız, en az 100 kitap almak şartıyla şöyledir:

100 adet x 1.5 YTL = 150 YTL

1000 adet x 1.5 YTL = 1500 YTL
Kargo alıcıya aittir.